Tympaan

Hoeksche Waard

een maatschappelijk gebiedsprofiel

oktober 2018

A.M. van Essen, M.C. Hazewinkel, M.G.A. Ligtvoet-Janssen, M.C.M. den Os

©Tympaan, publicatienummer: 811

Inhoud

Inleiding
Karakteristiek van de regio
1 Demografie 1
1.1 Bevolkingsontwikkeling 2007-2017 1
1.2 Bevolkingsopbouw 2017 4
1.3 Ontwikkeling aantal huishoudens 2007-2017 5
1.4 Verwachte bevolkingsontwikkeling 2017-2030 7
1.5 Verwachte bevolkingsopbouw 2030 10
1.6 Verwachte ontwikkeling aantal huishoudens 2017-2030 11
2 Onderwijs 13
2.1 Voortgezet onderwijs 13
2.1.1 Leerlingen 13
2.1.2 Geslaagden 15
2.2 Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs 16
2.2.1 Studenten 16
2.2.2 Geslaagden 17
2.3 Voortijdige schoolverlaters 20
2.4 Locaties onderwijsvoorzieningen 20
2.5 Prognose studenten 22
3 Arbeidsmarkt en economie 23
3.1 Arbeidsparticipatie 23
3.2 Werkloosheid 25
3.3 Economie 27
3.4 Recreatie en toerisme 31
3.4.1 Werkgelegenheid 31
3.4.2 Vestigingen 32
3.5 Locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen 34
4 Arbeidsmarkt en economie 35
4.1 Inkomstenbronnen 35
4.2 Inkomens 36
4.3 Vermogen 39
4.4 Inkomen en vermogen huishoudens <65 jaar 41
4.5 Inkomen en vermogen huishoudens >65 jaar 45
5 Wonen 49
5.1 Ontwikkeling en samenstelling van de totale woningvoorraad 49
5.2 Woningvoorraad corporatiewoningen 51
5.3 Woonsituatie van huishoudens 53
6 Zorg 59
6.1 Jeugdhulp 59
6.1.1 Jeugdhulp met verblijf 59
6.1.2 Jeugdhulp zonder verblijf 61
6.2 Zorg 18+ 64
6.2.1 Zorg met verblijf 18+ 64
6.2.2 Zorg zonder verblijf 18+ 66

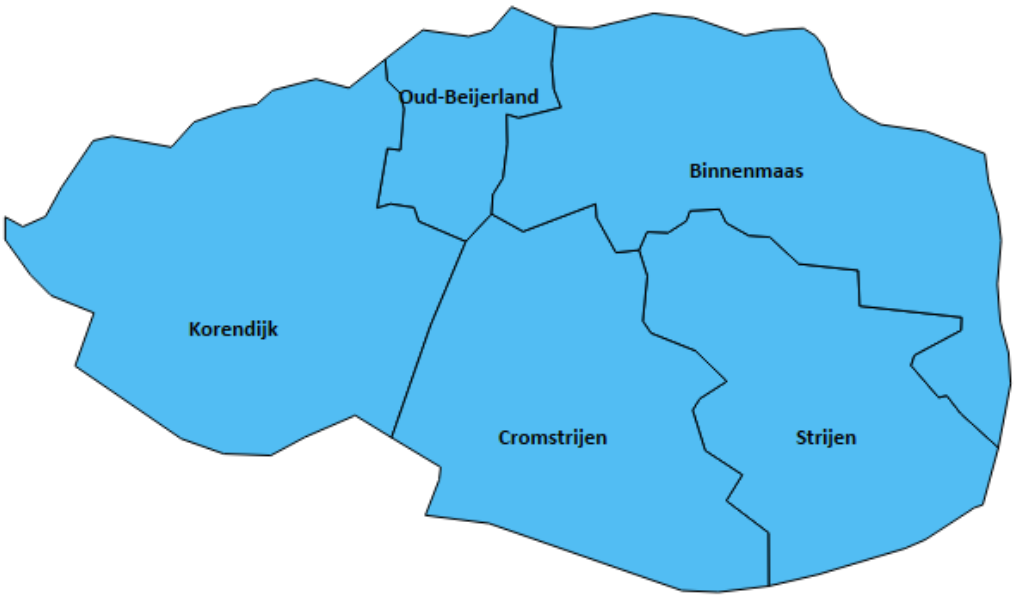
6.3	Ambulancezorg	69
6.3.1	Aanrijtijden	69
6.3.2	Bereikbaarheid van gebieden binnen de responstijd	71
6.4	Prognose zorggebruik	72
6.4.1	Jeugdhulp	72
6.4.2	Zorg met en zonder verblijf 18+	73
7	**Bibliotheken**	**77**
7.1	Aanwezigheid van bibliotheken	77
7.2	Gebruik bibliotheek	79
7.2.1	Leden	79
7.2.2	Materialen	80
7.2.3	Activiteiten	81
Bijlage		

Inleiding

De provincie streeft naar een slimmer, schoner en sterker Zuid-Holland. Om de ambities uit het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019[1] te realiseren, kiest zij voor een opgavegerichte en integrale gebiedsaanpak. Daarvoor is een up-to-date beschrijving nodig van de sociaaleconomische en demografische situatie per gebied: een maatschappelijk gebiedsprofiel. Dit profiel dient gebaseerd te zijn op (kwantitatieve) beschrijvingen van ontwikkelingen tot op heden, waar mogelijk aangevuld met prognoses.

De provincie heeft Tympaan gevraagd elf maatschappelijke profielen te maken voor de onderscheiden Zuid-Hollandse gebieden. Zij heeft verzocht de profielen op te stellen aan de hand van een door de provincie samengestelde gegevenslijst. In de bijlage geven wij aan hoe we te werk zijn gegaan.

Dit rapport bevat het maatschappelijke gebiedsprofiel van de regio Hoeksche Waard met gegevens verdeeld over zeven thema's: demografie, onderwijs, economie/arbeidsmarkt, inkomen en vermogen, wonen, zorg en bibliotheken. Deze regio bestaat uit de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen. De gemeenten zijn als volgt in de regio gesitueerd.

Het profiel is een verzameling van een aantal thematische beschrijvingen. Primair gaat het om regionale cijfers die waar mogelijk en relevant worden vergeleken met Zuid-Holland en Nederland.[2] Soms presenteren we cijfers over een specifieke gemeente, wanneer deze opvallend verschillen van het regionale gemiddelde of van de regionale trend. We laten telkens de cijfers zien over een reeks van jaren. Soms betreft het een periode van tien jaar,

[1] Provincie Zuid-Holland. Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 'Zuid-Holland: slimmer, sterker en schoner'. Den Haag: Provincie Zuid-Holland, 2015.

[2] Zo zijn er bijvoorbeeld ten aanzien van economie in het Bedrijvenregister Zuid-Holland geen gegevens beschikbaar over bedrijvigheid in heel Nederland.

soms gaat het om een kortere periode, omdat cijfers ontbreken of vanwege veranderingen in regelgeving waardoor cijfers onvergelijkbaar zijn. Om ontwikkelingen zo goed mogelijk in beeld te brengen, werken we, voor zover mogelijk, met indexen. Waar mogelijk hebben we prognoses opgenomen op basis van demografische ontwikkelingen.

Uitgaande van de gevraagde gegevenslijst, zijn er voor het thema onderwijs, economie en zorg (ambulancezorg) niet altijd cijfers met betrekking tot de regio Hoeksche Waard beschikbaar. In dat geval presenteren wij de cijfers voor de arbeidsmarktregio's Rijnmond (onderwijs), voor de COROP-regio Groot-Rijnmond (economie) of voor de GGD-regio Zuid-Holland Zuid (ambulancezorg). De regio Hoeksche Waard maakt van deze regio's deel uit.

Karakteristiek van de regio

Demografie

Vanaf 2014 is er een lichte stijging van de bevolking in de Hoeksche Waard, die naar verwachting tot en met 2019 zal aanhouden. Naar verwachting zal de bevolking tussen 2020 en 2030 licht dalen (met circa 2% ten opzichte van 2017). In de periode 2007 tot 2016 trekken jongvolwassenen van 15-24 jaar weg uit de regio. Het aantal jongeren van 0-17 jaar daalt tussen 2007 en 2017 in de regio met ongeveer 10%. Dit is veel sterker dan gemiddeld in Zuid-Holland. Tot 2030 wordt een verdere daling van het aantal jongeren verwacht, terwijl er in heel Zuid-Holland een groei wordt verwacht. Het percentage 0-17-jarigen in de totale bevolking neemt tussen 2017 en 2030 af van bijna 20 tot bijna 17%. Tussen 2017 en 2030 daalt het aantal 18-64-jarigen naar verwachting met ruim 11%. Het aantal 65-plussers stijgt in de periode 2007-2017 aanzienlijk sterker dan in Zuid-Holland (met respectievelijk 51 en 29%). De komende jaren zal het aantal 65-plussers iets sterker stijgen dan in Zuid-Holland (met 38 en bijna 36% tot 2030). Het percentage 65-plussers binnen de totale bevolking neemt toe van ruim 21 in 2017 tot bijna 30 in 2030. Binnen de groep 65-plussers stijgt het percentage 75-plussers van bijna 40 in 2017 tot 52 in 2030.

Onderwijs

Jongeren in de regio Hoeksche Waard volgen relatief vaker voortgezet onderwijs op vwo-niveau en minder vaak op vmbo-niveau dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Evenals in Zuid-Holland neemt het aantal vmbo-leerlingen af. Circa 58% van de vmbo-geslaagden in schooljaar 2015-2016 in de regio heeft de theoretische leerweg gevolgd. In Zuid-Holland en Nederland is dat iets minder dan de helft van de vmbo-geslaagden.

Het aantal studenten aan het hoger onderwijs (hbo en wo) neemt toe, terwijl het aantal studenten aan het mbo per 100 18-64-jarigen afneemt. Het aantal geslaagden per onderwijsvorm ten opzichte van het totaal aantal geslaagden is in 2017 vergelijkbaar met 2007: van het totaal aantal geslaagden heeft 75% een mbo-diploma en 21% een hbo-diploma. Ruim 4% van de geslaagden heeft een wetenschappelijke opleiding afgerond. Van de mbo-studenten slaagt 36% met een diploma op niveau 4a (middenkaderopleiding). Er zijn steeds minder voortijdig schoolverlaters. Voortijdig schoolverlaters zijn voor het merendeel mbo-ers. Mbo-scholen bevinden zich in de gemeenten Cromstrijen en Oud-Beijerland. In de gemeenten Binnenmaas, Korendijk en Strijen zijn er geen scholen voor voorgezet onderwijs.

Arbeidsmarkt en economie

Het percentage personen van 15-74 jaar dat tot de beroepsbevolking behoort (bruto arbeidsparticipatie) is in 2016 in de regio hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland (respectievelijk ruim 71 en 69%). Er zijn in de regio verhoudingsgewijs minder laagopgeleiden in de beroepsbevolking dan gemiddeld in Zuid-Holland. In de periode 2007-2017 neemt het aandeel laagopgeleiden in de beroepsbevolking in de regio af (van bijna 27 naar bijna 19%), terwijl het aandeel middelbaar opgeleiden licht stijgt (van circa 47 naar 49%) en ook het aandeel hoogopgeleiden toeneemt (van bijna 27 naar bijna 33%). In Zuid-Holland daalt het aandeel laagopgeleiden minder sterk dan in de Hoeksche Waard. Daarnaast daalt het aandeel mid-

delbaar opgeleiden in Zuid-Holland en neemt in Zuid-Holland het aandeel hoogopgeleiden iets sterker toe dan in de Hoeksche Waard.

Vanaf 2014 daalt de werkloosheid. In 2016 is 4,5% van de beroepsbevolking werkloos. Er is in de regio minder werkloosheid dan gemiddeld in Zuid-Holland. De sector handel en gezondheids- en welzijnssector bieden de meeste werkgelegenheid. Het aantal banen in de gezondheidszorg- en welzijnssector is sinds 2007 met 56% zeer sterk gegroeid (in heel Zuid-Holland 6% groei). Daarnaast is een sterke groei te zien in de specialistische zakelijke dienstverlening. Tegen de trend in Zuid-Holland in, is het aantal banen binnen de overheid sinds 2007 gestegen.

Het aantal banen in de sector recreatie en toerisme is in 2017 toegenomen met bijna 20% ten opzichte van 2013. Dit is een sterkere stijging dan in Zuid-Holland en Nederland (circa 10%). De meeste werkgelegenheid in de regio is te vinden in de horeca. Het aantal vestingen in de sector recreatie en toerisme is in de periode 2013-2017 in de regio Hoeksche Waard toegenomen met ruim 26%; een groei sterker dan in Nederland, maar minder sterk dan Zuid-Holland. In Zuid-Holland en Nederland is het aantal vestigingen met respectievelijk 29 en bijna 20% toegenomen. Binnen recreatie en toerisme is de deelsector cultuur, recreatie en amusement sinds 2013 het sterkst gegroeid in de COROP-regio Groot-Rijnmond, zowel wat betreft werkgelegenheid als het aantal vestigingen.

Inkomen en vermogen

De meeste huishoudens in de regio Hoeksche Waard hebben meer besteedbaar inkomen en vermogen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. In de afgelopen jaren neemt het inkomen in de regio toe, in tegenstelling tot de werkzame beroepsbevolking. De omvang van de vermogens is iets afgenomen. Dit komt vooral door de daling van de huizenprijzen. Als de woning niet bij het vermogen wordt meegeteld, neemt het mediane vermogen tussen 2011 en 2016 licht toe met ruim 3%.

Het aantal huishoudens dat minder dan 120% van de lage inkomensgrens verdient, neemt in de periode 2011-2013 toe, maar daalt na 2013 weer tot onder het niveau van 2011. Het aantal huishoudens met een laag inkomen ligt in 2016 voor paren (met en zonder kinderen) echter hoger dan in 2011.

Eenoudergezinnen hebben een kwetsbare inkomens- en vermogenspositie. In 2016 leeft 14% van deze gezinnen van een uitkering en een ruime meerderheid heeft een laag vermogen. In vergelijking met Zuid-Holland en Nederland, valt een kleiner gedeelte van de eenoudergezinnen in de groep met een laag vermogen.

Binnen de regio is de gemeente Korendijk het meest vermogend en heeft de gemeente Oud-Beijerland de laagste mediane vermogen. Dit geldt niet voor het mediane inkomen.

Wonen

De voorraad woningen is in de periode 2012-2017 in de regio relatief minder sterk gegroeid dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Er zijn verhoudingsgewijs meer meergezinsdan eengezinswoningen bijgekomen. De WOZ-waarde schommelt in de periode 2007-2017 en ligt in 2017 nog onder het niveau van 2007. Van de huurwoningen is ruim 82% in het bezit van corporaties. Daarmee is een kleiner percentage van de huurwoningen in particulier

bezit dan in Zuid-Holland en Nederland. In tegenstelling tot de trend in Zuid-Holland en Nederland, is de voorraad corporatiewoningen in de periode 2012-2017 wel licht gegroeid. Nultredenwoningen en zorgwoningen zijn belangrijk om mensen met gezondheidsklachten en lichamelijke beperkingen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Er zijn in de regio relatief meer nultreden- en zorgwoningen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland.

Er zijn in de Hoeksche Waard verhoudingsgewijs minder goedkope en betaalbare corporatiewoningen dan in Zuid-Holland en Nederland. De gemiddelde bruto-huurprijs in de regio is vergelijkbaar met Zuid-Holland, maar iets hoger dan in Nederland. De huurprijs in de regio ligt in 2016 ruim 2% hoger dan in 2015, evenals in Zuid-Holland en Nederland het geval is. Desondanks zijn de netto woonlasten gedaald. Deze worden namelijk niet alleen beïnvloed door de huurprijs, maar ook door onder meer de energielasten en het ontvangen van huurtoeslag. Sinds 2015 komen in de regio meer huishoudens in aanmerking voor huurtoeslag en is ook het aantal huishoudens dat huurtoeslag ontvangt toegenomen. Eveneens is het bedrag dat maandelijks aan huurtoeslag is ontvangen, hoger geworden. Van de huishoudens in corporatiewoningen woont in 2016 ongeveer 25% 'scheef'. Vanaf 2016 moeten woningcorporaties huurtoeslaggerechtigde woningzoekenden zo veel mogelijk huisvesten in goedkope en betaalbare huurwoningen. Hierdoor zal het aantal 'dure scheefwoners' de komende jaren naar verwachting afnemen.

Zorg

Er zijn in de regio Hoeksche Waard verhoudingsgewijs minder jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf dan in Zuid-Holland. Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 jeugdigen blijft gedurende 2016 en in de eerste helft van 2017 stabiel. In Zuid-Holland is in de tweede helft een afname te zien en in de eerste helft van 2017 weer een toename. Het aantal cliënten met zorg zonder verblijf per 1.000 jeugdigen is vanaf de tweede helft van 2016 vergelijkbaar met dat in Zuid-Holland. Het aantal nieuwe trajecten per 1.000 jeugdigen neemt af in de tweede helft van 2016 om vervolgens in de eerste helft van 2017 weer toe te nemen. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland.

In 2015 maken bijna 1.200 personen in de regio gebruik van zorg met verblijf. Relatief gezien is het gebruik van zorg met verblijf voor de leeftijdscategorie 65-plus fors lager dan gemiddeld in Zuid-Holland (respectievelijk 49 en 65 per 1.000 65-plussers). De verzorgings- en verpleeghuizen zijn redelijk goed verspreid over de regio. In de eerste helft van 2017 maken ongeveer 3.200 personen van 18 jaar en ouder in de regio gebruik van een Wmo-maatwerkvoorziening. In 2015 maken in de regio ongeveer 2.450 personen (18+) gebruik van wijkverpleging en circa 550 personen van zorg thuis in het kader van de Wlz. Het gebruik van wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wlz ligt verhoudingsgewijs hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland.

Het aantal A1-ritten ambulancezorg dat in de GGD-regio Zuid-Holland Zuid de 15-minutennorm overschrijdt, is toegenomen van 6% in 2012 naar bijna 7% in 2017. Wel ligt het percentage overschrijdingen in de regio onder het Zuid-Hollandse en Nederlandse gemiddelde. Evenals in Zuid-Holland en Nederland is de aanrijtijd in de GGD-regio Zuid-Holland Zuid circa 7 minuten. Buiten de spits zijn vooral gebieden aan het Hollandsch Diep en op het eiland Tiengemeten niet tijdig bereikbaar.

Bibliotheken

Het aandeel leden onder volwassenen is bij de Bibliotheek Hoeksche Waard sterker afgenomen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. In tegenstelling tot Zuid-Holland en Nederland is het aantal jeugdleden afgenomen. De bibliotheek in de regio organiseert, gerelateerd aan het aantal leden en inwoners, aanzienlijk meer activiteiten dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Per 1.000 leden worden in 2016 in Zuid-Holland en Nederland respectievelijk circa 30 en circa 20 activiteiten georganiseerd; in de regio Hoeksche Waard is dat 247. In wijken met veel eenzaamheid kunnen bibliotheken een functie hebben door het organiseren van ontmoetingsactiviteiten die bijdragen aan eenzaamheidsbestrijding.

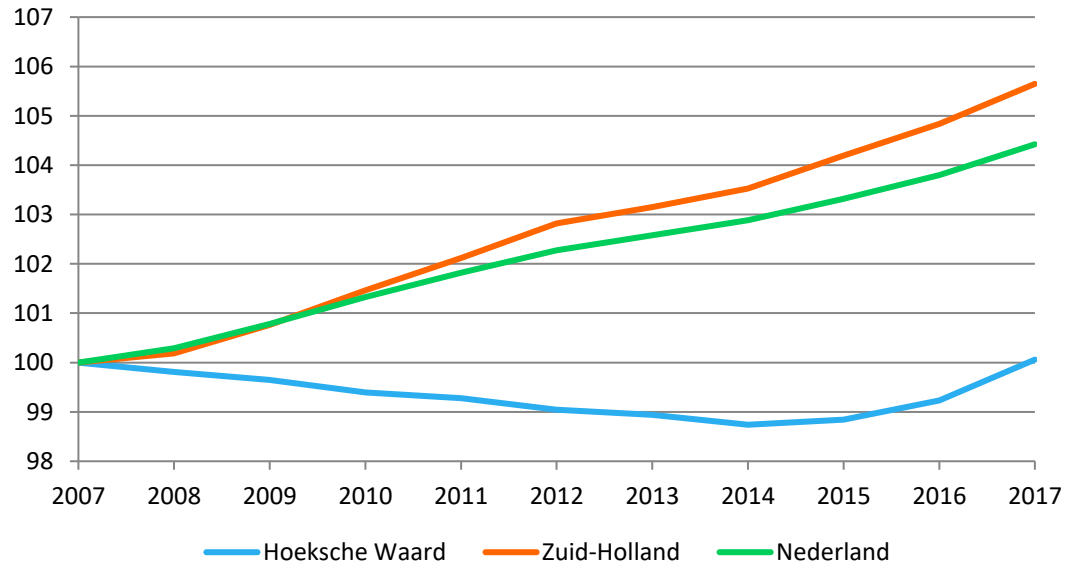
1 Demografie

1.1 Bevolkingsontwikkeling 2007-2017

In deze paragaaf wordt de bevolkingsontwikkeling gepresenteerd voor de totale bevolking en voor de leeftijdscategorieën 0-17 jaar, 18-64 jaar en 65 jaar en ouder.[3]

Het aantal inwoners in de Hoeksche Waard is in 2017 vrijwel gelijk aan dat van 2007. Na een daling van de bevolking in de periode 2007-2014, zien we vanaf 2015 weer een toename (figuur 1.1). Alleen in de gemeenten Korendijk en Binnenmaas stijgt het inwoneraantal licht (respectievelijk 1 en bijna 2%).

Figuur 1.1 Ontwikkeling aantal inwoners, 2007-2017, index

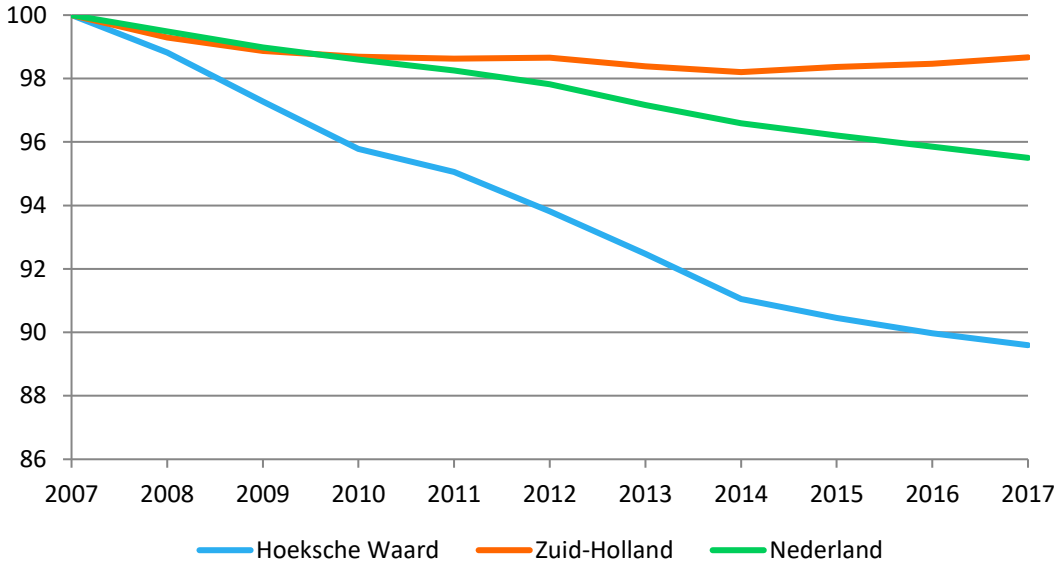
bron: Databank-ZH, CBS Statline

In tegenstelling tot de groei van de totale bevolking vanaf 2015, daalt het aantal jongeren van 0-17 jaar in de regio: in 2007 zijn er in de regio ongeveer 19.100 jongeren van 0-17 jaar, tien jaar later zijn dat er circa 17.100. Dit is een daling van ruim 10%. In Strijen is er sprake van zeer sterke afname (25%). Het dalingspercentage in de regio is veel sterker dan dat van Nederland (4,5%) en Zuid-Holland (ruim 1%; figuur 1.2).

Het aandeel jongeren binnen de totale bevolking van de regio neemt af van ruim 22% in 2007 tot 20% in 2017. De ontgroening is het sterkst in Strijen waar het percentage jongeren afneemt van ruim 22 in 2007 tot ruim 17 in 2017.

[3] De bevolking van 0-17 jaar wordt in deze paragraaf aangeduid met de term 'jongeren'. Uitzondering hierop zijn de gegevens over verhuissaldo van jongeren/jongvolwassen van 15-24 jaar, omdat er geen andere leeftijdsindeling beschikbaar is. Ook in volgende hoofdstukken kan er een andere leeftijdsindeling voor jongeren worden gehanteerd, omdat dat inhoudelijk gezien logisch is of omdat de cijfers alleen in een andere leeftijdsindeling beschikbaar zijn.

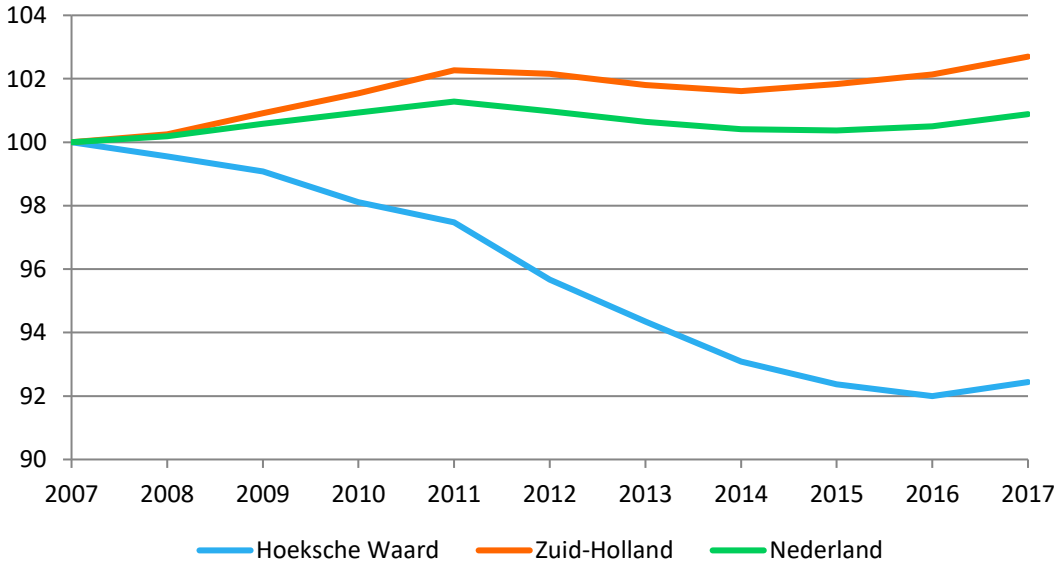
Figuur 1.2 Ontwikkeling aantal jongeren (0-17 jaar), 2007-2017, index

bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal inwoners in de Hoeksche Waard in de leeftijd van 18-64 jaar neemt af van ongeveer 54.500 in 2007 tot circa 50.350 in 2017. Dit is een afname van bijna 8%. Gemiddeld in Zuid-Holland is sprake van een stijging bijna 3% en in heel Nederland iets minder dan 1% (figuur 1.3).

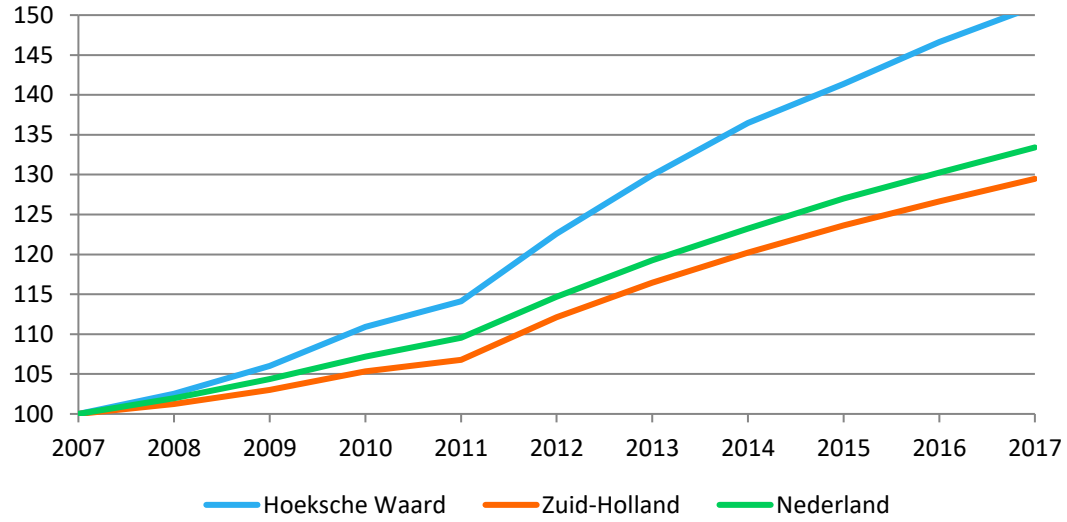
Figuur 1.3 Ontwikkeling aantal inwoners van 18-64 jaar, 2007-2017, index

bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 telt de regio circa 12.000 65-plussers, tien jaar later is dat opgelopen tot bijna 18.200, een toename van circa 51%. Dit is veel meer dan in heel Nederland (ruim 33%) en Zuid-Holland (ruim 29%; figuur 1.4). Binnen de regio is de toename het grootst in Cromstrijen (bijna 55%). Het percentage 65-plussers binnen de totale bevolking stijgt in de regio van bijna 14 in 2007 tot ruim 21 in 2017.

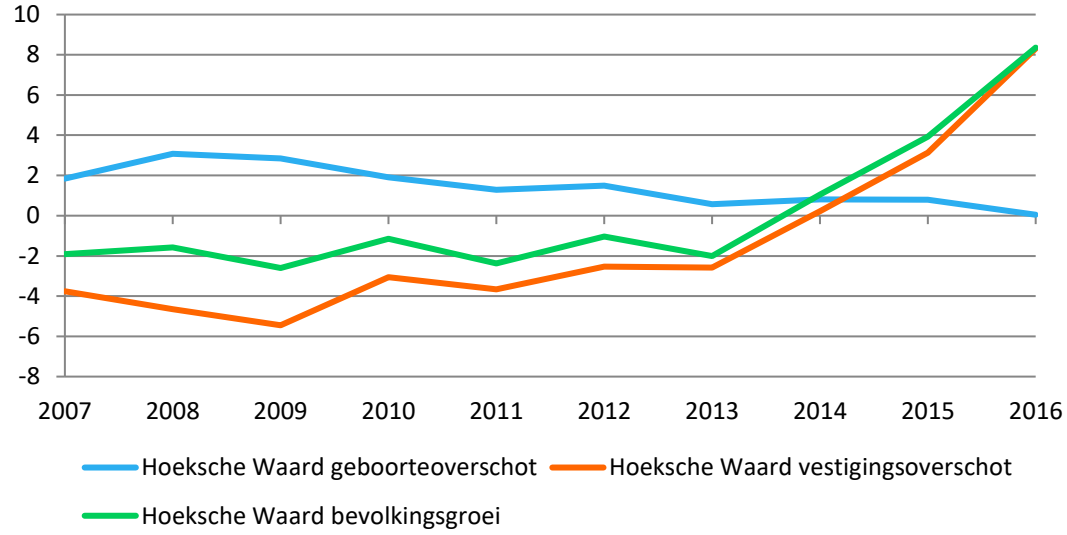
Figuur 1.4 Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2007-2017, index

bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 worden er per 1.000 inwoners meer personen geboren dan dat er overlijden: het geboorteoverschot[4] bedraagt dan 2 personen per 1.000 inwoners. Het geboorteoverschot neemt in de periode 2007-2016 af tot 0 per 1.000 inwoners. Tot 2014 is er sprake van een negatief vestigingsoverschot: er vertrekken meer mensen uit de regio vertrekken dan dat zich in de regio vestigen. Vanaf 2014 wordt de bevolkingsgroei vrijwel geheel veroorzaakt door een positief vestigingssaldo[5] (figuur 1.5). In 2016 is het geboorteoverschot in absolute aantallen vrijwel 0 en het vestigingsoverschot ongeveer 700 personen. Per 1.000 inwoners is dit is een groei van ruim 8 personen.

Figuur 1.5 Ontwikkeling bevolking per 1.000 inwoners in Hoeksche Waard, 2007-2016

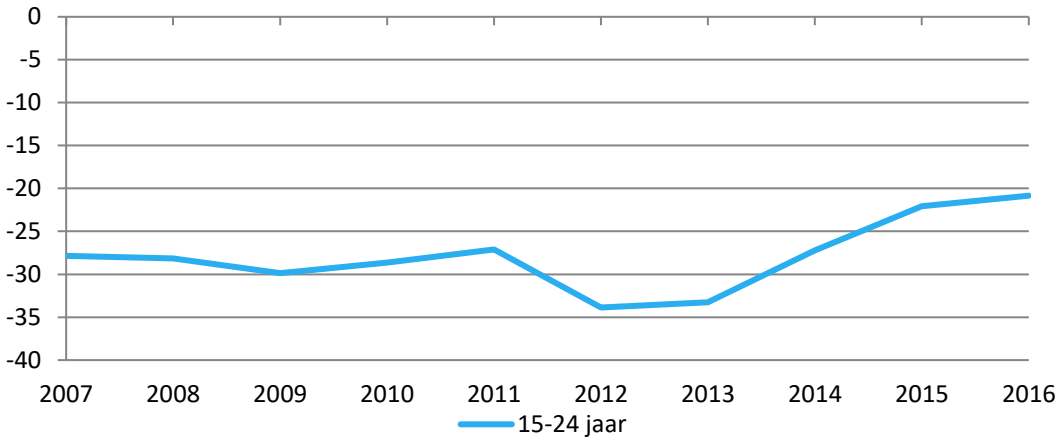
bron: Databank-ZH, CBS Statline

[4] Saldo van geboorte en overlijden

[5] Saldo van vestiging (uit andere gemeenten en immigratie) en vertrek (naar andere gemeenten en emigratie)

Veel jongeren/jongvolwassenen vertrekken uit de regio. In de leeftijdscategorie 15-24 jaar is gedurende de gehele periode sprake van een negatief verhuissaldo.[6] Vanaf 2013 neemt dit negatieve saldo af, maar in 2016 bedraagt dit nog steeds 21 jongeren op 1.000 inwoners (figuur 1.6).

Figuur 1.6 Ontwikkeling saldo van verhuizingen naar en uit Hoeksche Waard van 15-24-jarigen per 1.000 inwoners in deze leeftijdscategorie, 2007-2016

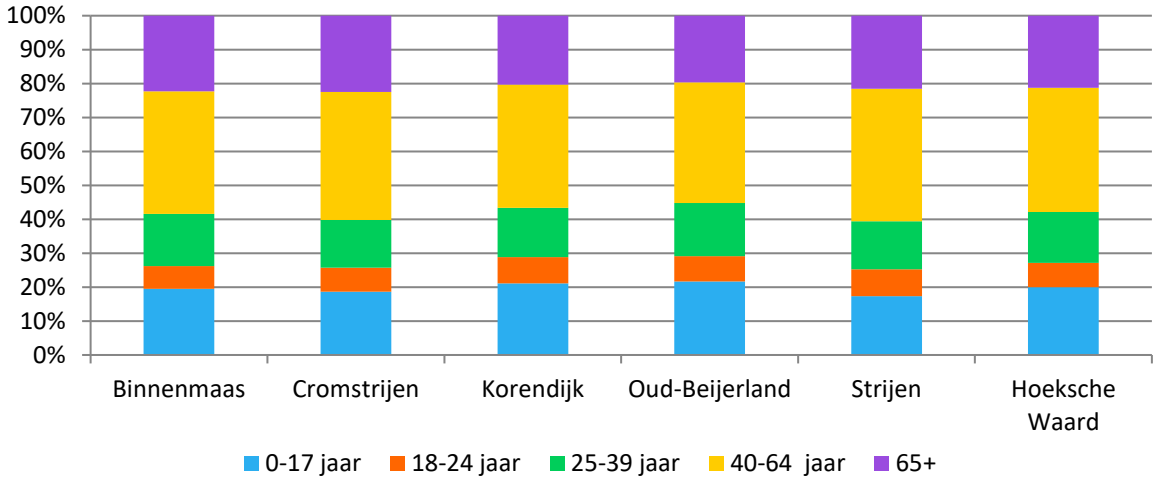

bron: Databank-ZH, CBS Statline

1.2 Bevolkingsopbouw 2017

Figuur 1.7 geeft de bevolkingsopbouw in de afzonderlijke gemeenten in 2017 weer en die van de hele regio. De bevolkingsopbouw van de verschillende gemeenten in de regio wijkt onderling nauwelijks af. Strijen heeft naar verhouding iets minder jongeren in de leeftijd van 0-17 jaar. Het percentage 65-plussers is in de regio ruim 21%.

Figuur 1.7 Bevolkingsopbouw naar leeftijdscategorie per gemeente in Hoeksche Waard, 2017, percentage

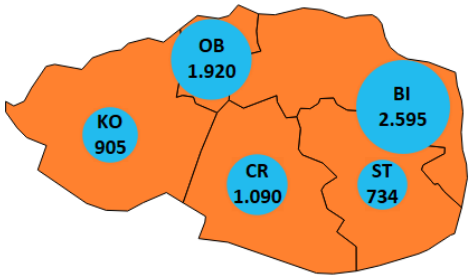

bron: Databank-ZH, CBS Statline

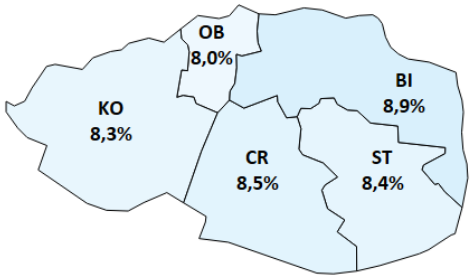
[6] Dit betreft alleen de gegevens van personen die tussen gemeenten in Nederland zijn verhuisd, dus exclusief personen die naar Nederland zijn geïmmigreerd of vanuit Nederland zijn geëmigreerd.

In 2017 is ruim 8% van de bevolking in de regio 75 jaar of ouder. Van 65-plussers is bijna 40 % 75 jaar of ouder. Dit laatste percentage is iets lager dan dat van Zuid-Holland (bijna 43%) en van Nederland (ruim 42%; figuur 1.8).

Figuur 1.8a Aantal 75-plussers per gemeente, 2017, absoluut

Figuur 1.8b Aantal 75-plussers per gemeente, 2017, percentage

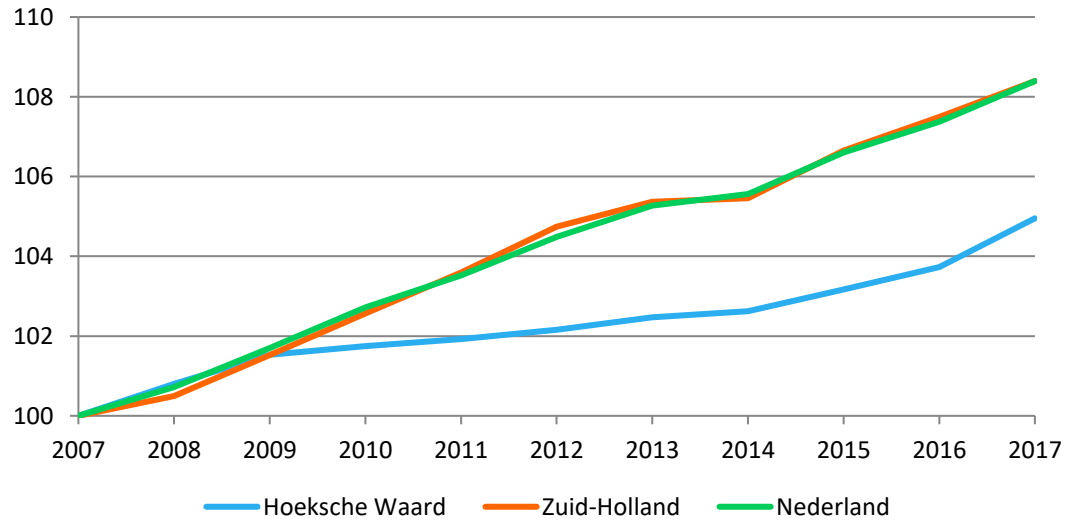
KO = Korendijk, OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen,

bron: Databank-ZH, CBS Statline

1.3 Ontwikkeling aantal huishoudens 2007-2017

Het aantal huishoudens in de regio groeit van ongeveer 34.450 in 2007 tot circa 36.150 in 2017, een stijging van bijna 5%. In Zuid-Holland en Nederland neemt het aantal huishoudens sterker toe (ruim 8%) (figuur 1.9). Het aantal huishoudens neemt met bijna 7% het meest toe in de gemeente Oud-Beijerland.

Figuur 1.9 Ontwikkeling aantal huishoudens, 2007-2017, index

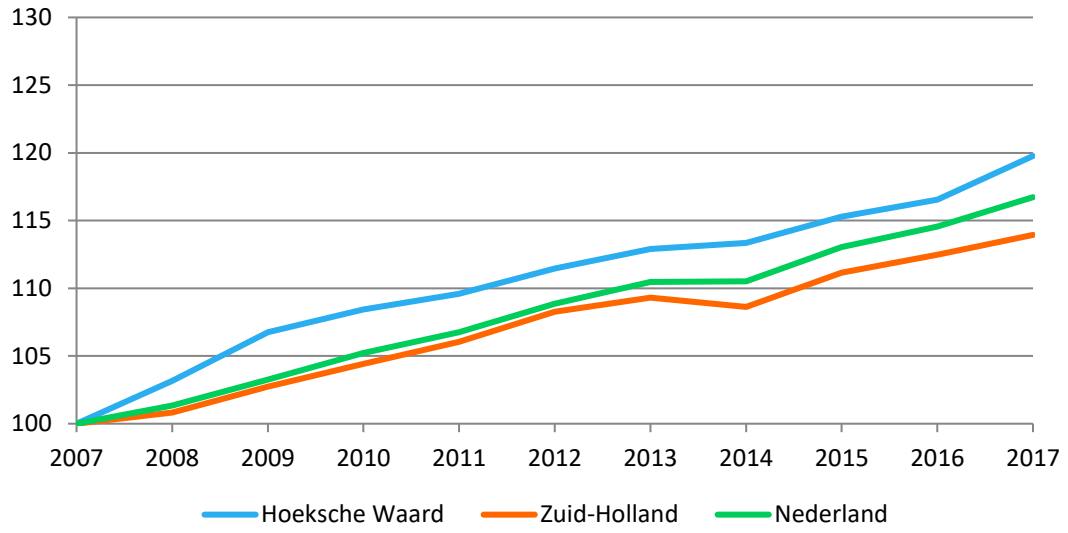

bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 zijn er bijna 8.400 eenpersoonshuishoudens in de regio. Het aantal eenpersoonshuishoudens stijgt tot circa 10.000 in 2017, een stijging van bijna 20%. Dit is iets sterkere stijging dan gemiddeld in Nederland en in Zuid-Holland (figuur 1.10). Van alle huishoudens

is in 2017 bijna 28% een eenpersoonshuishoudens. Dat is minder dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (respectievelijk bijna 40% en 38%).

Figuur 1.10 Ontwikkeling aantal eenpersoonshuishoudens, 2007-2017, index

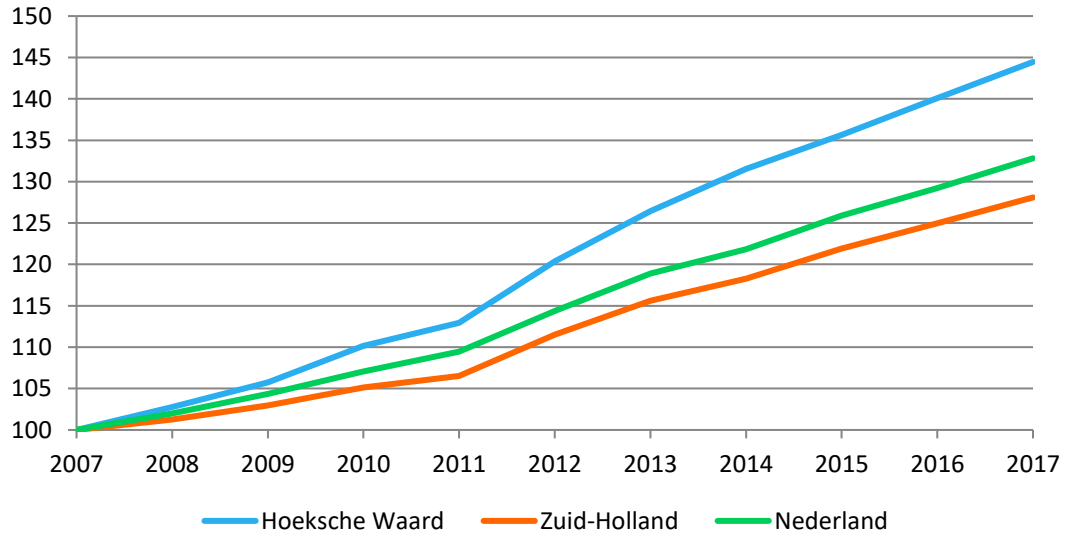

bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal huishoudens waarvan de hoofdbewoner 65 jaar of ouder is stijgt van ongeveer 8.200 in 2007 tot bijna 11.900 in 2017, een toename van circa 44,5%. Dit is aanzienlijk sterker dan de gemiddelde stijging in Nederland en Zuid-Holland. In Zuid-Holland neemt het aantal 65-plus-huishoudens toe met 28% (figuur 1.11). In Oud-Beijerland is de toename het grootst (ruim 48%).

In de regio is in 2017 van alle huishoudens 33% een 65-plus-huishouden, in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk circa 26 en 27%. Circa 13% van alle huishoudens in de regio is in 2017 een 65-plus-eenpersoonshuishouden. Dit is vergelijkbaar met Zuid-Holland en Nederland.

Figuur 1.11 Ontwikkeling aantal 65-plushuishoudens, 2007-2017, index

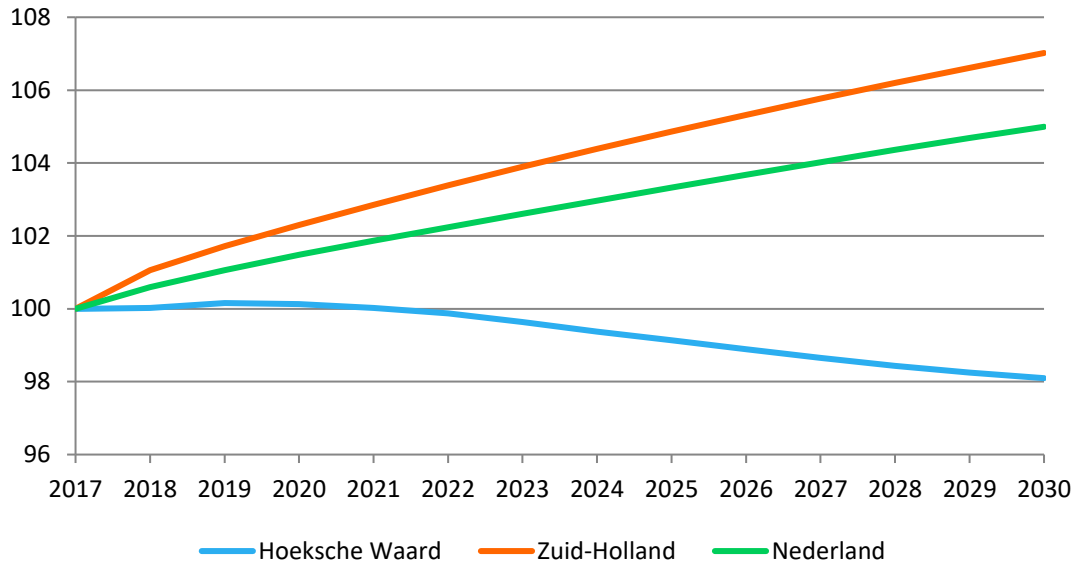
bron: Databank-ZH, CBS Statline

1.4 Verwachte bevolkingsontwikkeling 2017-20307

In deze paragaaf wordt de verwachte bevolkingsontwikkeling gepresenteerd voor de totale bevolking en voor de leeftijdscategorieën 0-17 jaar, 18-64 jaar en 65 jaar en ouder.[8]

De bevolking van de Hoeksche Waard neemt in de periode 2017-2030 naar verwachting af met ruim 1.600 personen tot ongeveer 84.000. Dit is een afname van bijna 2%. Met een groei van respectievelijk 7 en 5% neemt de bevolking in Zuid-Holland en Nederland toe.

Figuur 1.12 Ontwikkeling aantal inwoners, 2017-2030, index

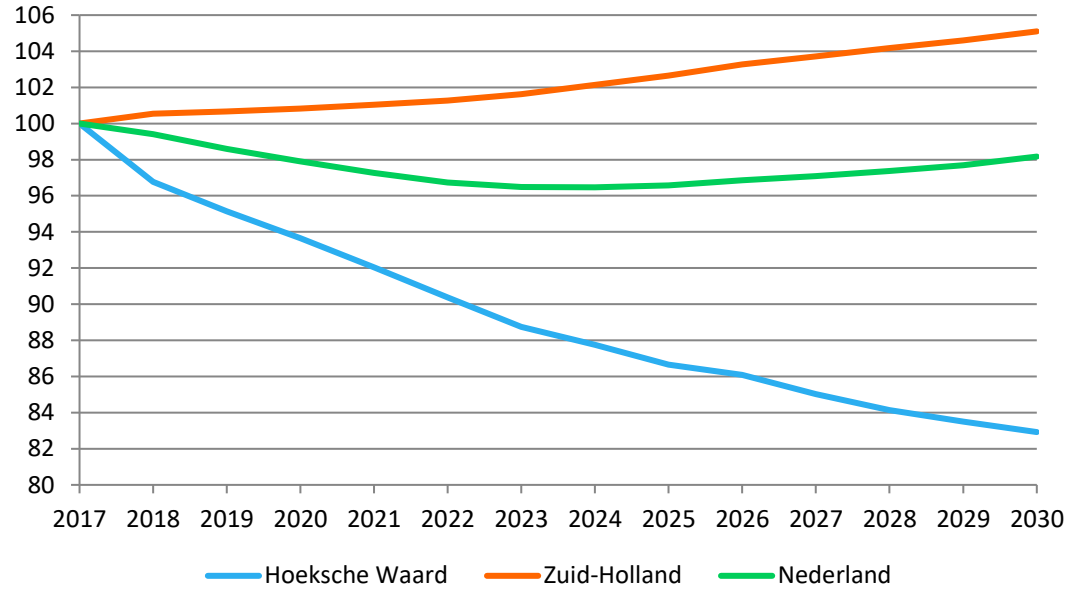
bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal jongeren (0-17 jaar) neemt in de regio af. In 2030 zijn er in de regio ongeveer 14.200 jongeren. Dit is ruim 17% minder dan in 2017. In Strijen neemt het aantal zelfs af met ruim 27%. In Zuid-Holland neemt het aantal jongeren gedurende de hele periode 2017-2030 toe (5%). Gemiddeld in Nederland is vanaf 2025 een stijgende lijn te zien (figuur 1.13).

[7] Paragraaf 1.4 tot en met 1.6 schetsen de verwachte bevolkingsontwikkeling, bevolkingsopbouw en ontwikkeling van het aantal huishoudens op basis van prognoses. Vanwege de leesbaarheid spreken we in het vervolg van deze paragraaf over toe-/afname en niet over de *verwachte* toe-/afname.

[8] De bevolking van 0-17 jaar wordt in deze paragraaf aangeduid met de term 'jongeren'. In volgende hoofdstukken kan er een andere leeftijdsindeling voor jongeren worden gehanteerd, omdat dat inhoudelijk gezien logisch is of omdat de cijfers alleen in een andere leeftijdsindeling beschikbaar zijn.

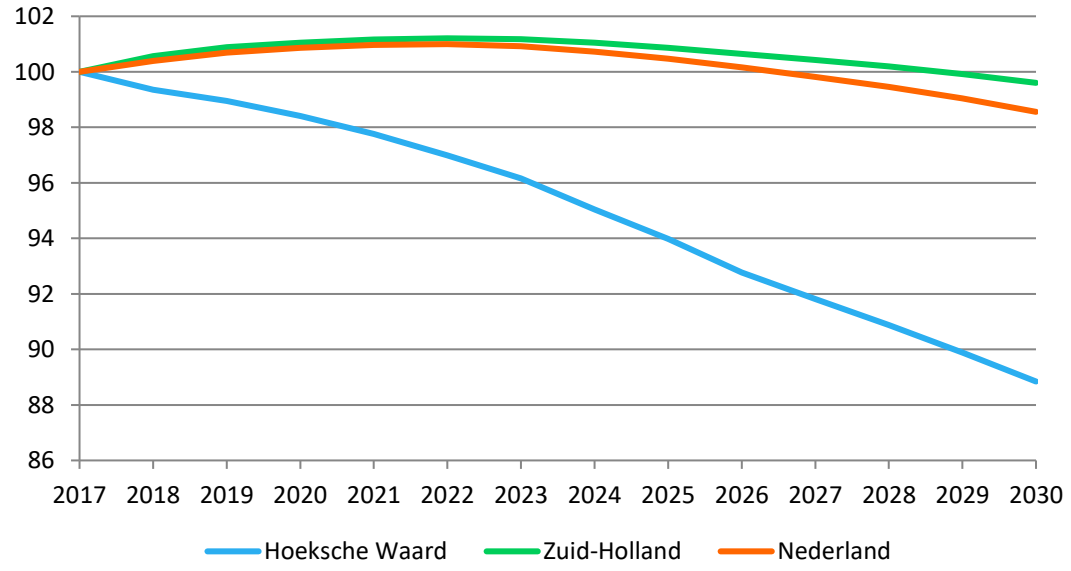
Figuur 1.13 Ontwikkeling groei aantal jongeren (0-17 jaar), 2017-2030, index

bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal inwoners in de leeftijd van 18-64 jaar daalt in de regio (figuur 1.14). In 2017 telt de regio circa 50.350 inwoners in deze leeftijdsklasse, in 2030 zijn dat er bijna 44.750. Dit is een afname van ruim 11%.

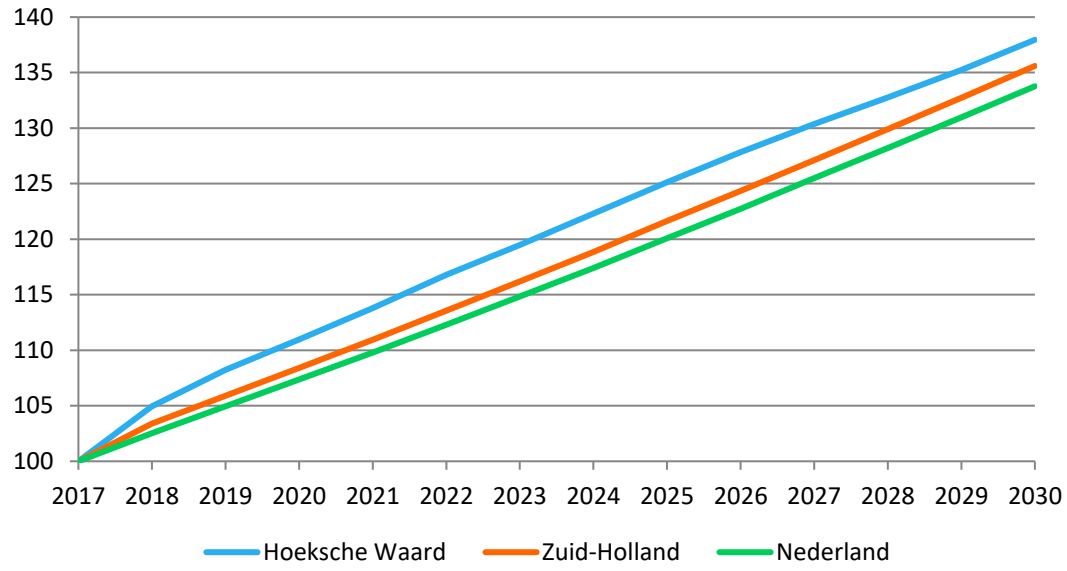
Figuur 1.14 Ontwikkeling aantal inwoners van 18-64 jaar, 2017-2030, index

bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal 65-plussers stijgt in de regio van circa 18.200 in 2017 tot ongeveer 25.100 in 2030. Dit is een toename van ongeveer 38%. Zuid-Holland en Nederland laten een iets minder sterke stijging zien (figuur 1.15). In Strijen is de toename met bijna 47% het grootst.

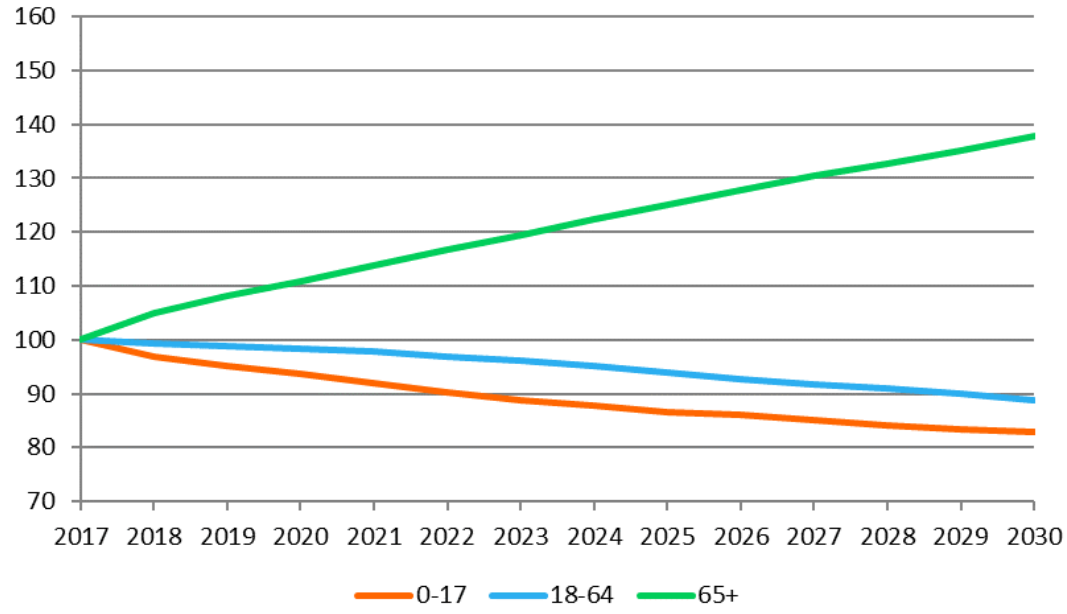
Figuur 1.15 Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2017-2030, index

bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

De totale bevolking neemt in de periode 2017-2030 af met 2%. Het aantal jongeren van 0-17 jaar en het aantal 18-64-jarigen nemen af met respectievelijk 17 en 11%. Er wordt echter een sterke groei verwacht van het aantal 65-plussers (38%; figuur 1.16).

Figuur 1.16 Ontwikkeling bevolking Hoeksche Waard naar leeftijdscategorie, 2017-2030, index

bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

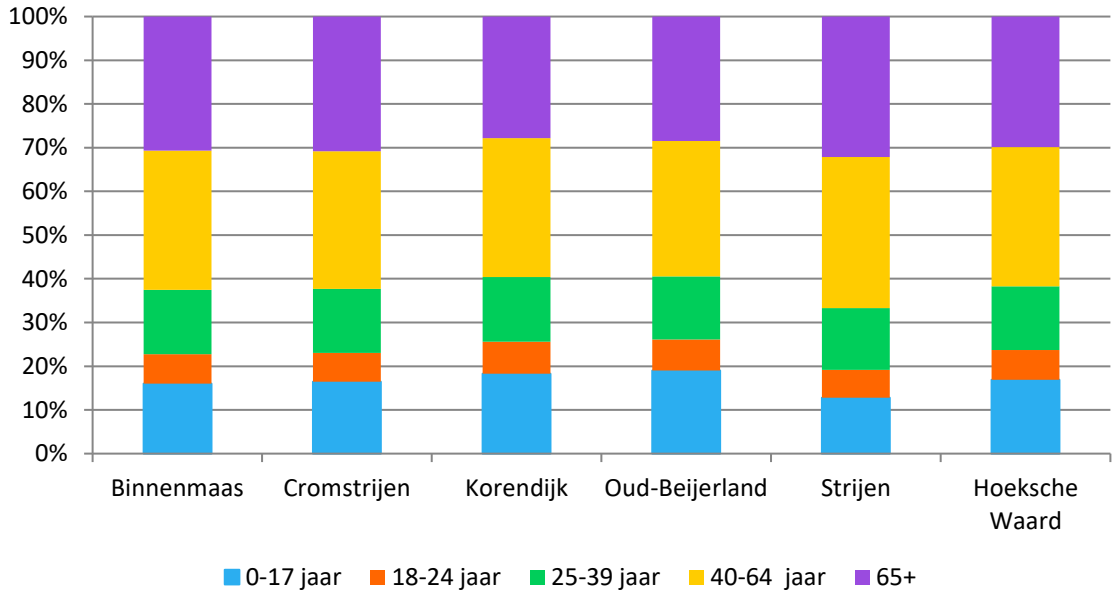
Vanwege de sterke toename van het aantal 65-plussers neemt ook het aantal personen met behoefte aan zorg thuis of in een instelling toe. De toename van het aantal 65-plussers heeft ook gevolgen voor de omvang van de beroepsbevolking: 55-64-jarigen werken minder

vaak en minder uren per week en onder 65-plussers is dat nog meer het geval (CBS 2015). De omvang van de (potentiële) beroepsbevolking staat verder onder druk doordat het aantal 18-64-jarigen tot 2030 afneemt. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot krapte op de arbeidsmarkt, waardoor bedrijven niet voldoende werknemers kunnen aantrekken. Dit kan ten koste gaan van de economische groei. Niettemin is er landelijk in de periode 2008-2016 een toename van de beroepsbevolking te zien met name als gevolg van een toegenomen arbeidsparticipatie onder vrouwen en onder 55-plussers. Ouderen werken langer door: de gemiddelde pensioenleeftijd is landelijk tussen 2006 en 2015 met 3,4 jaar gestegen naar 64,4 jaar (maar is in 2016 gelijk gebleven.[9]

1.5 Verwachte bevolkingsopbouw 2030

Strijen heeft in 2030 het hoogste percentage 65-plussers (ruim 32%) in de regio (figuur 1.17). Het gemiddelde van de regio is bijna 30%.

Figuur 1.17 Verwachte bevolkingsopbouw naar leeftijdscategorie per gemeente in Hoeksche Waard, 2030, percentage

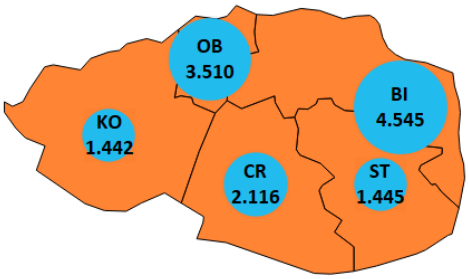

bron: Databank-ZH, Provincie Zuid-Holland

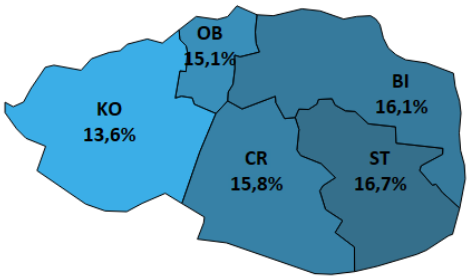
In 2030 is circa 15,5% van de bevolking 75 jaar of ouder. Dit percentage is aanzienlijk hoger dan in Zuid-Holland (bijna 11%) en Nederland (11,5%). Van de 65-plussers is 52% 75 jaar of ouder, gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat 49% (figuur 1.18).

[9] Brakel K. van, Hilbers P en Vries M de (red.). UWV Arbeidsmarktprognose 2017-2018. Amsterdam: UWV, 2017.

Figuur 1.18a Aantal 75-plussers per gemeente, 2030, absoluut

Figuur 1.18b Aantal 75-plussers per gemeente, 2030, percentage

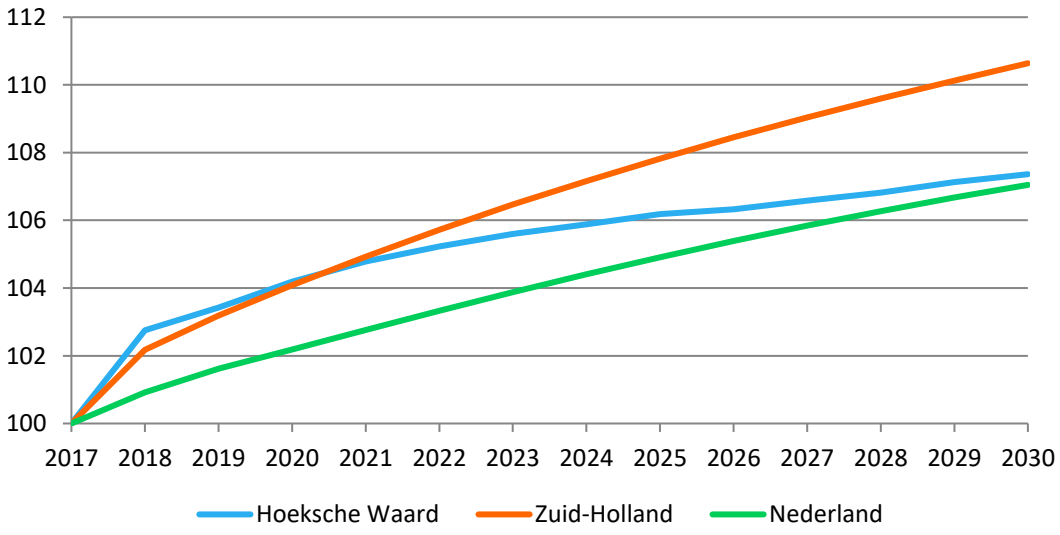
KO = Korendijk, OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen,

bron: Databank-ZH, Provincie Zuid-Holland

1.6 Verwachte ontwikkeling aantal huishoudens 2017-2030

Tot 2030 neemt het aantal huishoudens toe tot bijna 38.800, een stijging van ruim 7% ten opzichte van 2017. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk bijna 11 en 7% (figuur 1.19). Met ruim 14% neemt het aantal huishoudens in Cromstrijen het meeste toe.

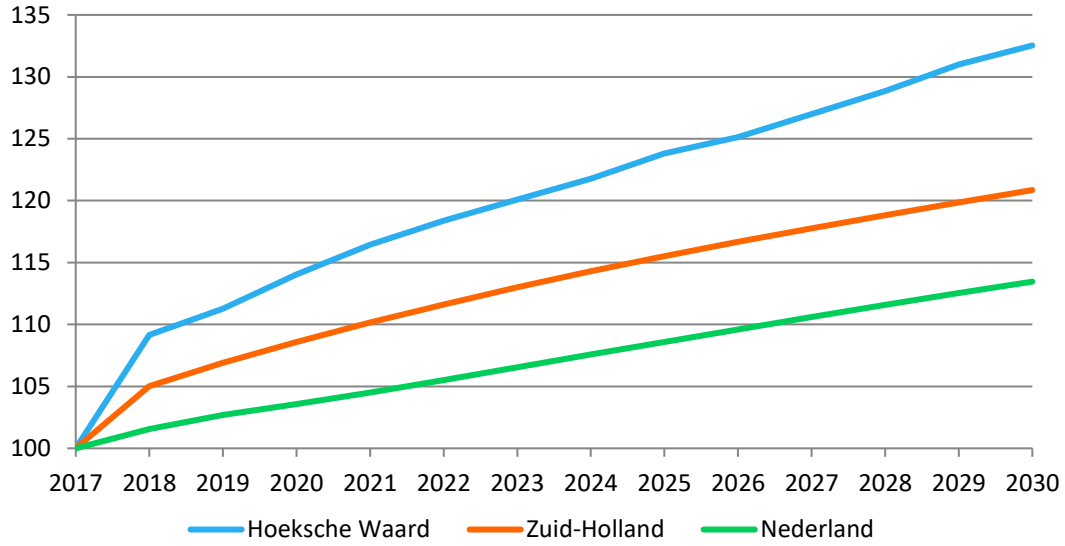
Figuur 1.19 Ontwikkeling aantal huishoudens, 2017-2030, index

bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt met bijna 32,5% toe tot ruim 13.300 in 2030. Het aantal stijgt sterker dan gemiddeld in Nederland (13%) en Zuid-Holland (21%) (figuur 1.20). Met ruim 43% is de stijging in Cromstrijen het sterkst. Van alle huishoudens in de regio is in 2030 ruim 34% een eenpersoonshuishouden, gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 43 en 40%. Korendijk heeft met ruim 30 het laagste percentage eenpersoonshuishoudens.

Figuur 1.20 Ontwikkeling aantal eenpersoonshuishoudens, 2017-2030, index

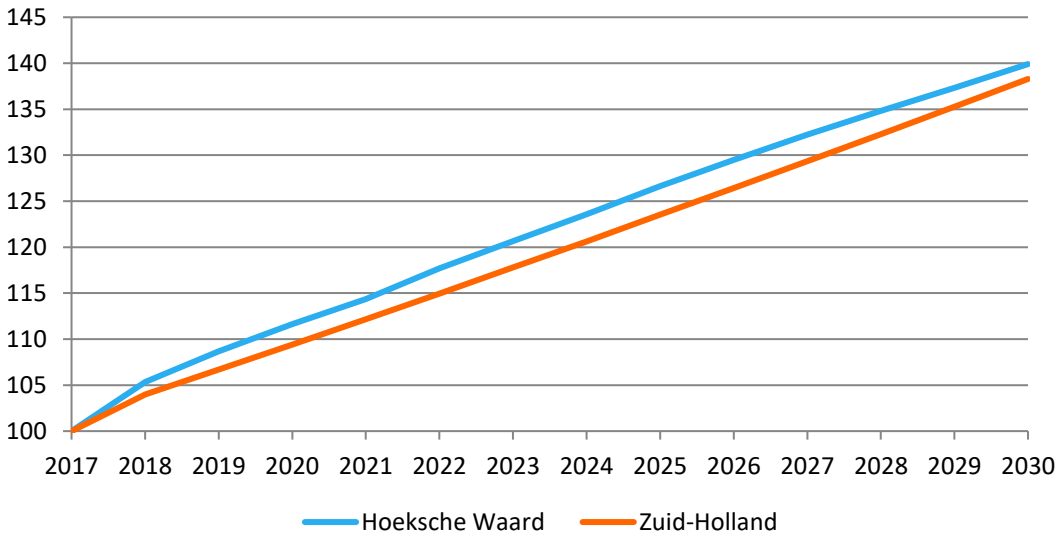

bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

In 2030 zijn er in de regio ongeveer 16.600 huishoudens waarvan de hoofdbewoner 65 jaar of ouder is, een stijging van bijna 40%. Gemiddeld in Zuid-Holland neemt het aantal 65-plus-huishoudens met 38% toe in de periode 2017-2030 (figuur 1.21)[10]. De toename is met bijna 48% het sterkst in Strijen.

In de regio is in 2030 van alle huishoudens bijna 43% een 65-plus-huishouden, in Zuid-Holland is dat percentage ongeveer 32. In 2013 is bijna 21% van alle huishoudens in de regio een 65-plus-eenpersoonshuishouden. Dit is aanmerkelijk meer dan gemiddeld in Zuid-Holland (bijna 17%).

Figuur 1.21 Ontwikkeling aantal 65-plus-huishoudens, 2017-2030, index

bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

[10] Er zijn geen gegevens beschikbaar voor Nederland.

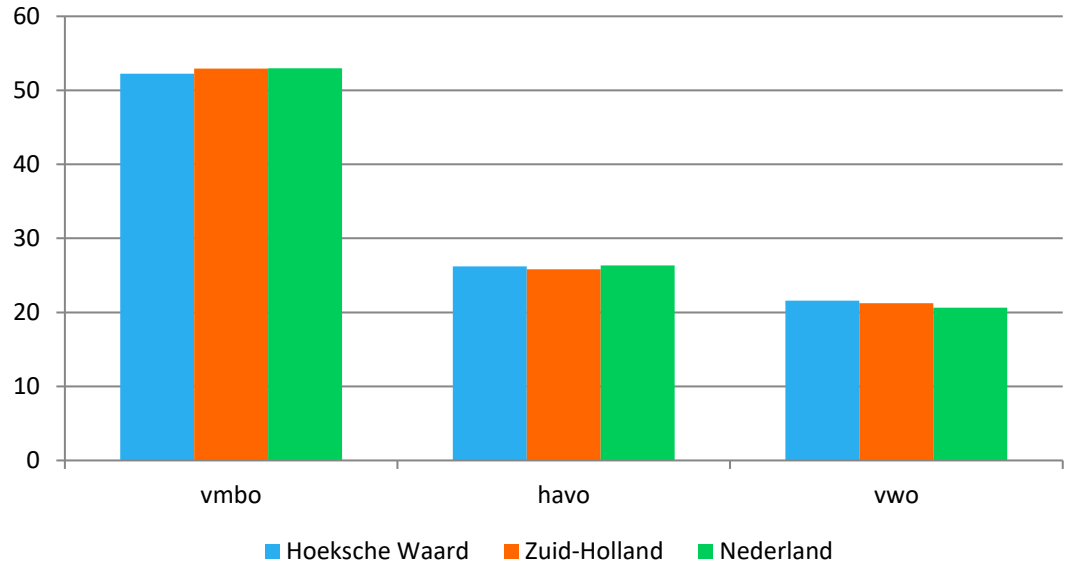
2 Onderwijs

2.1 Voortgezet onderwijs

2.1.1 Leerlingen

In de regio Hoeksche Waard wonen in 2016 ruim 3.100 leerlingen die een vorm van voortgezet onderwijs vanaf het derde leerjaar volgen. Per leerjaar zit ruim 52% van deze leerlingen op het vmbo en ongeveer 22% op het vwo; dit is vergelijkbaar met gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 2.1).

Figuur 2.1 Aandeel leerlingen vmbo, havo en vwo vanaf leerjaar 3 (exclusief praktijkonderwijs), woonregio, schooljaar 2016-2017, relatief*

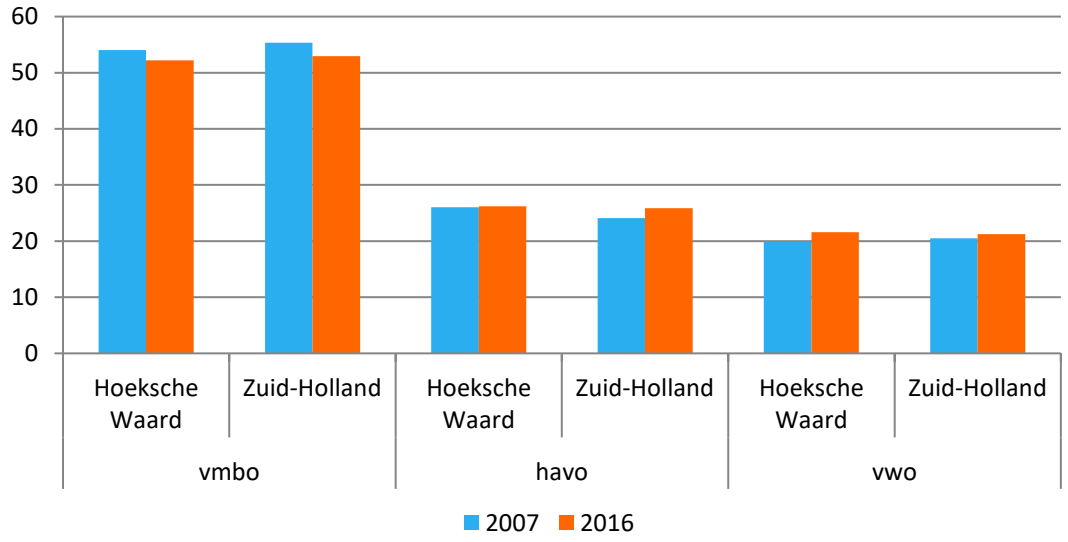

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Leerlingen die in Korendijk wonen, zitten het vaakst op het vmbo (bijna 56%) en in Strijen op de havo (circa 28%). Oud-Beijerland heeft relatief de meeste woonachtige vwo-leerlingen (circa 24%) en de minste vmbo-leerlingen van de regio (ruim 49%).

Het aantal vmbo-leerlingen woonachtig in de regio neemt in de periode van 2007-2016 relatief af en het aantal vwo-leerlingen stijgt juist relatief. Dit geldt ook voor Zuid-Holland. Het aantal havo-leerlingen blijft echter gelijk, in tegenstelling tot de stijging in Zuid-Holland (figuur 2.2).

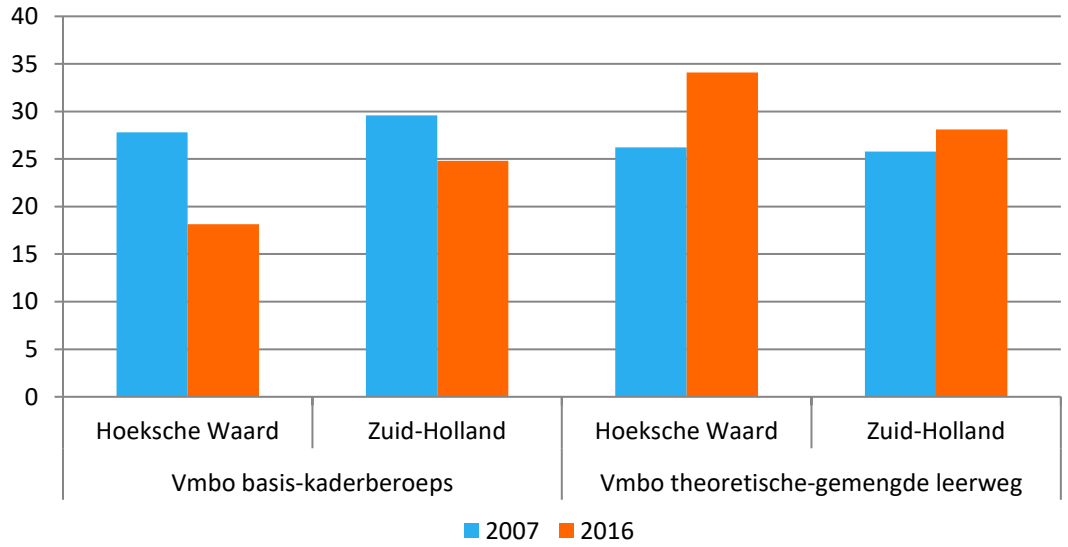
Figuur 2.2 Aantal leerlingen vmbo, havo en vwo per 100 leerlingen voortgezet onderwijs vanaf het derde jaar, woonregio, 2007, 2016, absoluut*

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In 2016 wonen in de regio Hoeksche Waard circa 1.200 vmbo-leerlingen (derde leerjaar en hoger). Het aandeel vmbo-leerlingen, die een basis-kaderberoepsleerweg volgen, in het voortgezet onderwijs (derde leerjaar en hoger) is in de regio Hoeksche Waard kleiner dan gemiddeld in Zuid-Holland. Ongeveer 18 van de 100 leerlingen voorgezet onderwijs (derde leerjaar en hoger) woonachtig in de regio volgen in 2016 een basis-kaderberoepsleerweg in het vmbo; een afname van ruim 31% ten opzichte van 2007. De daling in Zuid-Holland is minder sterk (ruim 14%). Ongeveer 34 op de 100 leerlingen volgen een theoretische-gemengde leerweg; een toename van ruim 37% ten opzichte van 2007. Dit is sterker dan de uitbreiding van deze groep leerlingen in Zuid-Holland (ruim 11%; figuur 2.3).

Figuur 2.3 Aantal leerlingen vmbo per 100 leerlingen voortgezet onderwijs vanaf het derde leerjaar, woonregio, 2007, 2016, relatief*

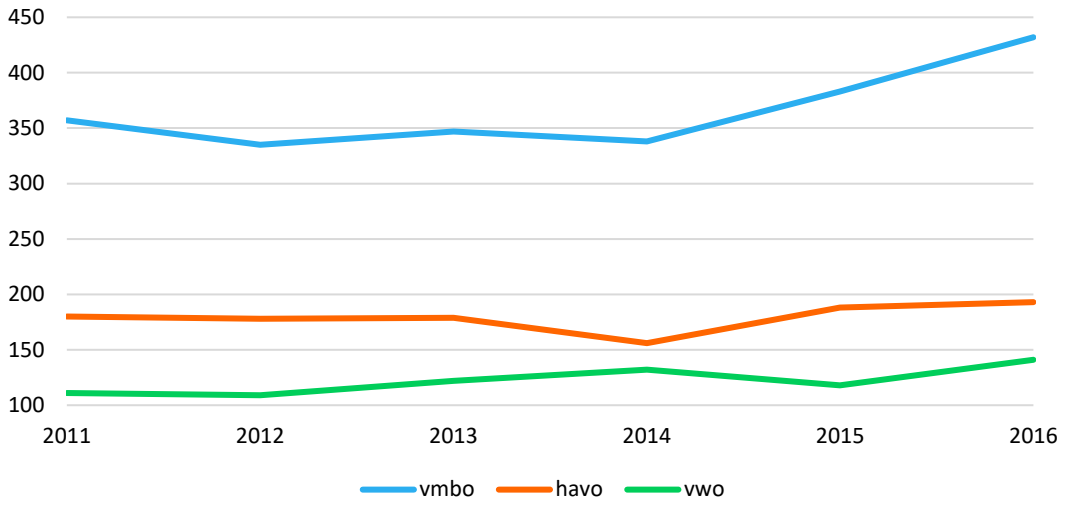

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

2.1.2 Geslaagden

Het totaal aantal geslaagden vmbo en vwo is in de periode 2011 tot en met 2016 toegenomen met respectievelijk circa 21 en 27%. Het aantal geslaagden op havo niveau is in deze periode minder sterk gestegen met ruim 7% (figuur 2.4).

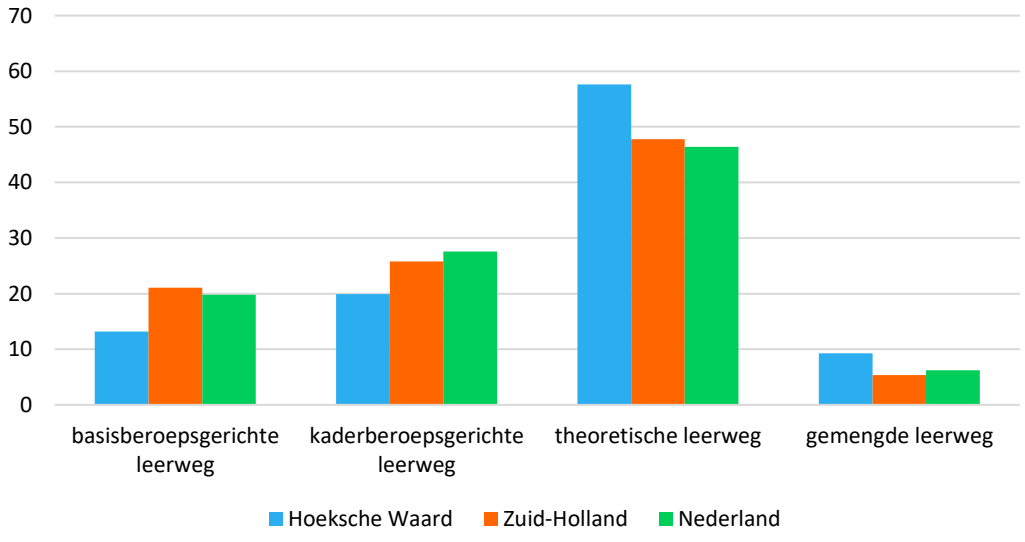
Figuur 2.4 Ontwikkeling aantal geslaagden per onderwijsvorm in het voortgezet onderwijs, onderwijsregio, 2011-2016, absoluut

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: Ministerie OCW

Figuur 2.5 laat zien dat in de Hoeksche Waard naar verhouding meer geslaagden zijn in de theoretische en gemengde leerwegen en minder in de basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Binnen de regio is het aandeel geslaagden in de theoretische leerweg het grootst.

Figuur 2.5 Verdeling van het aantal geslaagden in het vmbo naar type leerweg, onderwijsregio, schooljaar 2015-2016, relatief*

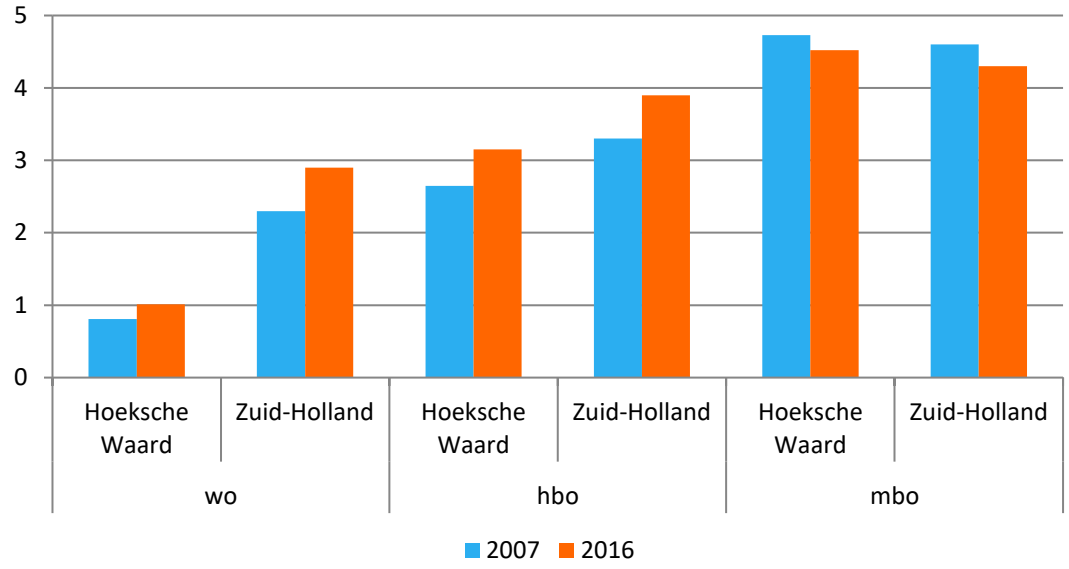
*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: Ministerie OCW

2.2 Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs

2.2.1 Studenten

De regio heeft in vergelijking met Zuid-Holland iets meer mbo-studenten en minder studenten in het hoger onderwijs (hbo en wo). In 2016 studeert ongeveer 1% van de bevolking in de regio van 18-65 jaar aan de universiteit, tegen zo'n 3% gemiddeld in Zuid-Holland. In totaal volgen ruim 4.350 een vorm van middelbaar beroepsonderwijs of hoger onderwijs. In de periode 2007-2016 neemt aantal mbo-studenten relatief af. Dit geldt ook voor Zuid-Holland. Het aantal wo- en hbo-studenten stijgt juist relatief (figuur 2.6).

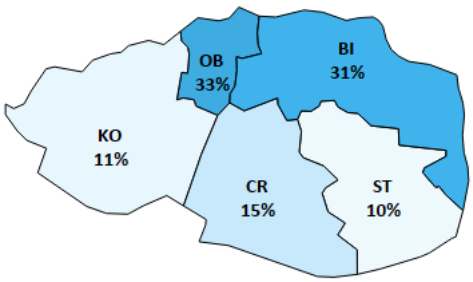
Figuur 2.6 Aantal studenten per 100 volwassenen tot 65 jaar, 2007, 2016, absoluut

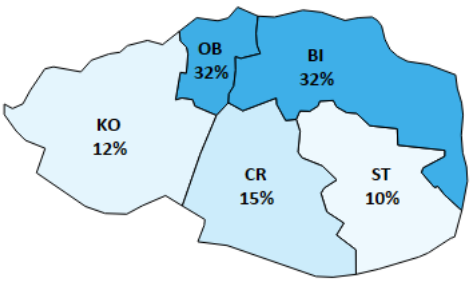
bron: Databank-ZH, CBS Statline

Onderstaande figuren 2.7a tot en met 2.7c geven de verdeling van het aantal studenten naar woongemeente en naar onderwijsvorm weer.

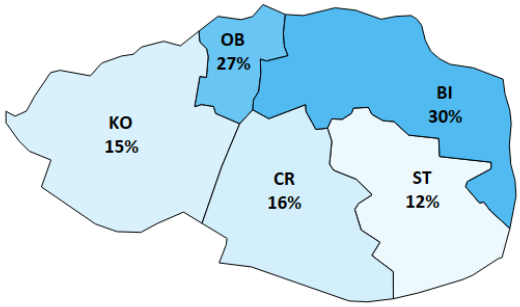
Figuur 2.7a Verdeling van studenten wo in Hoeksche Waard, 2016, percentage

Figuur 2.7b Verdeling van hbo-studenten in Hoeksche Waard, 2016, percentage

Figuur 2.7c Verdeling van mbo-studenten in Hoeksche Waard, 2016, percentage

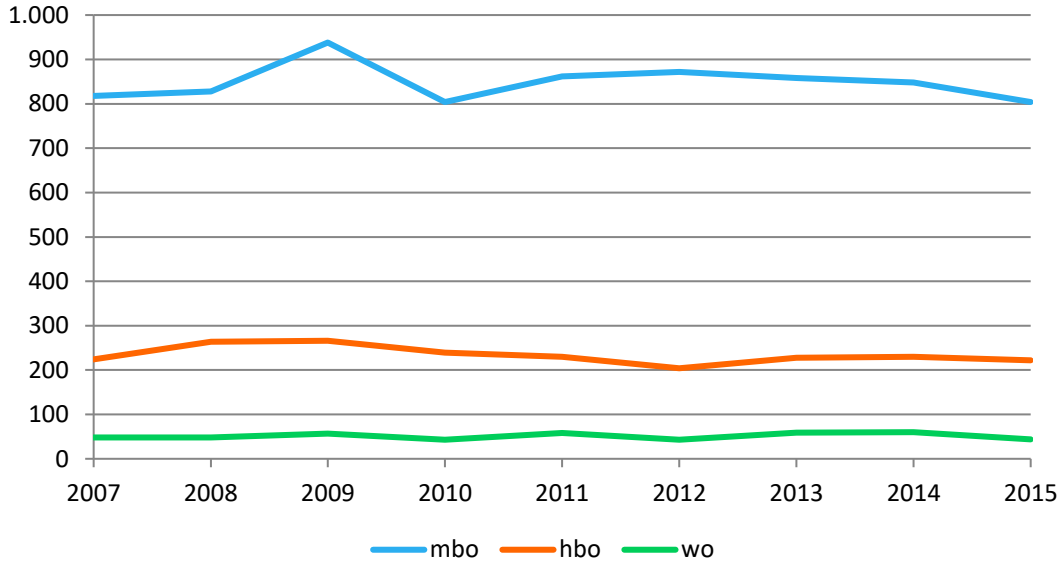
KO = Korendijk, OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen,

bron: Databank-ZH, CBS Statline

2.2.2 Geslaagden

Het totaal aantal geslaagden is vanaf 2007 stabiel. Dit lijkt in tegenspraak met de groei van het aantal studenten. Dit heeft te maken met het feit dat de groei vooral de laatste jaren plaatsvindt. Deze ontwikkeling is nog niet zichtbaar in de statistiek van geslaagden.

Figuur 2.8 Ontwikkeling aantal geslaagden per hoogst behaalde diploma per onderwijsvorm in Hoeksche Waard, absoluut

bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal geslaagde mbo-ers laat in 2008 een sterke stijging zien om daarna te dalen terug naar het niveau van 2007. Ten opzichte van 2007 is in 2015 in de regio het aantal geslaagden in het mbo, hbo en wo ten opzichte van het totaal aantal studenten vrijwel gelijk gebleven. Gezien de toename van het absolute aantal studenten in het hoger onderwijs, is de komende jaren wel te verwachten dat het aandeel geslaagden in hoger onderwijs zal toenemen en in het mbo zal dalen.

Landelijk wordt verwacht dat het onderwijsniveau van de instroom van geslaagden op de arbeidsmarkt de komende jaren blijft toenemen vanwege een stijgende instroom van afgestudeerden uit hbo- en wo-richtingen in vergelijking met mbo-richtingen. Voor mbo 2/3[11] wordt voor alle richtingen een afname van de instroom verwacht in vergelijking met de laatste vijf jaar: men studeert langer door. Deze ontwikkelingen wijzen erop dat het gemiddelde opleidingsniveau van Nederlandse jongeren de komende zes jaar verder zal toenemen.[12]

In het algemeen zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren beter naarmate het opleidingsniveau hoger is. Landelijk gezien hebben wo-opleidingen gemiddeld genomen een 'goed' arbeidsmarktperspectief, terwijl de perspectieven 'redelijk' zijn voor de mbo-gediplomeerden. Meer specifiek worden op hbo- en wo-niveau goede tot zeer goede perspectieven voorzien voor ongeveer 50% van de gediplomeerden, terwijl dat maar 14% en 28% is voor respectievelijk mbo 2/3 en mbo 4. Bovendien is ook het loopbaanperspectief op de lange termijn beter voor hoger opgeleiden. Voor gediplomeerden mbo 2/3 zijn de perspectieven het beste voor de technische richtingen, vooral mbo 2/3 technische installatie. Op mbo 4-niveau zijn de perspectieven goed voor groen en techniek. Voor mbo 4 werktuigbouwkunde en metaalbewerking en mbo 4 technische installatie zijn de perspectieven zelfs zeer goed. Ook voor grote opleidingen zoals mbo 4 gezondheidszorg zijn de perspectieven goed. Voor de richting economie op niveau 2/3 en niveau 4, maar ook op hbo niveau, zijn de perspectieven matig.[13]

Landelijk gezien bieden op hbo- en wo-niveau de richtingen onderwijs, zorg en techniek goede arbeidsmarkt perspectieven voor de komende jaren. Zeer goed zijn de baankansen voor hbo werktuigbouwkunde, hbo chemie en hbo bouwkunde en civiele techniek en wo informatica. Op hbo-niveau zijn de arbeidsmarktperspectieven het minst gunstig voor de richting communicatie en hotel, vrijetijd en facility management. Op wo-niveau geldt dit voor bedrijfseconomie en logistiek en kunst. [14]

Gegevens over geslaagden in het mbo naar sector en naar niveau zijn alleen beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. Hoeksche Waard maakt deel uit van de arbeidsmarktregio Rijnmond. Tot de arbeidsmarktregio Rijnmond behoren de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen en Westvoorne. Figuur 2.9 laat zien dat in de arbeidsmarktregio Rijnmond naar verhouding meer geslaagden zijn in de persoonlijke dienstverlening, vervoer, gezondheidszorg en welzijn dan gemiddeld in Zuid-Holland.

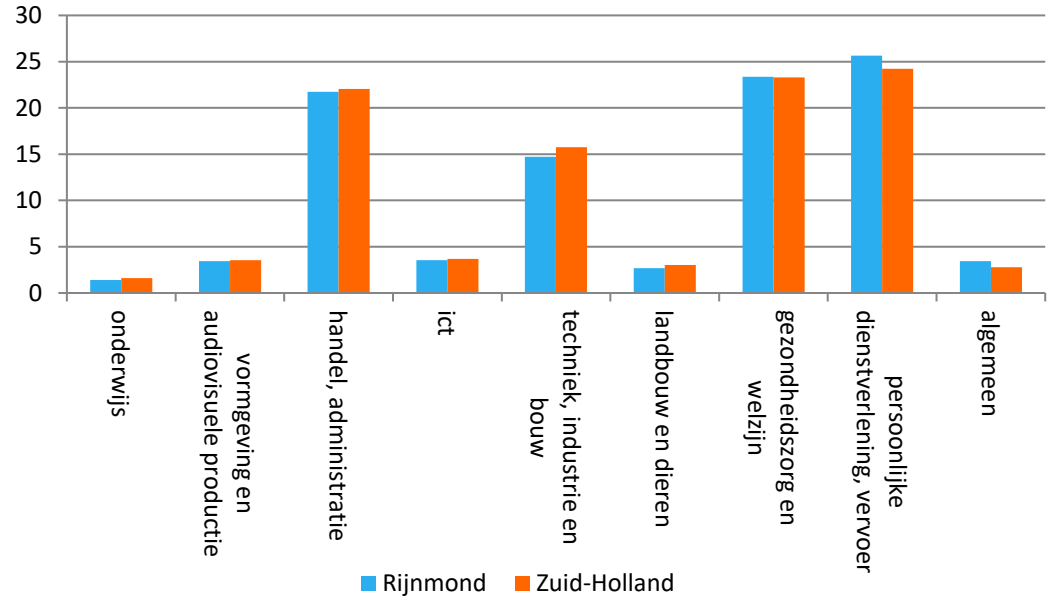
[11] Mbo niveau 2 betreft basisberoepsopleiding, niveau 3 vakopleiding en niveau 4 opleiding voor middenkader/ gespecialiseerd beroep.

[12] Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022. Maastricht: ROA, 2017.

[13] Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022. Maastricht: ROA, 2017.

[14] Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022. Maastricht: ROA, 2017.

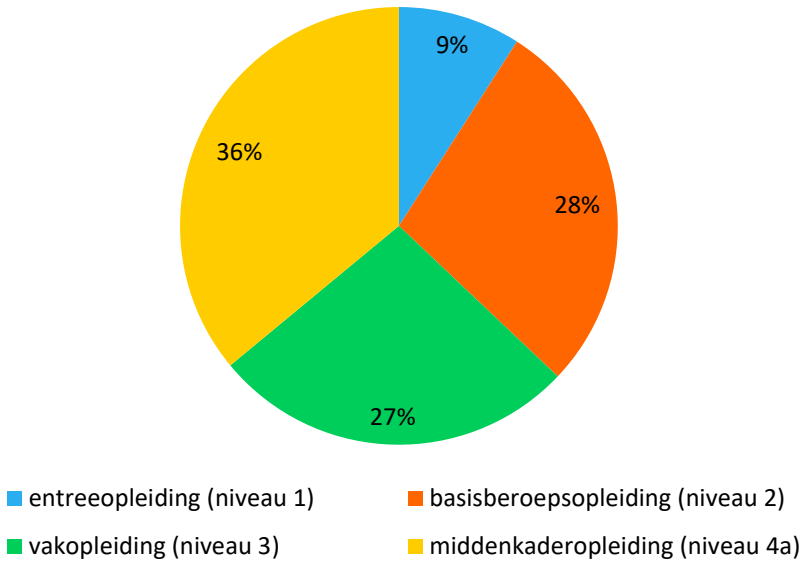
Figuur 2.9 **Verdeling van het aantal geslaagden in het mbo naar sector, schooljaar 2015-2016, percentage**

bron: CBS Statline

Ongeveer 36% van de mbo-geslaagden heeft een middenkaderopleiding (niveau 4a) voltooid (figuur 2.10). De verdeling van geslaagden naar niveau is in de arbeidsmarktregio Rijnmond vergelijkbaar met het gemiddelde van Zuid-Holland.

Figuur 2.10 **Mbo-geslaagden naar niveau in de regio Rijnmond, schooljaar 2015-2016, percentage**

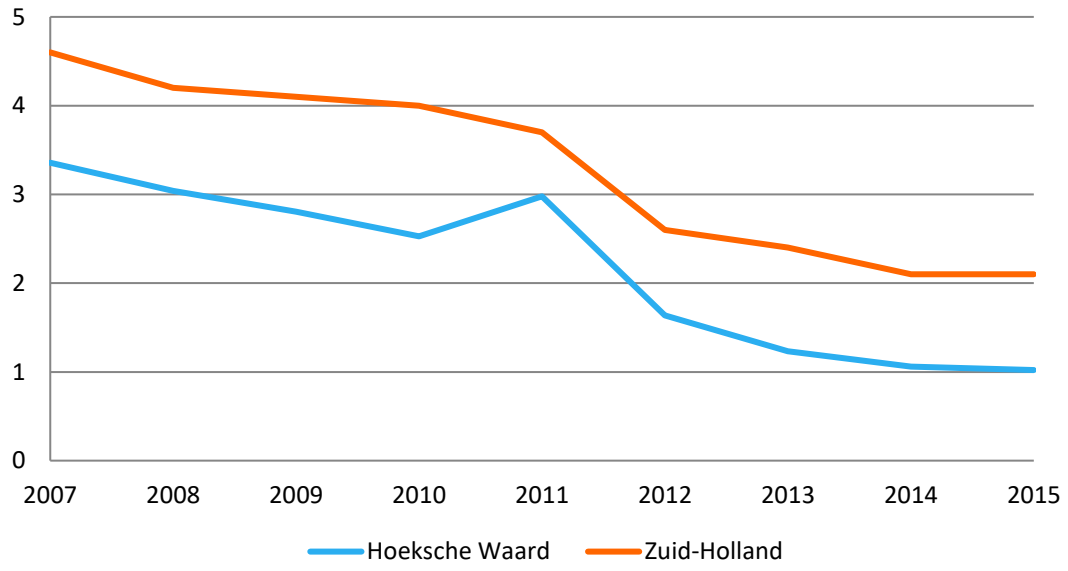
bron: CBS Statline

2.3 Voortijdige schoolverlaters

Het aantal voortijdige schoolverlaters is in Hoeksche Waard in de periode 2007-2015 sterk afgenomen: van 239 naar 74. Tussen 2010 en 2011 is er sprake van een toename welke vervolgens weer afneemt. Het betreft vooral jongeren op het mbo. De sterk dalende lijn zien we ook in de rest van Zuid-Holland. Het percentage voortijdige schoolverlaters is in de regio 1 en in Zuid-Holland ongeveer 2.

De daling is het gevolg van maatregelen om het schoolverzuim onder jongeren terug te dringen. Doordat meer jongeren met succes hun opleiding afronden, kunnen zij een betere start op de arbeidsmarkt maken: daar profiteren jongeren zelf van, maar ook de samenleving als geheel (publiekperspectief.nl).

Figuur 2.11 Ontwikkeling aantal voortijdige schoolverlaters ten opzichte van het totaal aantal leerlingen/studenten in het voortgezet onderwijs en mbo, 2007-2015, percentage

bron: Databank-ZH, Ministerie OCW

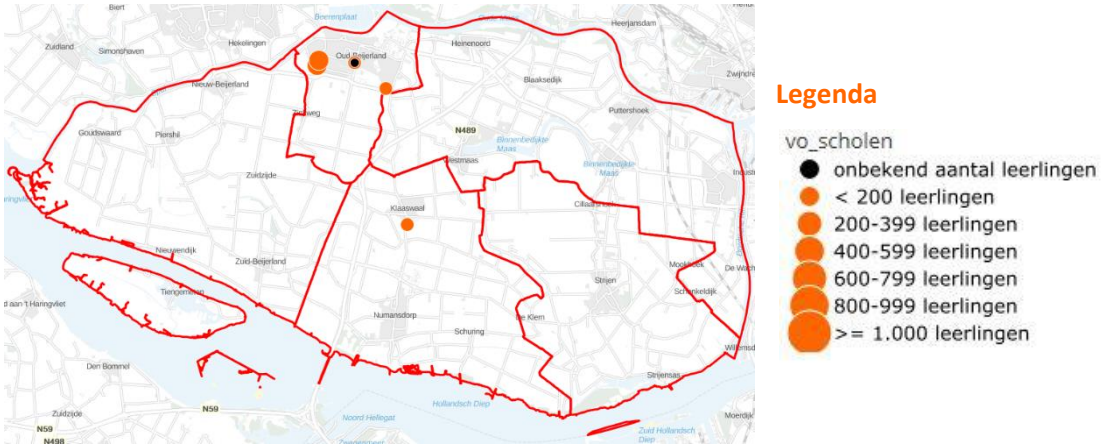
2.4 Locaties onderwijsvoorzieningen

De figuren 2.12a tot en met 2.12c geven de locaties van scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en mbo in de regio weer. In de gemeenten Binnenmaas, Korendijk en Strijen zijn er geen scholen voor voortgezet onderwijs of mbo.

Figuur 2.12a Basisscholen

Figuur 2.12b Scholen voortgezet onderwijs

Figuur 2.12c Mbo-scholen

bron: Data-adviesbureau Tympaan

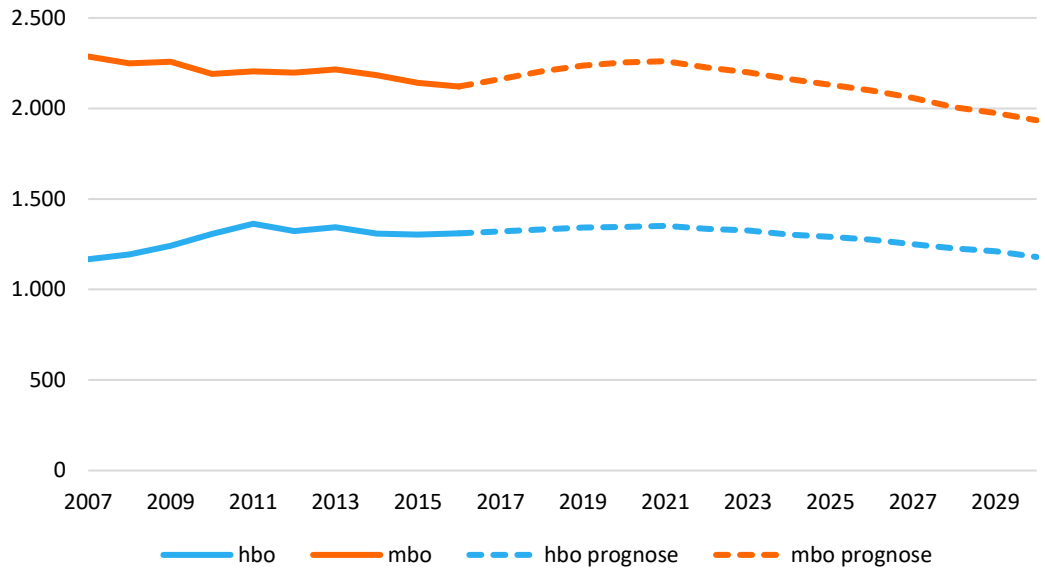
De scholen voor voortgezet onderwijs en mbo in de regio zijn redelijk tot goed bereikbaar met het openbaar vervoer.
Bereikbaarheid onderwijsvoorzieningen met het OV

2.5 Prognose studenten

Op grond van de regionale bevolkingsontwikkeling is een prognose gemaakt van het aantal studenten voor het mbo en het hbo.[15] Voor wo is geen goede prognose te maken. De regionale bevolkingsontwikkeling is namelijk geen goede voorspeller van het toekomstig aantal studenten, omdat studenten niet alleen afkomstig zijn uit de regio, maar uit heel Nederland en uit het buitenland.

Tot schooljaar 2016-2017 neemt het aantal studenten ten opzichte van schooljaar 2007-2008 in het mbo af en het aantal studenten in het hbo toe. Vanaf schooljaar 2017-2018 neemt het aantal studenten in het mbo en in het hbo tot schooljaar 2021-2022 toe, maar is er vanaf schooljaar 2022-2023 weer een afname te zien (figuur 2.13). Op grond van de bevolkingsontwikkeling zijn er in het schooljaar 2030-2031 10% minder hbo-studenten en bijna 9% minder mbo-studenten dan in schooljaar 2016-2017. Ten opzichte van schooljaar 2007-2008 neemt het aantal mbo-studenten af met 15%.

Figuur 2.13 Ontwikkeling studenten in het mbo en hbo in de regio Hoeksche Waard, 2017-2030, absoluut

bron: Ministerie OCW, provincie Zuid-Holland

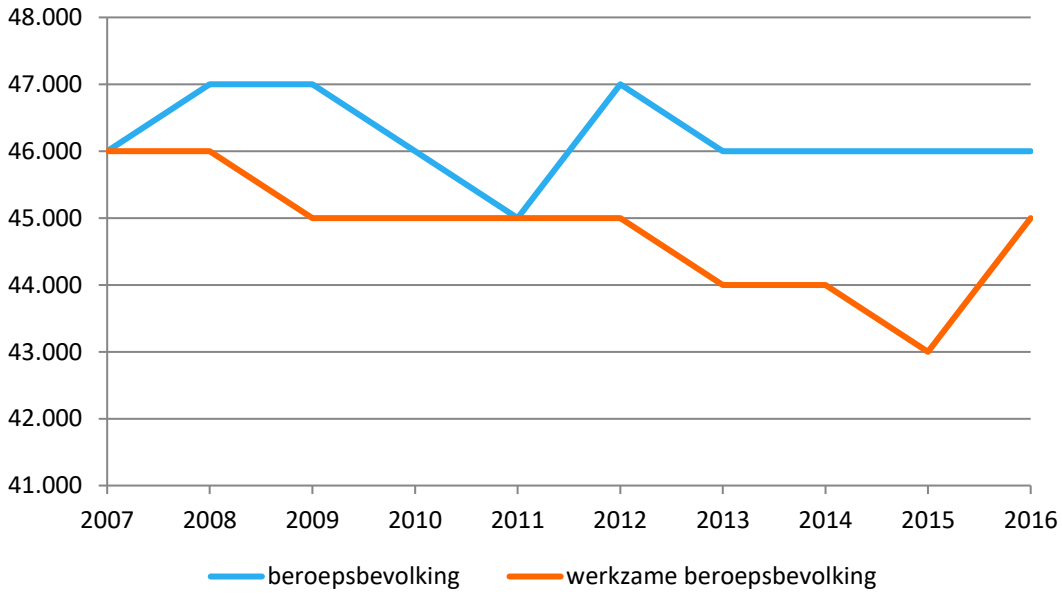
[15] Er wordt dus geen rekening gehouden met andere (beleidsmatige) ontwikkelingen.

3 Arbeidsmarkt en economie

3.1 Arbeidsparticipatie

De beroepsbevolking bestaat uit personen van 15 tot 75 jaar die of betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking) of recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). In regio Hoeksche Waard behoren in 2016 zo'n 46.000 personen tot de beroepsbevolking (figuur 3.1). Dit is evenveel als in 2007. Circa 45.000 personen behoren in 2016 tot de werkzame beroepsbevolking. Dit is ruim 2% lager dan in 2007. Het aantal personen dat tot de (werkzame) beroepsbevolking hoort in de periode 2007-2016 laat echter wel een fluctuatie zien.

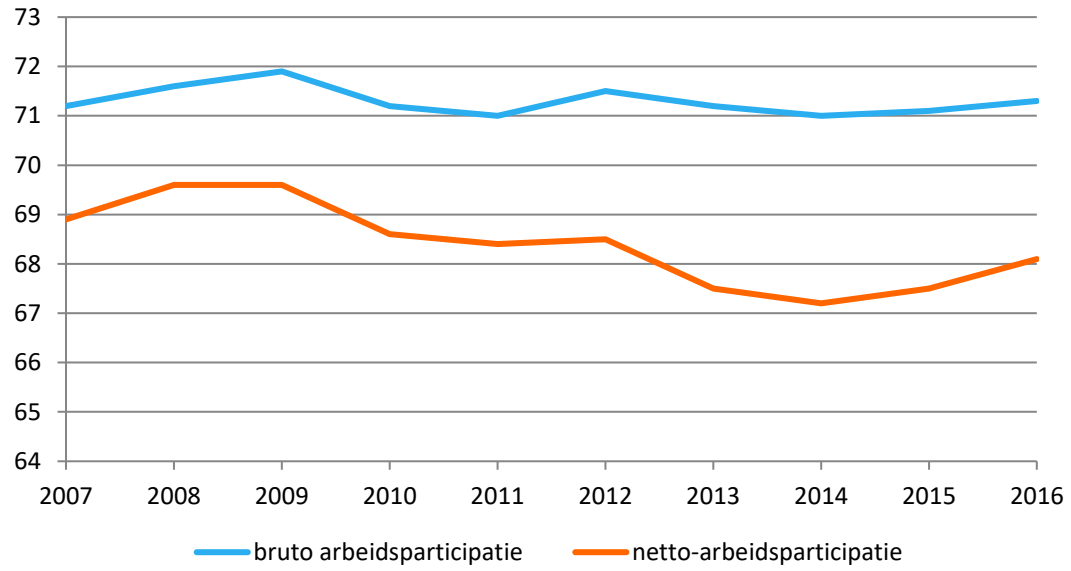
Figuur 3.1 Ontwikkeling beroepsbevolking en werkzame beroepsbevolking in Hoeksche Waard, 2007-2016, absoluut*

*Het CBS rondt de cijfers af op duizendtallen. Daarom kunnen in de figuur alleen de afgeronde duizendtallen kunnen worden weergegeven.
bron: CBS Statline

In 2016 behoort ruim 71% van alle personen van 15-74 jaar tot de beroepsbevolking. Dit percentage wordt aangeduid met de term 'bruto arbeidsparticipatie'. In Zuid-Holland is de bruto arbeidsparticipatie 69%, in Nederland 70%. Figuur 3.2 laat de regionale ontwikkeling zien van de bruto arbeidsparticipatie (aandeel werkzame en niet-werkzame beroepsbevolking) en netto arbeidsparticipatie (aandeel werkzame beroepsbevolking).

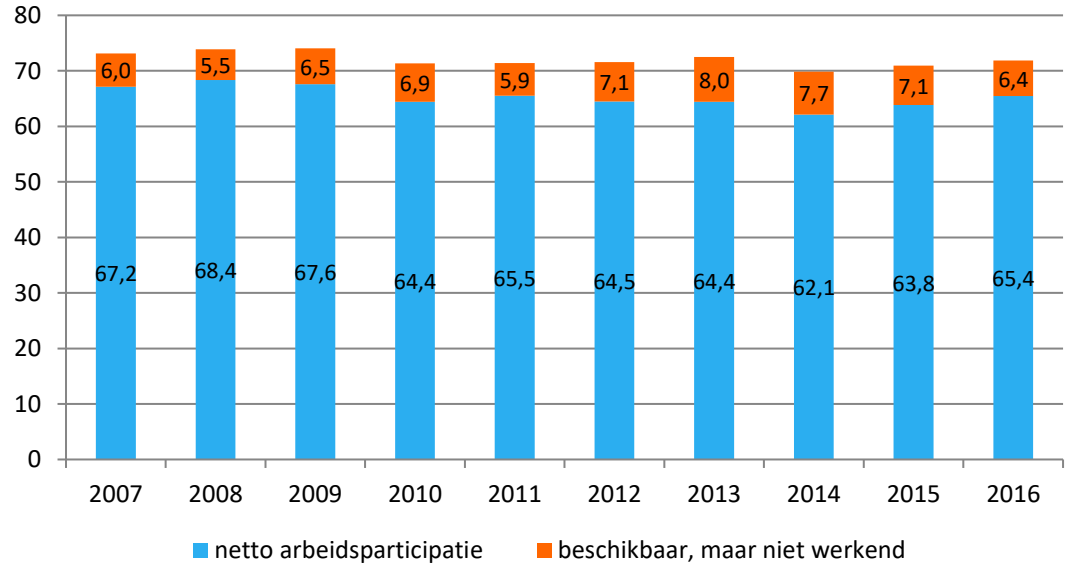
Figuur 3.2 Ontwikkeling bruto en netto arbeidsparticipatie, 2007-2016, percentage

bron: CBS Statline

De bruto arbeidsparticipatie verschilt sterk per leeftijdscategorie. Logischerwijs is slechts een deel van de 15-24-jarigen beschikbaar voor de arbeidsmarkt vanwege het volgen van onderwijs. Ditzelfde geldt voor 65-plussers vanwege pensionering. Van de 25-44-jarigen is bijna 91,5% beschikbaar voor werk, van de 45-75-jarigen is dat ongeveer 61%. Figuur 3.3 laat de ontwikkeling van arbeidsparticipatie zien van de groep 15-24-jarigen. De gehele kolom geeft het percentage bruto arbeidsparticipatie weer (dus 71,8% in 2016).

Figuur 3.3 Ontwikkeling arbeidsparticipatie van 15-24-jarigen, 2007-2016, percentage

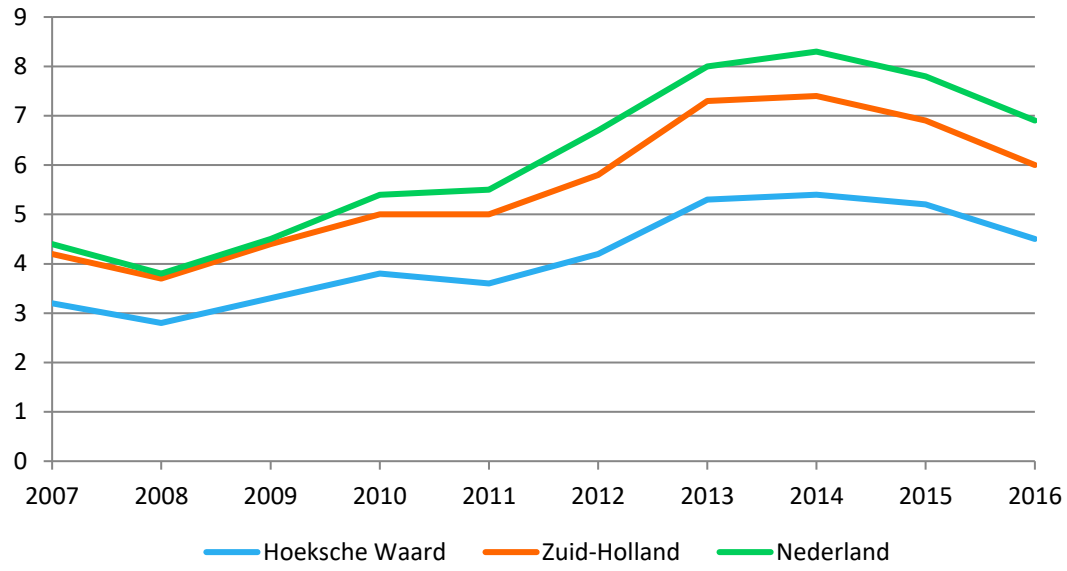

bron: CBS Statline

3.2 Werkloosheid

Het werkloosheidspercentage geeft het gedeelte van de beroepsbevolking weer dat zonder werk is en recent naar werk heeft gezocht.

Figuur 3.4 Ontwikkeling werkloosheid, 2007-2016, percentage

bron: CBS Statline

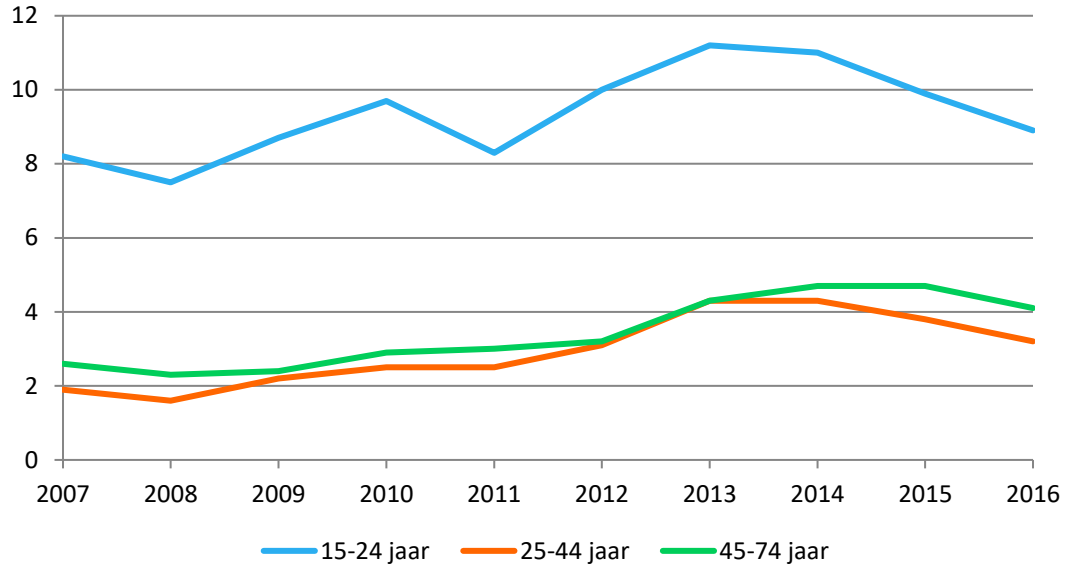
Het werkloosheidspercentage ligt in de regio Hoeksche Waard gedurende de gehele periode 2007-2016 onder het percentage van Zuid-Holland en dat van Nederland. In de periode 2008 tot en met 2014 zien we een sterke stijging, vanaf 2015 neemt het werkloosheidspercentage af. Deze ontwikkeling volgt de provinciale en landelijke trend.

In 2016 is 4,5% van de beroepsbevolking in de regio werkloos. Dit is minder dan in Zuid-Holland (6,0%) en in Nederland (6,9%). Binnenmaas heeft in 2016 binnen de regio het hoogste werkloosheidspercentage (4,6%). De percentages voor de andere gemeenten variëren van 4,3 tot 4,4.

De duidelijke afname van het aantal WW-uitkeringen, het aantal werkzoekenden en de toename van het aantal vacatures in de periode januari- december 2017 is een indicatie dat de werkloosheid in de regio verder daalt (UWV 2018, UWV 2017 tabellen). Op grond van landelijke ramingen van het CPB kan worden aangenomen dat de daling in 2018 doorzet (CPB 2017).

De werkloosheid onder jongeren/jongvolwassenen (15-24 jaar) is gedurende de periode 2007-2016 aanzienlijk groter dan in andere leeftijdsklassen. Het werkloosheidpercentage onder jongeren/jongvolwassenen is in 2016 8,9%, onder 25-44-jarigen is dat 3,2% (figuur 3.5).

Figuur 3.5 Ontwikkeling werkloosheid naar leeftijd in Hoeksche Waard, 2007-2016, percentage

bron: CBS Statline

Er zijn nog geen recentere werkloosheidscijfers beschikbaar naar gemeente en leeftijd voor heel 2017 op jaarbasis. Uit cijfers van het UWV blijkt dat in 2017 in de maanden januari tot en met december gemiddeld 60 jongeren/jongvolwassenen in de Hoeksche Waard geregistreerd als werkzoekend (werk.nl).

Laagopgeleiden[16] hebben vaker conjunctuurgevoelige banen en flexibele contracten. Toen de werkloosheid tijdens de crisis toenam, steeg deze onder laagopgeleiden sterker dan onder hoogopgeleiden. Met het aantrekken van de economie daalt de werkloosheid onder laagopgeleiden het sterkst[17]. Het SCP verwacht in de toekomst dat het voor laagopgeleiden nog lastiger wordt, bijvoorbeeld omdat bij het (eventueel) verdwijnen van 'middenbanen' middelbaar opgeleiden uitwijken naar lager geschoold werk. Ook van de middelbaar opgeleiden verwacht het SCP dat ze het moeilijker gaan krijgen. Cijfers laten zien dat de werkloosheidspercentages van de middelbaar opgeleiden steeds meer gaan lijken op die van de laagopgeleiden[18].

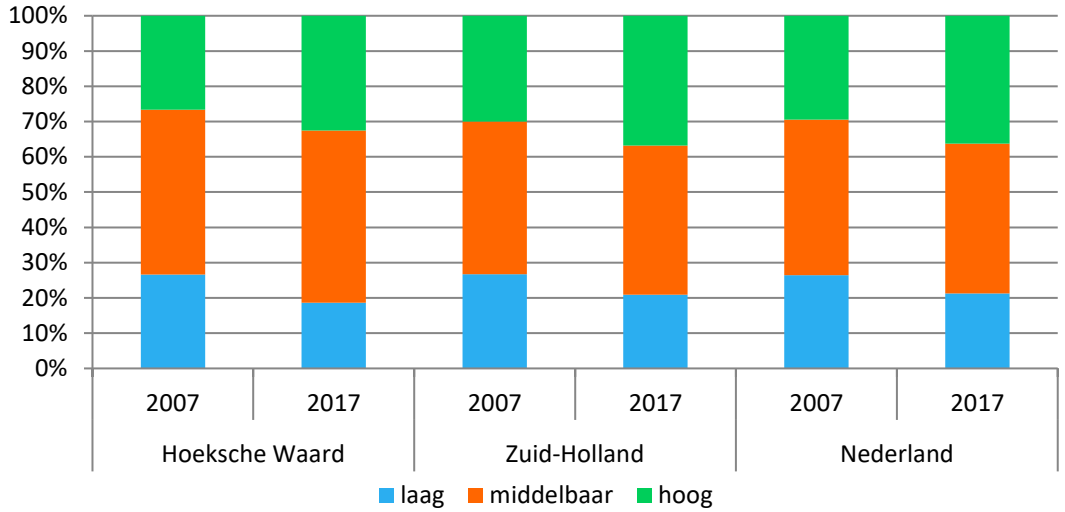
Er zijn verhoudingsgewijs in de Hoeksche Waardminder laagopgeleiden in de beroepsbevolking dan gemiddeld in Zuid-Holland. In de periode 2007-2017 neemt het aandeel laagopgeleiden in de beroepsbevolking in de regio af (van bijna 27 naar bijna 19%), terwijl het aandeel middelbaar opgeleiden licht stijgt (van circa 47 naar 49%) en ook het aandeel hoogopgeleiden toeneemt (van bijna 27 naar bijna 33%). In Zuid-Holland daalt het aandeel laagopgeleiden minder sterk dan in de Hoeksche Waard. Daarnaast daalt in Zuid-Holland het aandeel middelbaar opgeleiden in Zuid-Holland en neemt in Zuid-Holland het aandeel hoogopgeleiden iets sterker toe dan in Hoeksche Waard (figuur 3.6).

[16] Laag: basisonderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs, mbo1. Middelbaar: bovenbouw havo/vwo, mbo2-4. Hoog: hbo, wo.

[17] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/29/werkloosheid-daalt-sterker-onder-laagopgeleiden

[18] Graaf-Zijl M. de, Josten E. Boeters S. Eggink E, Bolhaar J., Ooms I., Ouden A. den, Woittiez I. De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2015.

Figuur 3.6 Opbouw beroepsbevolking naar opleidingsniveau* 2007-2017, percentage

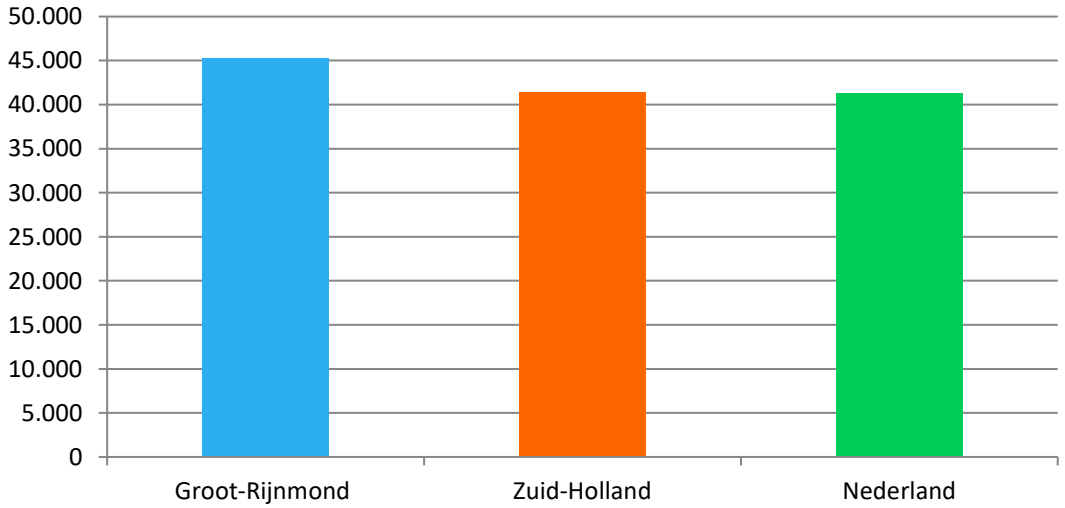
*Laag: basisonderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs, mbo1. Middelbaar: bovenbouw havo/vwo, mbo2-4. Hoog: hbo, wo.
bron: CBS Statline

3.3 Economie

Cijfers over economie zijn deels alleen beschikbaar op het niveau van COROP-regio's. Hoeksche Waard maakt deel uit van regio Groot-Rijnmond. Tot de regio Groot-Rijnmond horen de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen, Westvoorne en Zuidplas.

Groot-Rijnmond (COROP) draagt ruim 9% bij aan het totale Bruto Binnenlands Product (BBP) en ongeveer 42,5% aan het Zuid-Hollandse Bruto Regionaal Product (BRP). Het BRP per inwoner is hoger dan in Zuid-Holland en in Nederland (figuur 3.7). Een hoger BRP per inwoner dan gemiddeld komt vaak doordat relatief veel inwoners in de regio werken en daar bijdragen aan het BRP.

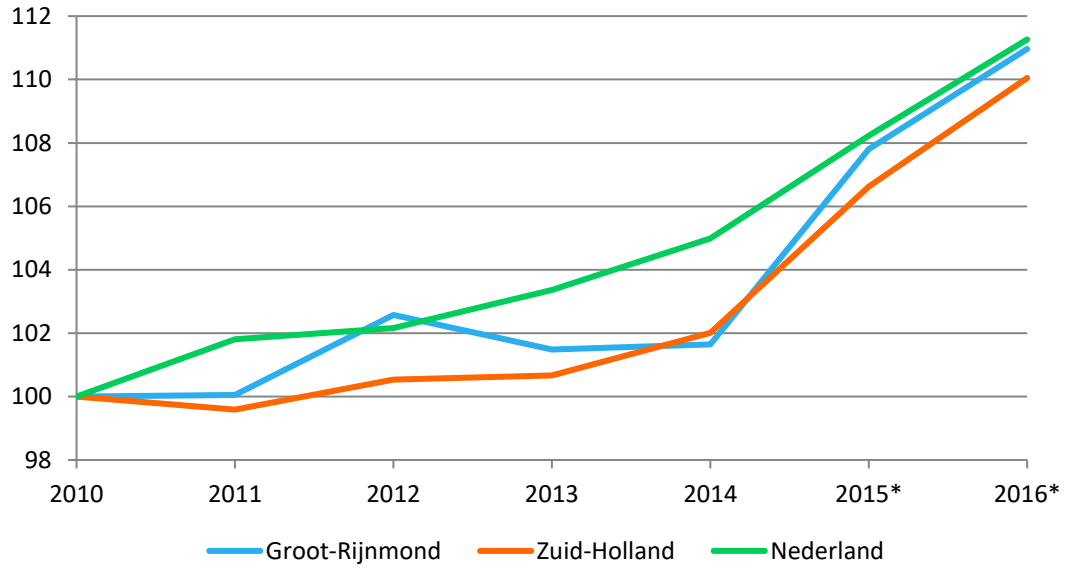
Figuur 3.7 BRP/BBP per inwoner in euro's, 2016

bron: CBS Statline

In de afgelopen zes jaar is het BRP in de regio Groot-Rijnmond gestegen. De relatieve stijging schommelt over het geheel tussen die van Nederland en die van Zuid-Holland (figuur 3.8).

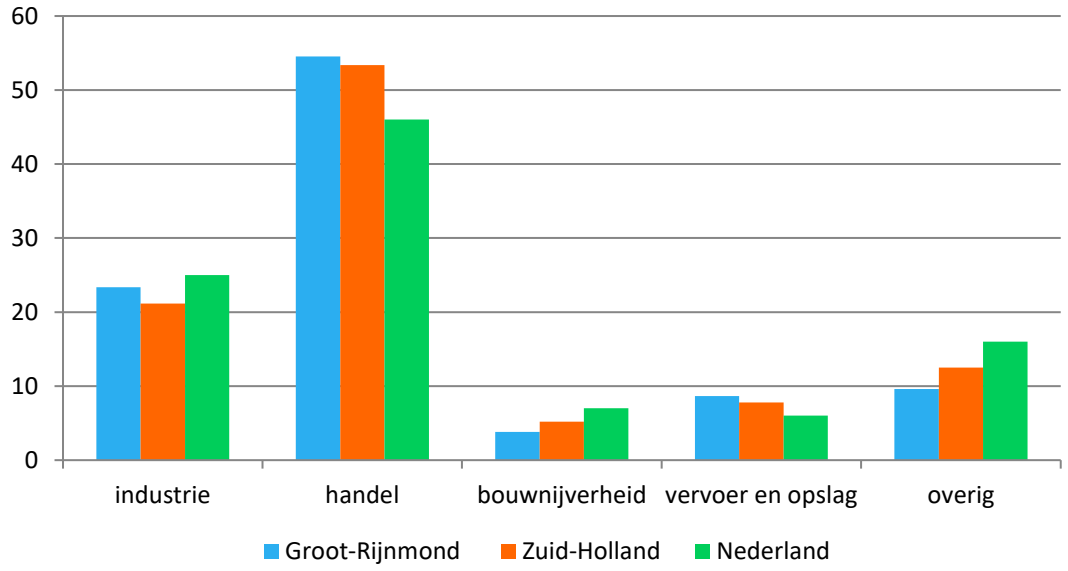
Figuur 3.8 Ontwikkeling BRP en BBP, 2010-2016, index

bron: CBS Statline

De regio Groot-Rijnmond heeft in handel, vervoer en opslag een groter aandeel in de omzet dan gemiddeld in Nederland en Zuid-Holland. Voor wat betreft industrie heeft de regio een groter aandeel in de omzet dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar een kleiner aandeel dan heel Nederland (figuur 3.9).

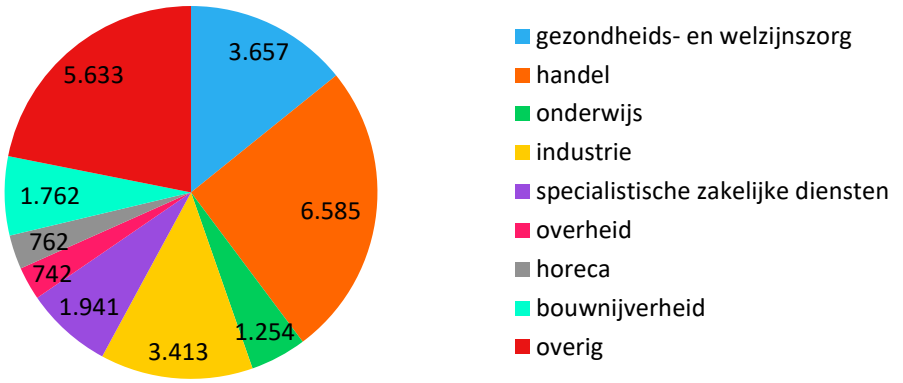
Figuur 3.9 Relatieve omzet van verschillende sectoren (SBI), 2016, percentage

bron: CBS Statline

De meeste werkgelegenheid is te vinden in de sectoren handel en gezondheids- en welzijnszorg (figuur 3.10).[19]

Figuur 3.10 Aantal personen werkzaam per sector in de regio Hoeksche Waard (SBI), 2015, absoluut

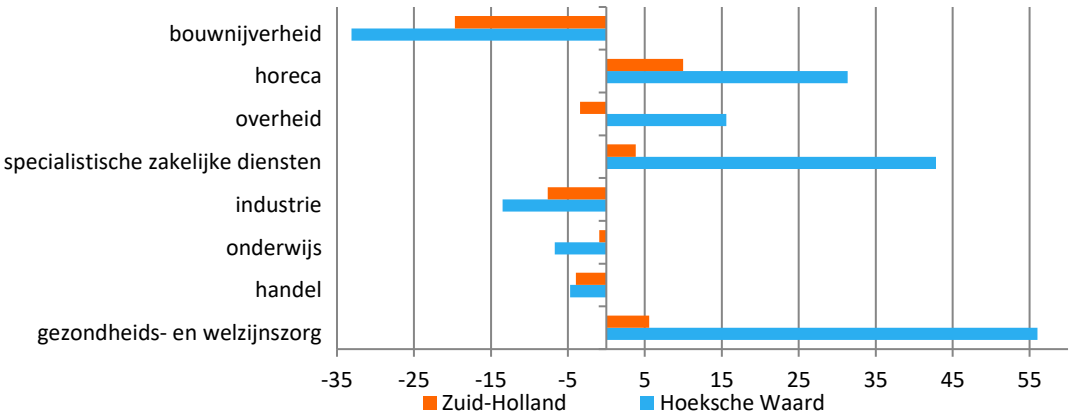

bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

Sinds 2007 is de werkgelegenheid het meest gegroeid in de gezondheids- en welzijnszorg (figuur 3.11).

Het UWV verwacht landelijk dat het aantal banen procentueel de komende tijd waarschijnlijk het sterkst groeit in de deelsectoren kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, thuiszorg en de overige gezondheidszorg (vooral huisartsenpraktijken en gezondheidscentra). Dit is onder meer het gevolg van de vergrijzing, maar ook van de economische groei, nieuwe behandelmethoden, het schrappen van bezuinigingen en het beschikbaar stellen van extra financiering, onder meer voor verpleeghuiszorg.[20]

Figuur 3.11 Ontwikkeling werkgelegenheid per sector (SBI), 2007-2015, percentage

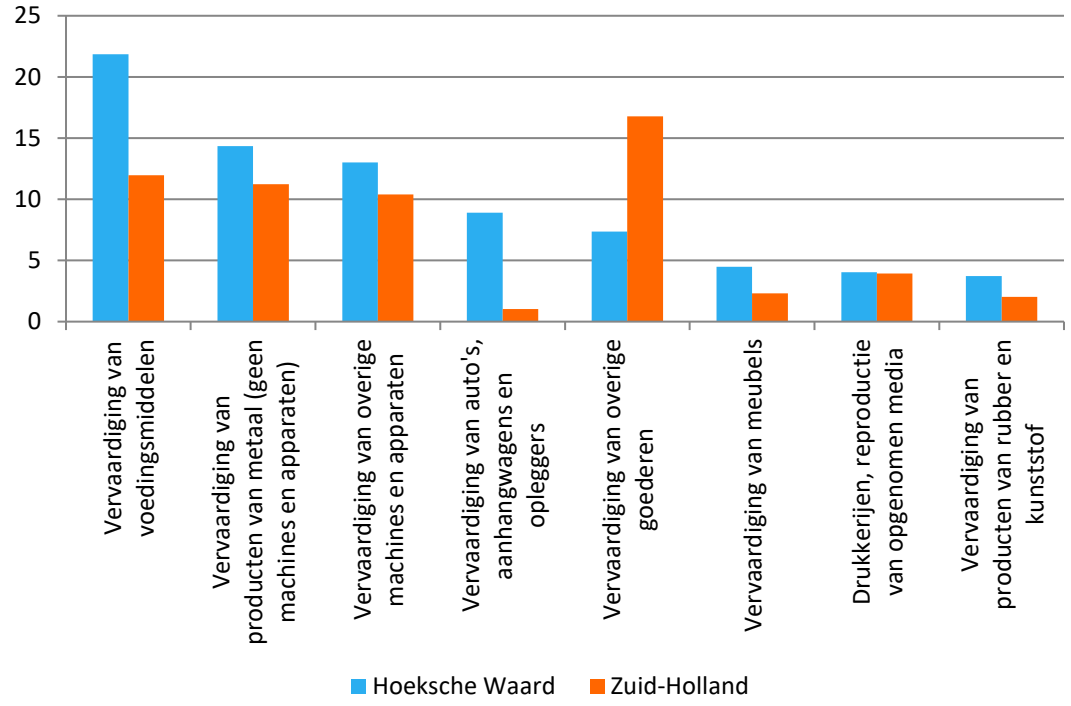

bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

[19] Hierbij wordt de categorie 'overig' buiten beschouwing gelaten, omdat dit een samenvoeging is van een aantal verschillende kleinere sectoren.

[20] Brakel K. van, Hilbers P en Vries M de (red.). UWV Arbeidsmarktprognose 2017-2018. Amsterdam: UWV, 2017.

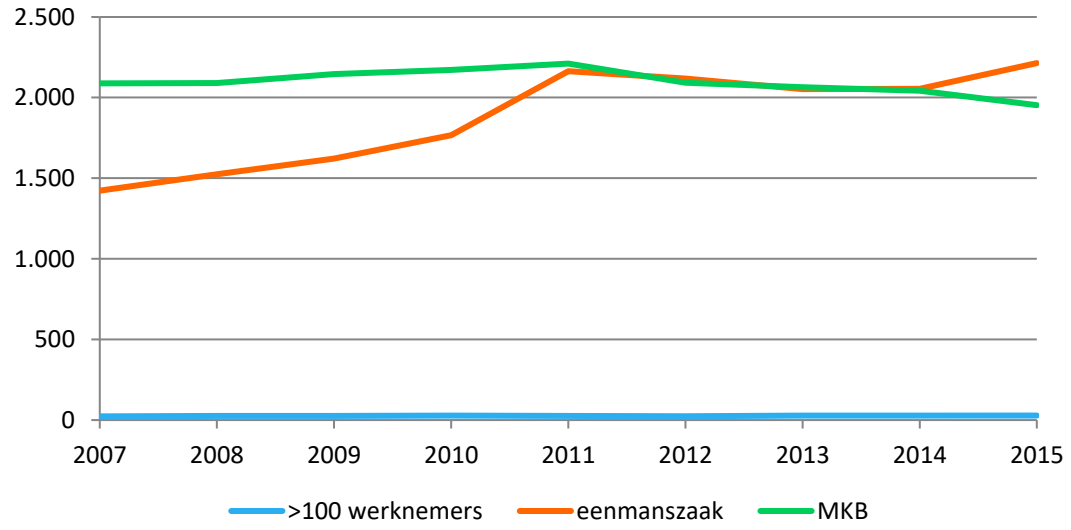
Figuur 3.12 Aandeel werkgelegenheid van de grootste industrieën (SBI 2) binnen de industrie (SBI 1), 2015, percentage

bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

Het aantal MKB-bedrijven (minder dan 100 werknemers) neemt vanaf 2012 af, het aantal eenmanszaken neemt toe en het aantal bedrijven met meer dan 100 werknemers blijft nagenoeg gelijk (figuur 3.13). Er is geen duidelijke verklaring voor de ontwikkeling van het aantal eenmanszaken.

Figuur 3.13 Ontwikkeling aantal bedrijven* naar aantal werknemers, 2007-2015, absoluut

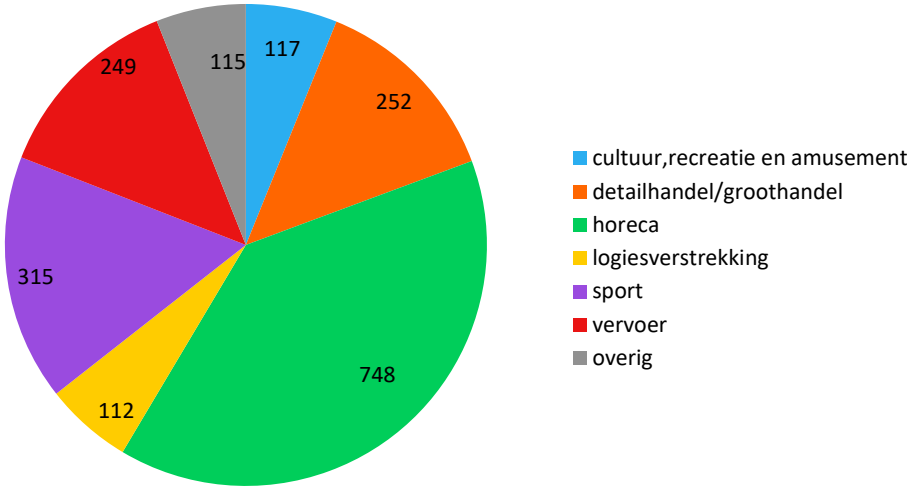
*Dit is exclusief lege bv's.
bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

3.4 Recreatie en toerisme

3.4.1 Werkgelegenheid

In 2017 telt de regio Hoeksche Waard ruim 1.900 werknemers in de sector recreatie en toerisme. De meerderheid werkt in de horeca (ruim 39%). Het kleinste aandeel werkt in de deelsector logiesverstrekking (bijna 6%; figuur 3.14).

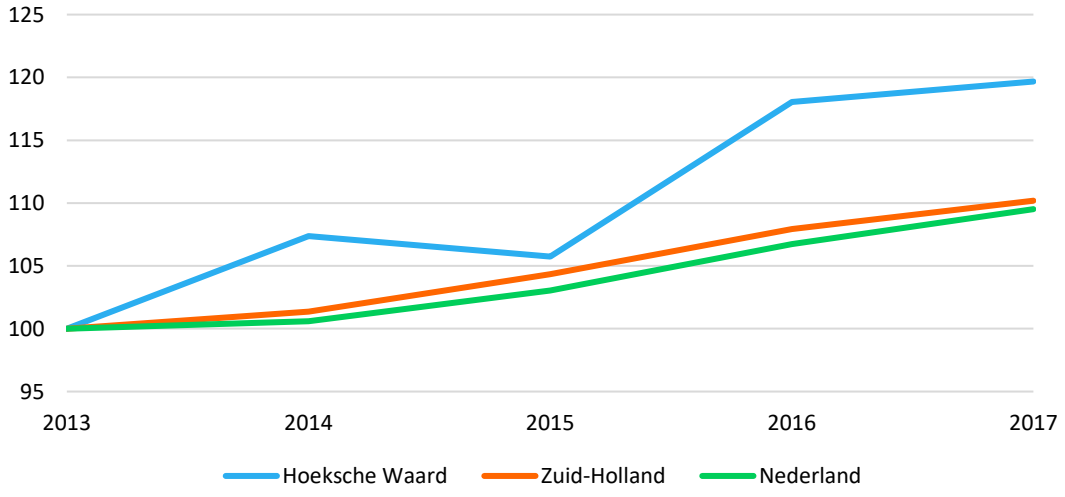
Figuur 3.14 Aantal personen werkzaam per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de regio Hoeksche Waard, 2017, absoluut*

*Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.
bron: LISA, 2017

Het aantal banen in de sector recreatie en toerisme is in 2017 toegenomen met bijna 20% ten opzichte van 2013. Dit is een sterkere stijging dan in Zuid-Holland en Nederland (beiden circa 10%; figuur 3.15). Binnen de gemeenten van de regio varieert de groei in werkgelegenheid tussen zo'n 5% in Cromstrijen en ruim 31% in Oud-Beijerland.

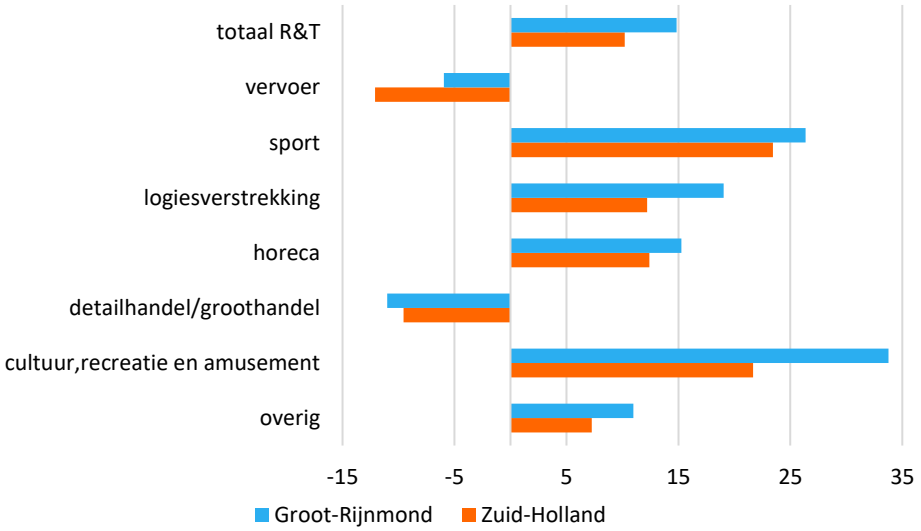
Figuur 3.15 Ontwikkeling van het aantal banen in de sector recreatie & toerisme, 2013-2017, index*

*Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.
bron: LISA, 2013-2017

Cijfers over de ontwikkeling van werkgelegenheid en vestigingen in de deelsectoren van recreatie en toerisme zijn deels alleen beschikbaar op het niveau van COROP-regio's. De regio Hoeksche Waard maakt deel uit van de regio Groot-Rijnmond. Hiertoe behoren de gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen, Westvoorne en Zuidplas.

3.16 Ontwikkeling werkgelegenheid per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de COROP-regio Groot-Rijnmond, 2013-2017, percentage

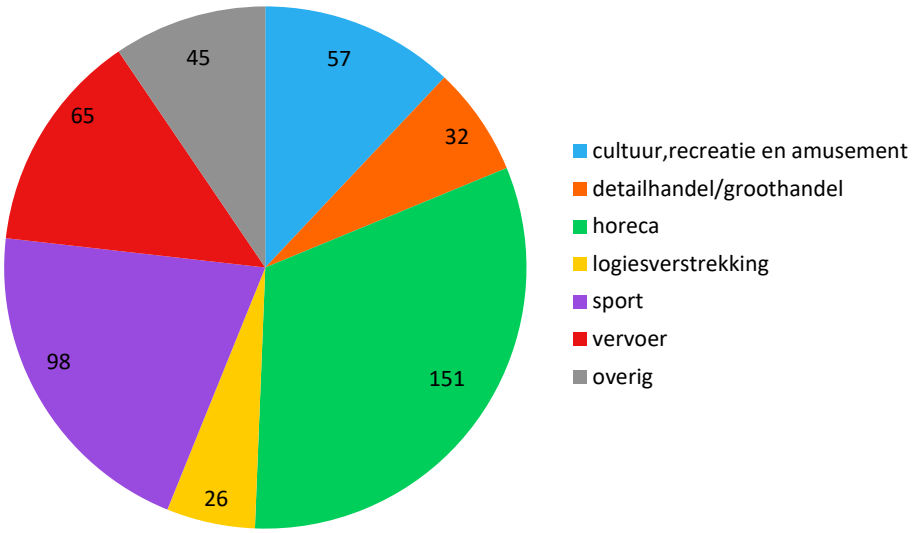
bron: LISA, 2013, 2017

Sinds 2013 is in 2017 de werkgelegenheid in recreatie en toerisme het meest gegroeid in de deelsector cultuur, recreatie en amusement met bijna 34%. Werkgelegenheid is het meest afgenomen in de deelsector detailhandel/groothandel met ruim 11%; dit is iets sterker dan de afname in Zuid-Holland (bijna 10%; figuur 3.16).

3.4.2 Vestigingen

De regio Hoeksche Waard heeft in 2017 ruim 450 vestigingen die tot de sector recreatie en toerisme behoren. De meerderheid van de vestigingen behoren tot de horeca (circa 32%) en de kleinste aandeel tot de logiesverstrekking (ruim 5%; figuur 3.17).

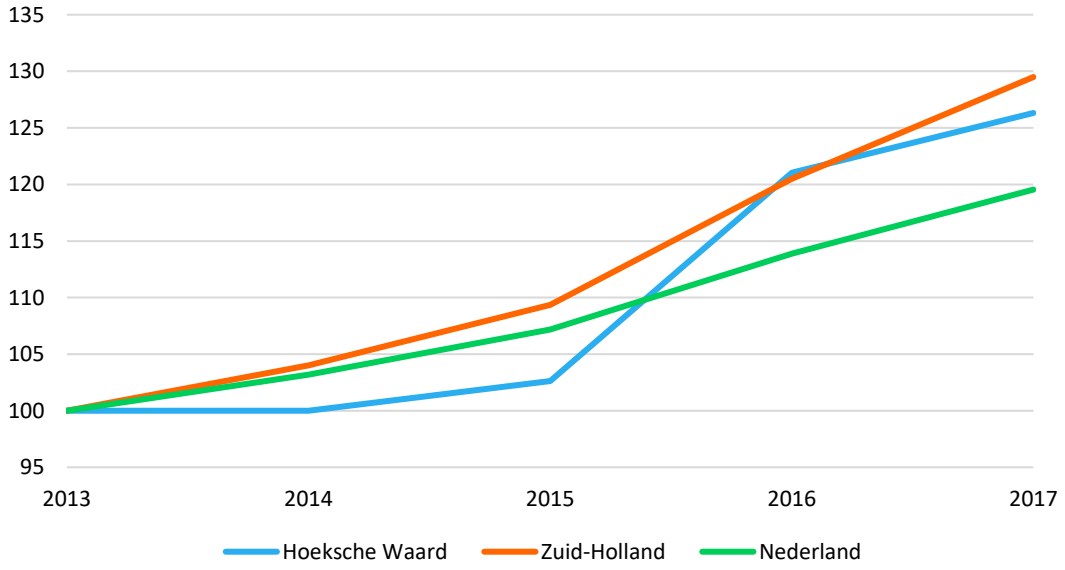
Figuur 3.17 Aantal vestigingen per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de regio Hoeksche Waard, 2017, absoluut

bron: LISA, 2017

Het aantal vestigingen binnen recreatie en toerisme stijgt in de regio Hoeksche waard tussen 2013 en 2017 (ruim 26%). Dit is minder sterk dan in Zuid-Holland (ruim 29%) en sterker dan in Nederland (ruim 20%; figuur 3.18). De groei van vestigingen binnen de afzonderlijke gemeentes varieert van ruim 18 in Binnenmaas tot ruim 33% in Cromstrijen en Oud-Beijerland.

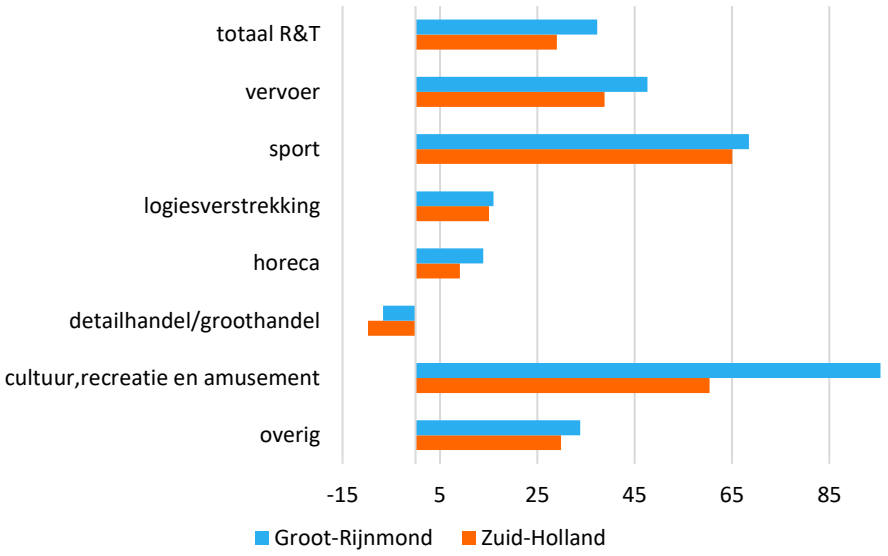
Figuur 3.18 Ontwikkeling van het aantal vestigingen in de sector recreatie & toerisme, 2013-2017

bron: LISA, 2013-2017

Sinds 2013 is in 2017 het aantal vestigingen binnen de deelsector cultuur, recreatie en amusement in de regio Groot-Rijnmond het meest gegroeid (bijna 96%). Het aandeel vestigingen in de detailhandel/groothandel is als enige afgenomen met bijna 7% (figuur 3.19).

Figuur 3.19 Ontwikkeling van het aantal vestigingen per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de COROP-regio Groot-Rijnmond, 2013-2017, percentage

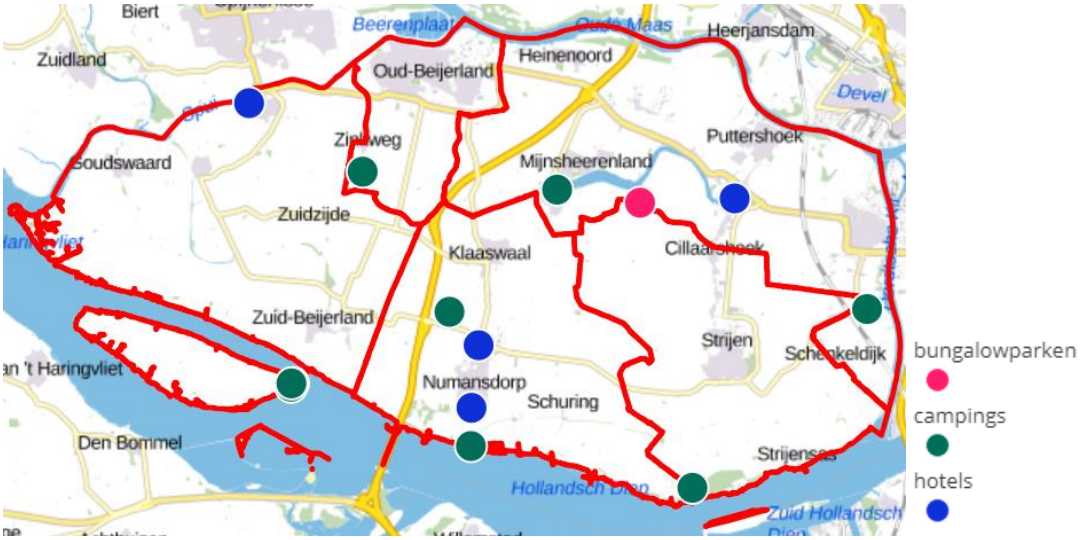

bron: LISA, 2013, 2017

3.5 Locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen

Figuur 3.20 geeft de locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen in de regio weer. Er zijn meer campings dan hotels in de regio. In de gemeente Strijen staat een bungalowpark.

Figuur 3.20 Locaties van toeristische verblijfvoorzieningen

bron: Data-adviesbureau Tympaan

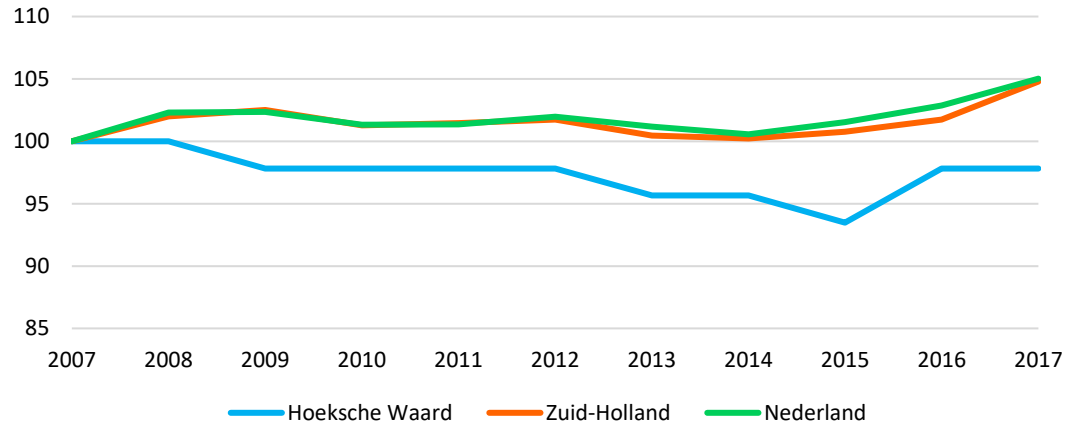
De meeste verblijfsvoorzieningen in de regio zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer, uitgezonderd de campings aan het Hollandsch Diep en de campings en hotel op het eiland Tiengemeten.
Bereikbaarheid toeristische verblijfsvoorzieningen met het OV

4 Arbeidsmarkt en economie[21]

4.1 Inkomstenbronnen

Tot 2015 daalt de beroepsbevolking in de regio Hoeksche Waard. Vanaf 2015 neemt de werkzame beroepsbevolking weer toe om daarna op hetzelfde niveau te blijven. In 2017 ligt de beroepsbevolking nog onder het niveau van 2007. Dit is tegen de trend in Zuid-Holland en Nederland in (figuur 4.1).

Figuur 4.1 Ontwikkeling werkzame beroepsbevolking, 2007-2017, index

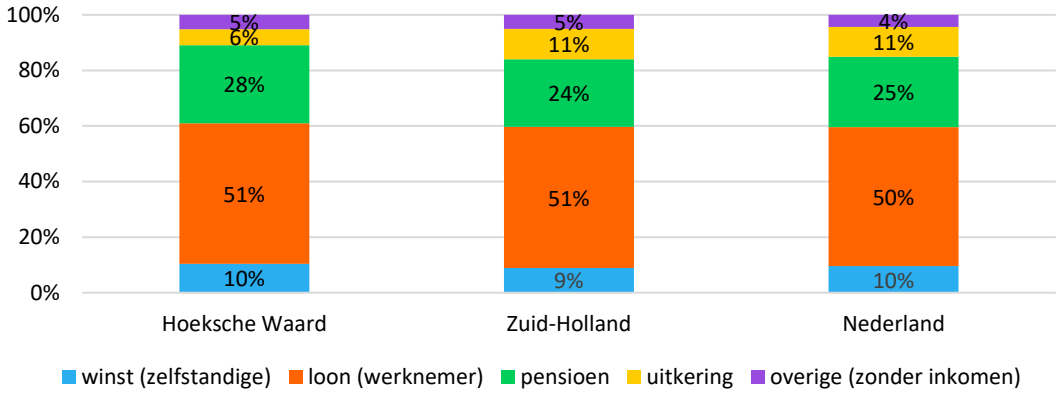
bron: CBS Statline

Ongeveer 61% van alle volwassenen in de regio waarvan het inkomen bekend is, voorziet in zijn eigen inkomen. Zo'n 28% krijgt pensioen. De rest ontvangt een uitkering of heeft geen inkomen[22] (figuur 4.2).

[21] In dit hoofdstuk gaat het over huishoudens exclusief studentenhuishoudens en huishoudens in instellingen, tenzij in de tekst anders wordt vermeld. Bij de indeling in de verschillende leeftijdsklassen geldt de leeftijd van de hoofdbewoner van het huishouden.

[22] Hierbij gaat het om personen zonder eigen inkomen of met uitsluitend inkomen uit vermogen, huursubsidie of huurtoeslag, of kinderbijslag.

Figuur 4.2 Personen naar belangrijkste inkomstenbron, 2015, percentage*

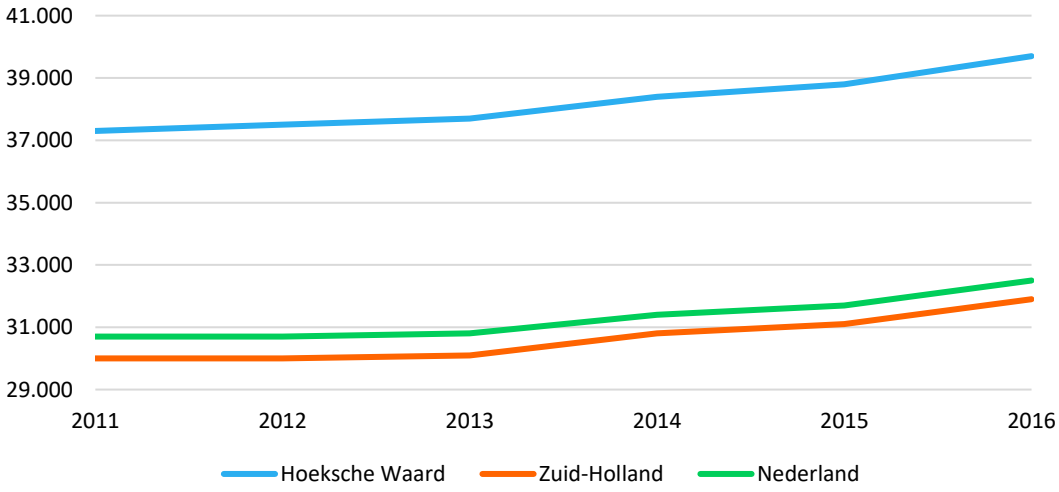
*Dit is exclusief kinderen en studenten.
bron: CBS Statline

4.2 Inkomens

In deze paragraaf worden gegevens gepresenteerd over het mediane besteedbare inkomen. Dit betreft de middelste waarde van de inkomensverdeling, dat wil zeggen dat 50% van inkomens boven en 50% van de inkomens onder deze waarde ligt. Er is in deze rapportage voor het mediane in plaats van het gemiddelde inkomen gekozen, omdat de gemiddelde waarde sterk wordt beïnvloed door lage en/of hoge 'uitschieters' in waarden.

Het mediane besteedbare inkomen[23] van de Hoeksche Waard is hoger dan in Zuid-Holland en Nederland (figuur 4.3).

Figuur 4.3 Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens, 2011-2016, mediaan*

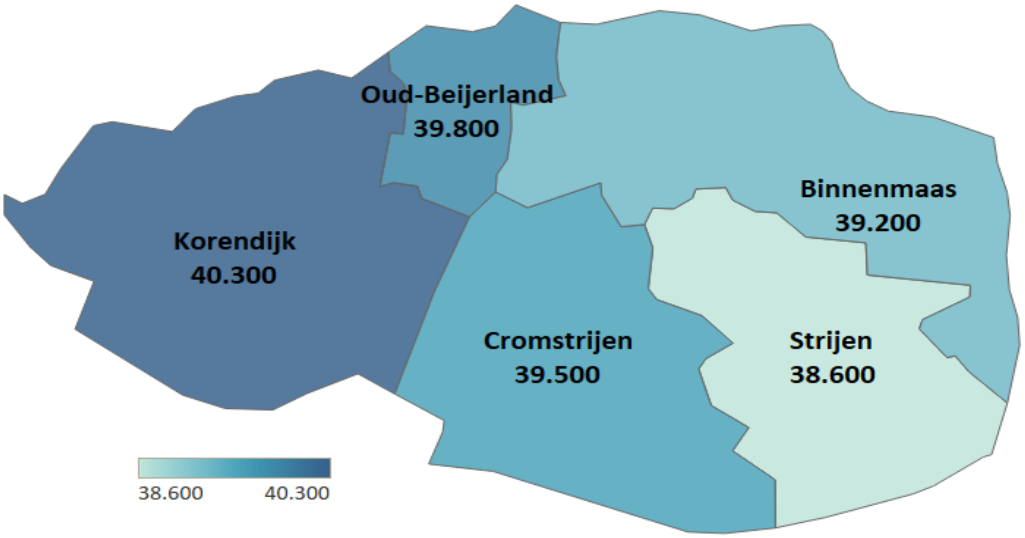

*Dit is inclusief studenten.
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

[23] Het besteedbaar inkomen is het nettobedrag dat een huishouden op jaarbasis te besteden heeft. Dit bestaat in grote lijnen uit het bruto inkomen verminderd met afgedragen premies en belastingen.

In alle gemeenten ligt het mediane besteedbare inkomen boven het Nederlandse mediane besteedbare inkomen. In de gemeente Strijen ligt het mediane besteedbare inkomen in 2015 onder dat van de regio (figuur 4.4).

Figuur 4.4 Besteedbaar inkomen per huishouden, 2015, mediaan*

*Dit is inclusief studenten.
bron: CBS Statline

De mediane inkomens zijn voor alle soorten inkomstenbronnen toegenomen. Zelfstandigen hebben het hoogste inkomen. Het inkomen van zelfstandigen is in de afgelopen jaren wel het minst gestegen (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Besteedbaar inkomen naar belangrijkste inkomstenbron in de Hoeksche Waard, 2011, 2016, mediaan

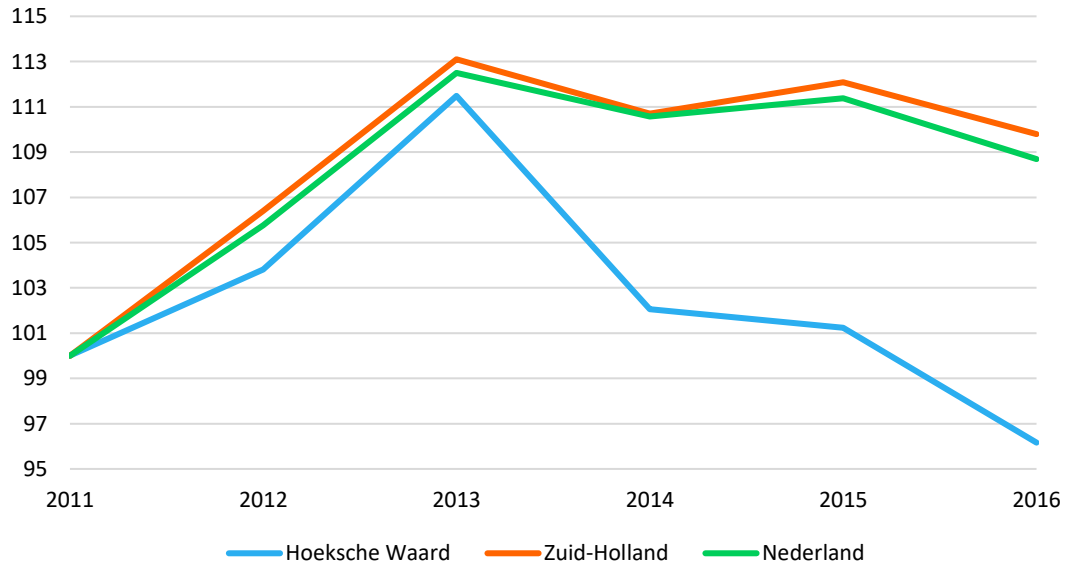
	2011	2016	groei
loon*	44.900	49.700	10,7%
zelfstandige	49.000	51.300	4,7%
ww-uitkering	23.800	25.100	5,5%
bijstand of andere sociale voorziening	12.600	13.900	10,3%
pensioen	25.700	28.000	8,9%
arbeidsongeschiktheidsuitkering	21.700	22.700	4,6%
totaal**	37.300	39.700	6,4%

*Dit is inclusief loon directeur-grootaandeelhouder.
**Het totaal is ook inclusief studenten en overige inkomens.
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het aantal huishoudens met een laag inkomen (<120% van de lage-inkomensgrens[24]) is in de Hoeksche Waard in de periode 2011-2013 iets minder sterk gestegen dan in Nederland en Zuid-Holland. Na 2013 is er sprake van een sterke daling, waardoor het aantal huishoudens met een laag inkomen (<120% van de lage-inkomensgrens) in 2016 lager ligt dan in 2011. Ondanks dat ook in Zuid-Holland en Nederland vanaf 2015 sprake is van een daling, ligt het aantal huishoudens met een laag inkomen in 2016 nog boven het niveau van 2011 (figuur 4.5).

In 2016 zijn er in de regio Hoeksche Waard in totaal bijna 3.300 huishoudens met een inkomen <120% van de lage-inkomensgrens. Hiervan heeft 56% (1.840) een inkomen van minder dan 100% van de lage-inkomensgrens. Bij de lage-inkomensgrens wordt er rekening gehouden met de huishoudsamenstelling. Zo ligt de grens rond de € 1.000 per maand voor een alleenstaande en op ruim € 1.900 per maand voor een gezin met kinderen.

Figuur 4.5 Ontwikkeling van het aantal huishoudens met een inkomen van <120% van lage inkomensgrens, 2011-2016, index

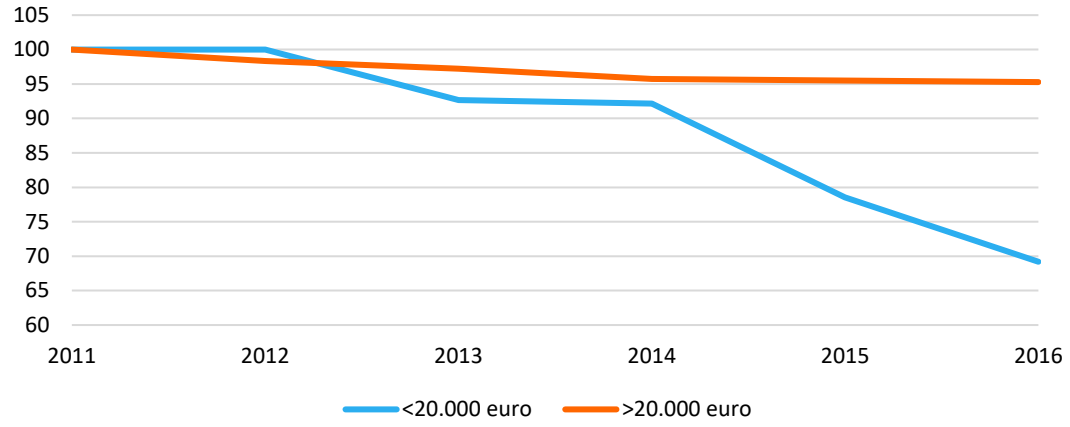

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het aantal huishoudens met kinderen <18 jaar dat minder dan € 20.000 besteedbaar inkomen per jaar (€ 1.667 per maand) ontvangt, ligt in de regio in 2016 circa 30% lager dan in 2011 (figuur 4.6). Niet alleen in absolute zin in er sprake van een afname, ook ten opzichte van het totaal aantal huishoudens met kinderen <18 jaar is het aantal huishoudens met kinderen <18 jaar met minder dan € 20.000 besteedbaar inkomen per jaar gedaald van 4% in 2011 tot bijna 3% in 2016.

[24] De lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt. De hoogte ervan is geënt op de bijstandsuitkering van een alleenstaande in 1979, toen deze op een hoog niveau lag (CBS, 2018. Armoede en sociale uitsluiting 2018).

Figuur 4.6 **Ontwikkeling aantal huishoudens met kinderen <18 jaar met een besteedbaar inkomen van meer en minder dan € 20.000 in de Hoeksche Waard, 2011-2016, index**

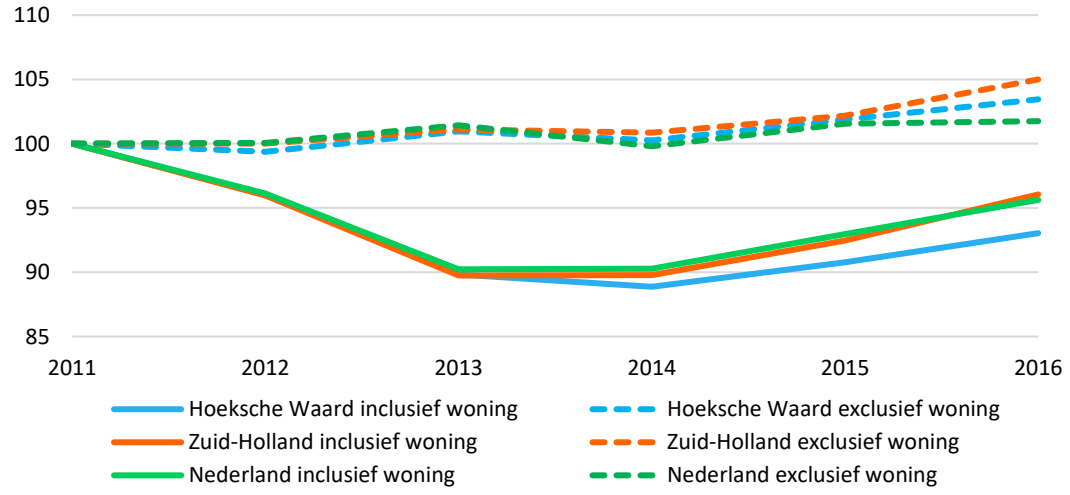
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

4.3 Vermogen

Het aantal huishoudens dat meer dan € 50.000 vermogen heeft, is in de crisisjaren flink afgenomen. Met name als de woning bij het vermogen wordt geteld, is te zien dat het aantal huishoudens met een hoog eigen vermogen in de regio is gedaald. Na 2014 neemt het aantal huishoudens met meer dan € 50.000 vermogen waarbij de woning wordt meegeteld, weer toe, maar het is nog niet op hetzelfde niveau als in 2011. Als de woning buiten beschouwing wordt gelaten, ligt het aantal huishoudens met meer dan € 50.000 vermogen in 2016 boven het niveau van 2011 (figuur 4.7).

In de Hoeksche Waard heeft in 2016 bijna 54% van de huishoudens een vermogen van meer dan € 50.000 als de woning wordt meegeteld en circa 34% een vermogen van meer dan € 50.000 wanneer de woning buiten beschouwing blijft.

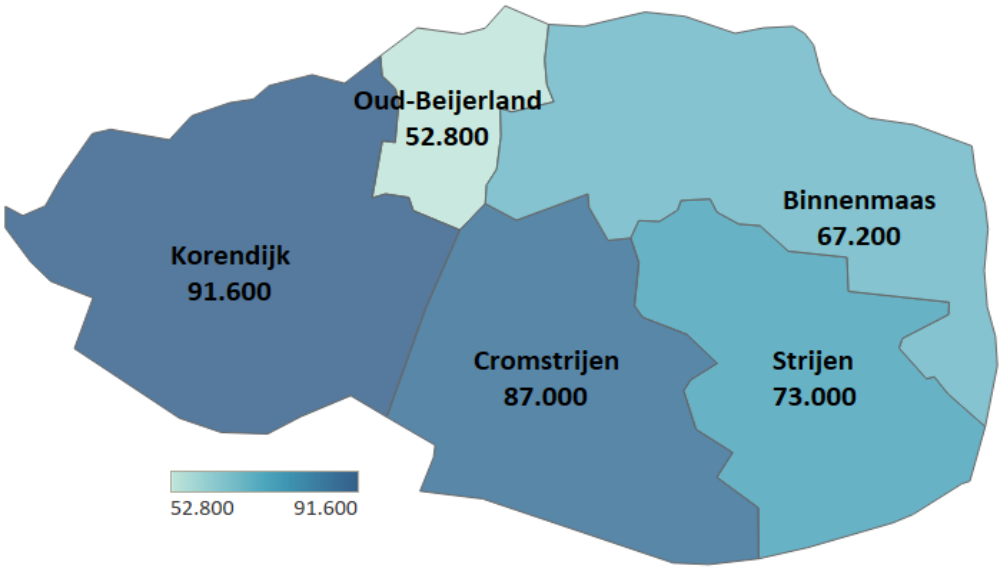
Figuur 4.7 **Ontwikkeling van het aantal huishoudens met >€ 50.000 vermogen, inclusief en exclusief de woning, 2011-2016, index**

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het eigen woningbezit is erg bepalend voor de vermogensopbouw in een gemeente. Duurdere woningen en hoog percentage eigen woningbezit zorgen voor een hoog mediaan vermogen (figuur 4.8).

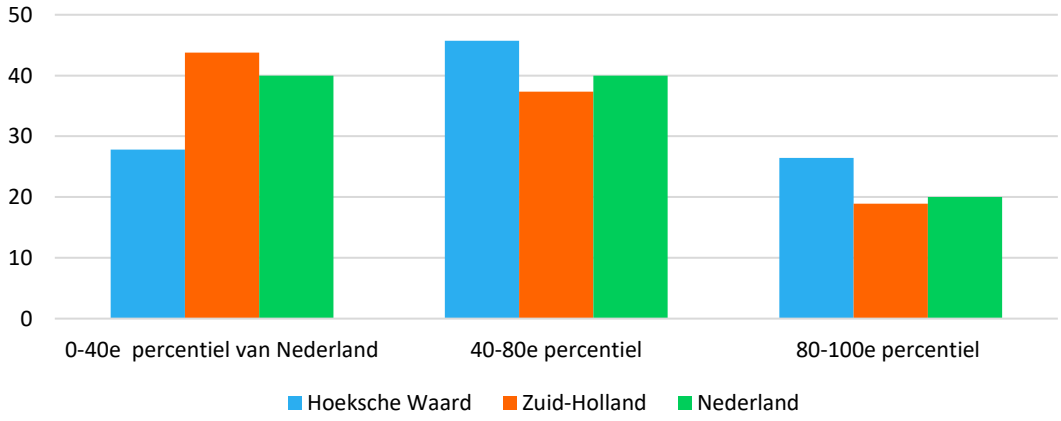
Figuur 4.8 Vermogen van huishoudens inclusief woning, 2016, mediaan

bron: CBS Statline

Als gekeken wordt naar de vermogensverdeling, valt op dat de regio verhoudingsgewijs minder lage en meer hoge vermogens heeft dan in Zuid-Holland en Nederland (figuur 4.9).[25]

Figuur 4.9 Vermogensverdeling van huishoudens inclusief woning, 2016, percentielen

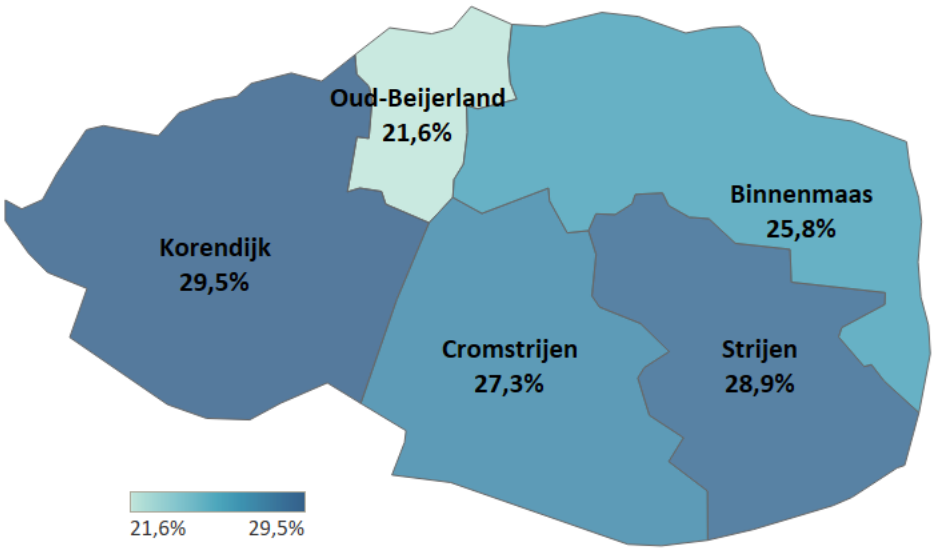

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

[25] De huishoudens worden naar hoogte van hun vermogen in tien groepen (percentielen) met een gelijk aantal huishoudens verdeeld. Het gaat hierbij om verdeling van percentielen voor Nederland, die eveneens wordt toegepast op de regio's en Zuid-Holland. De vermogensgrenzen tussen deze 10%-groepen verschillen van jaar tot jaar. De 3 samengevoegde categorieën van de percentielen is conform de gebruikelijke indeling die door het CBS voor inkomensklassen wordt gehanteerd.

Figuur 4.10 geeft op gemeenteniveau het percentage huishoudens weer dat tot de 20% hoogste vermogens (80-100e percentiel) behoort.

Figuur 4.10 Aantal huishoudens dat tot de 20% hoogste vermogens van Nederland hoort (inclusief woning), 2016, percentage

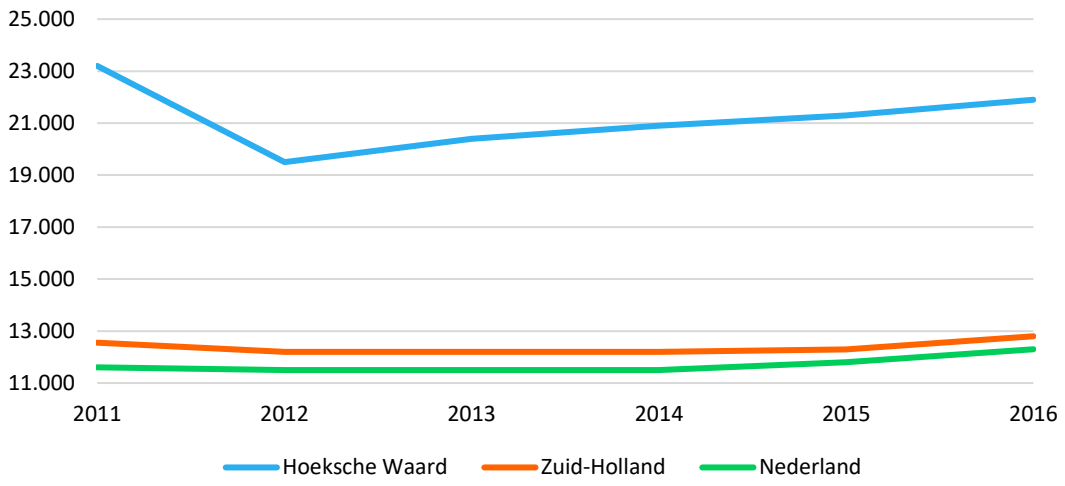

bron: CBS Statline

4.4 Inkomen en vermogen huishoudens <65 jaar

Het mediane besteedbare inkomen van jonge huishouden (<25 jaar) ligt in de Hoeksche Waard hoger dan in Zuid-Holland en Nederland. Het besteedbare inkomen van jonge huishoudens daalt sterk tussen 2011 en 2012 om vervolgens weer toe te nemen. In 2016 ligt het mediane besteedbare inkomen van jonge huishoudens echter nog onder het niveau van 2011. In Zuid-Holland en Nederland ligt het besteedbare inkomen van jonge huishoudens in 2016 hoger dan in 2011 (figuur 4.11).

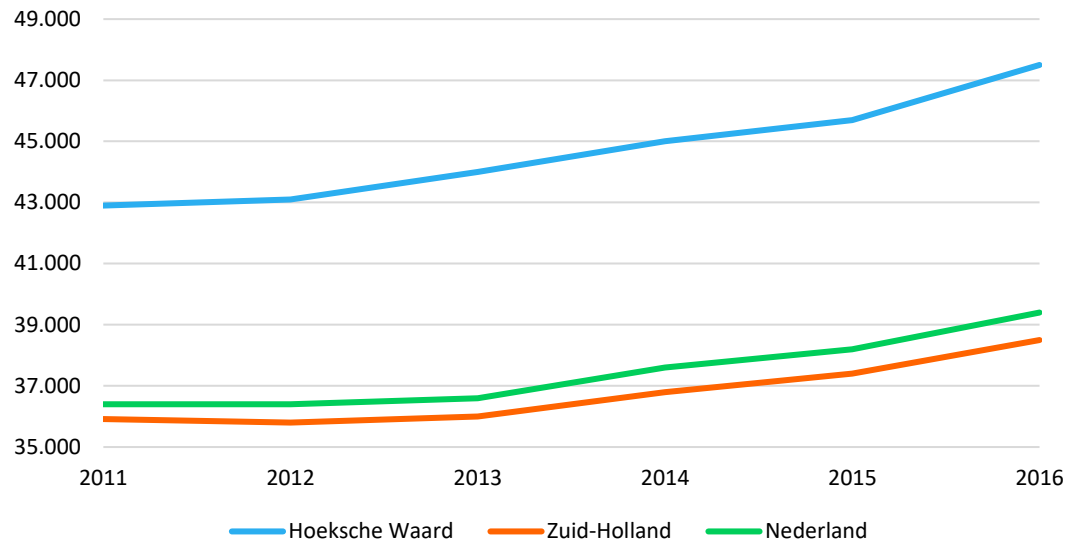
Figuur 4.11 Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens <25 jaar, 2011-2016, mediaan

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het mediane besteedbare inkomen van huishoudens tussen de 25-64 jaar groeit gedurende de hele periode 2011-2016. In Zuid-Holland en Nederland zien we deze toename na 2012 (figuur 4.12).

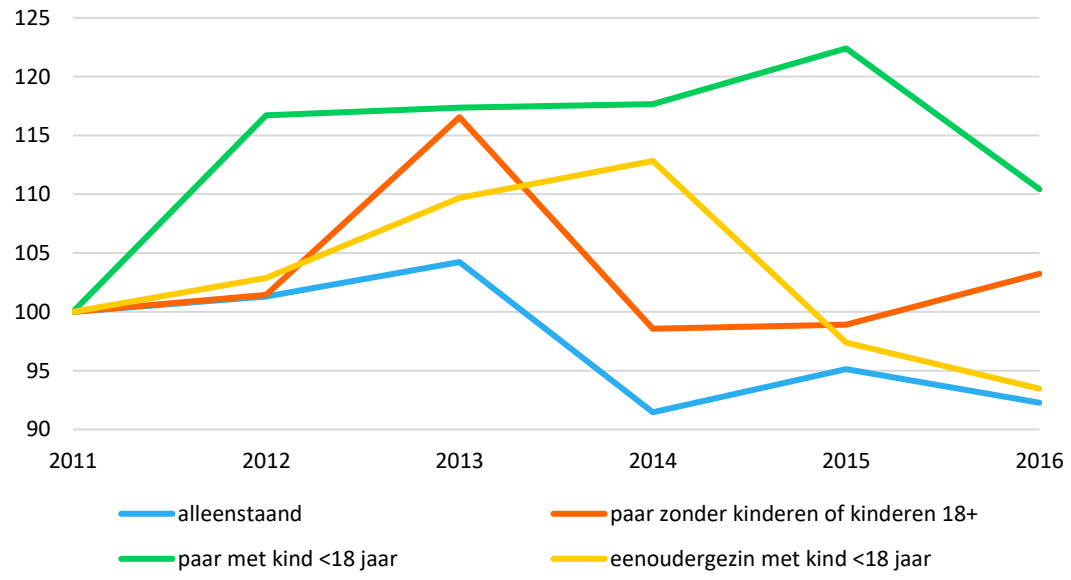
Figuur 4.12 Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens 25-64 jaar, 2016, mediaan

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Ook de inkomensverschillen zijn groter geworden. Het aantal huishoudens van 25-64 jaar dat minder dan 120% van de lage-inkomensgrens verdient, ligt in 2016 voor paren (met en zonder kinderen) namelijk hoger dan in 2011 (figuur 4.13)

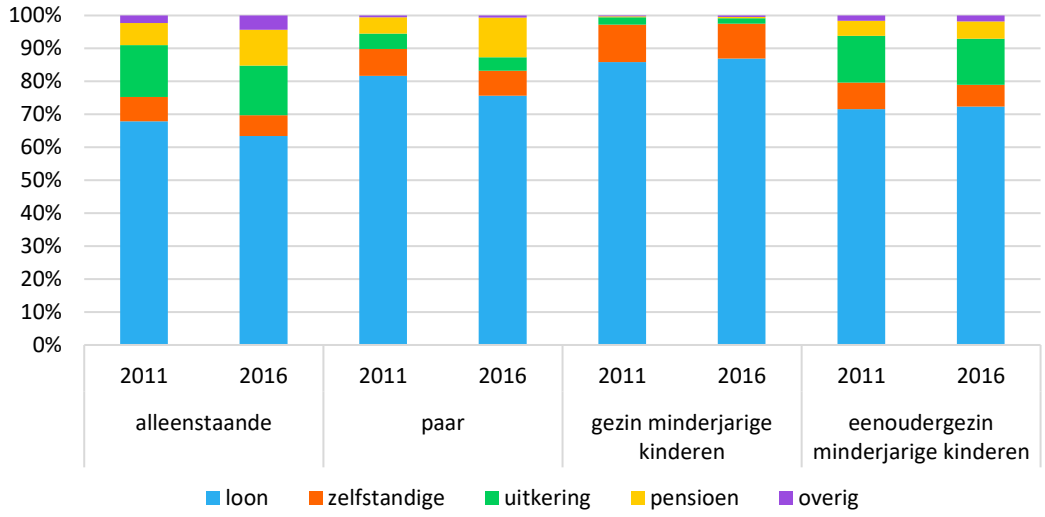
Figuur 4.13 Ontwikkeling van aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen van <120% van de lage-inkomensgrens, 2011-2016, index

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Paren hebben ook in toenemende mate minder vaak inkomen uit loon of uit onderneming als zelfstandige. Dit komt waarschijnlijk door de toename van het aantal oudere echtparen waarbij het loon vaker uit het pensioen afkomstig is. Alleenstaanden en eenoudergezinnen hebben het minst vaak inkomen uit werk. Het percentage huishoudens dat een uitkering krijgt, is bij eenoudergezinnen het hoogst en ligt in de regio in 2016 nog op hetzelfde niveau als in 2011 (figuur 4.14).

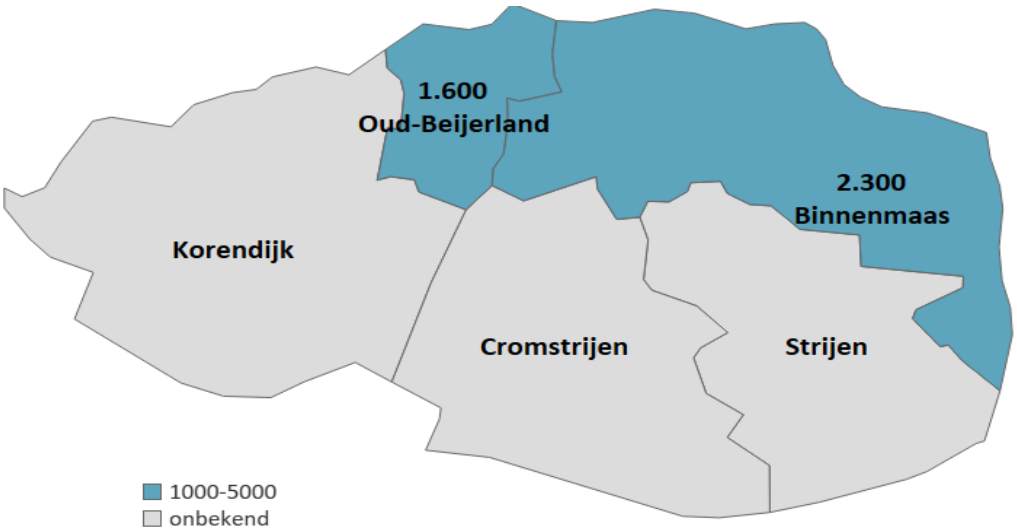
Figuur 4.14 Belangrijkste inkomstenbron naar huishoudtype in de Hoeksche Waard, 2011, 2016, percentage

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Jonge huishoudens (<25 jaar) hebben nog weinig vermogen. Op gemeenteniveau is het alleen het mediane vermogen (inclusief de woning) bekend van Oud-Beijerland en Binnenmaas (figuur 4.15).

Figuur 4.15 Vermogen van huishoudens <25 jaar inclusief woning, 2016, mediaan

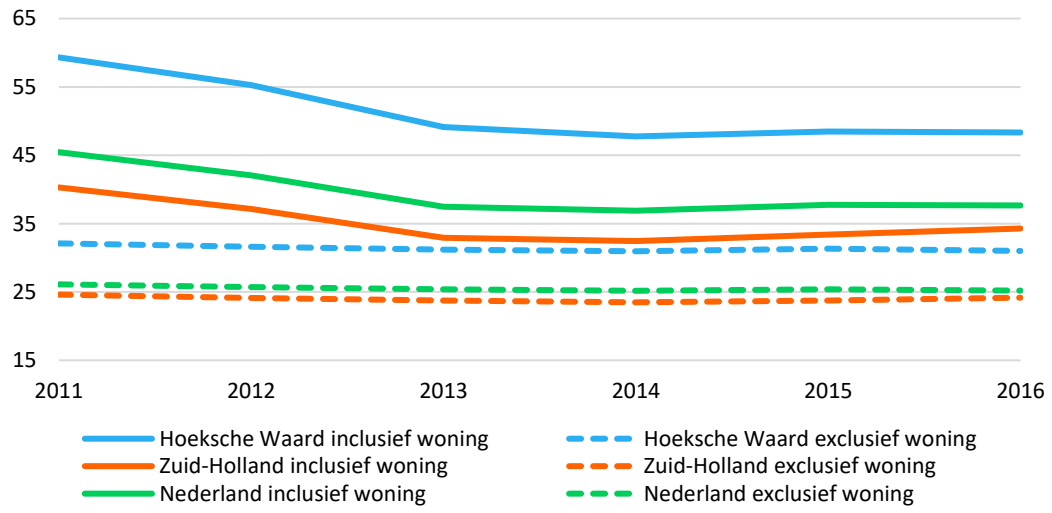

bron: CBS Statline

Jonge huishoudens (<25 jaar) hebben in vergelijking met andere huishoudens minder vaak een eigen woning. Daarnaast blijkt uit de geringe verschillen bij jonge huishoudens tussen het percentage vermogens <€ 50.000 in- en exclusief de woning dat deze huishoudens nog niet of nauwelijks vermogen hebben opgebouwd uit de eigen woning. Bijna 14% van de jonge huishoudens heeft een vermogen van meer dan € 50.000, wanneer de woning niet wordt meegeteld. Gemiddeld is dat 15% in Zuid-Holland en Nederland. Wanneer de eigen woning wel wordt meegeteld dan heeft bijna 17% van de jonge huishoudens in de Hoeksche Waard een vermogen van meer dan € 50.000. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk ruim 16 en bijna 17%

Het percentage huishoudens van 25-64 jaar met een vermogen van meer dan € 50.000 ligt in de Hoeksche Waard boven het gemiddelde van Nederland en Zuid-Holland, zowel als de woning wordt meegeteld als wanneer de woning buiten beschouwing wordt gelaten. Tussen 2011 en 2013 is het percentage huishoudens van 25-64 jaar met een vermogen van meer dan € 50.000 in de regio afgenomen, wanneer de woning wordt meegeteld. Dit is vooral het gevolg van de daling van de huizenprijzen. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland en Nederland. Wanneer de woning buiten beschouwing wordt gelaten, is het aantal huishoudens van 25-64 jaar in de regio met meer dan € 50.000 vermogen in de periode 2011-2016 vrijwel stabiel en ligt rond de 31% (figuur 4.16).

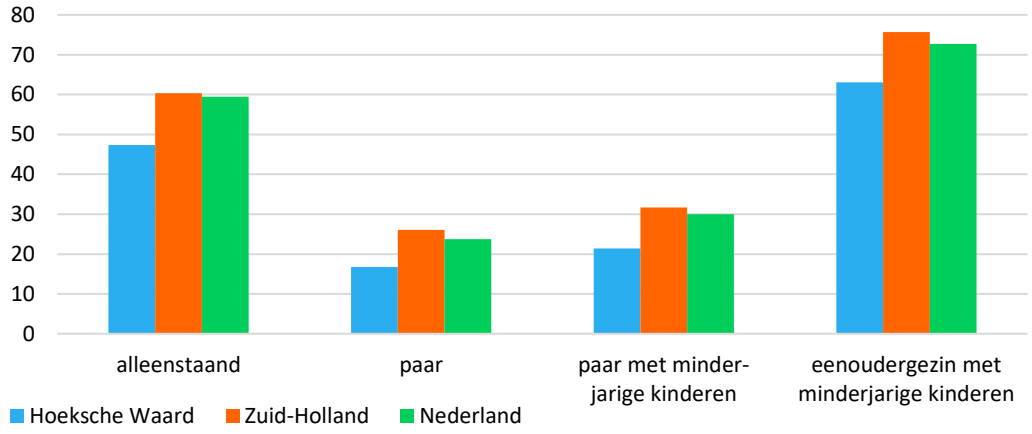
Figuur 4.16 Aantal huishoudens 25-64 jaar met > €50.000 vermogen, 2011-2016, percentage

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

In de Hoeksche Waard behoren gezinnen met kinderen minder vaak tot de laagste groep vermogens van Nederland, dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Paren met en zonder kinderen hebben minder vaak een laag vermogen in vergelijking met de andere typen huishoudens. Alleenstaanden behoren vaker dan gemiddeld tot de groep met de laagste vermogens (figuur 4.17).

Figuur 4.17 Aantal huishoudens <65 jaar dat tot de 40% huishoudens van Nederland met de laagste welvaart* hoort, 2016, percentage

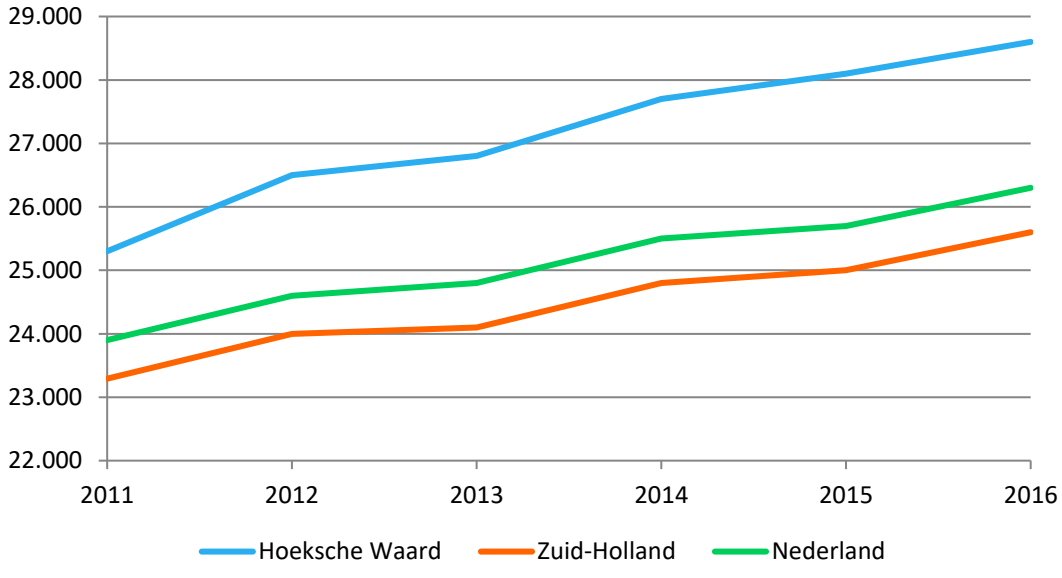
* De welvaartsklassen worden gebaseerd op het vermogen en het gestandaardiseerd inkomen.

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

4.5 Inkomen en vermogen huishoudens >65 jaar

Het aantal huishoudens waarvan de kostwinner 65 jaar en ouder is neemt toe. Het mediane inkomen van 65-plus-huishoudens bedraagt in 2016 € 28.600 op jaarbasis (figuur 4.18). Ten opzichte van 2011 is dat een stijging van 13%. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland stijgt het mediane inkomen van 65-plus-huishoudens met circa 10% minder sterk.

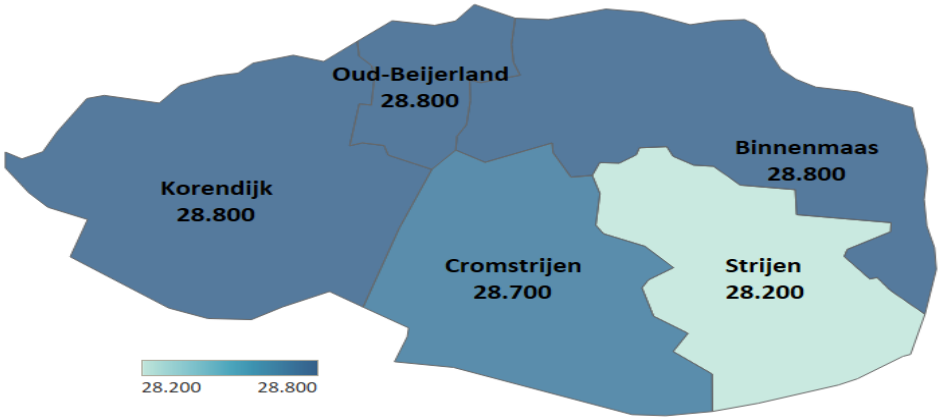
Figuur 4.18 Ontwikkeling besteedbaar inkomen 65-plus-huishoudens, 2011-2016, mediaan

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

In alle gemeenten ligt het mediane besteedbare inkomen rond dat van de regio (figuur 4.19).

Figuur 4.19 Besteedbaar inkomen 65-plus-huishoudens, 2015, mediaan

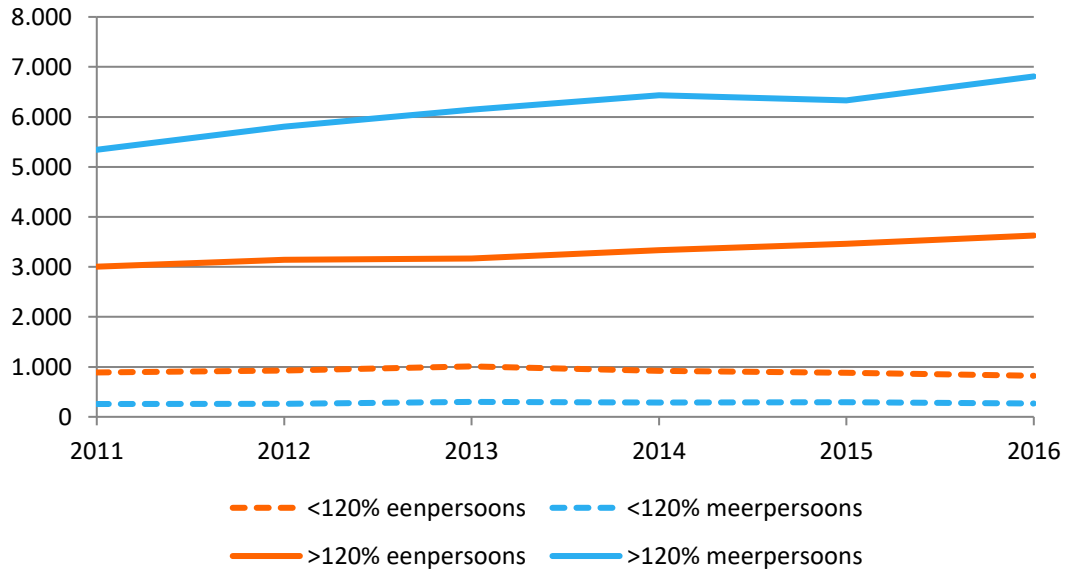

bron: CBS Statline

Het aantal eenpersoons 65-plus-huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de lage-inkomensgrens is in 2016 ten opzichte van 2011 met bijna 8% afgenomen in de regio (van 890 tot circa 820), terwijl dat voor meerpersoons 65-plus-huishoudens met ruim 4% is toegenomen (van ongeveer 255 tot bijna 270). Het aantal 65-plus-huishoudens met een inkomen meer dan de 120% van de lage-inkomensgrens is voor een- en meerpersoonshuishoudens met respectievelijk bijna 21 en ruim 27% gegroeid (figuur 4.18).

In 2016 zijn er in de Hoeksche Waard ongeveer 255 65-plus-huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat is ruim 23% van het totaal aantal 65-plus-huishoudens met een inkomen van minder dan 120% van de lage-inkomensgrens.

Figuur 4.20 Aantal 65-plus-huishoudens met een besteedbaar inkomen van meer en minder dan 120% van de lage inkomensgrens, 2011-2016, absoluut

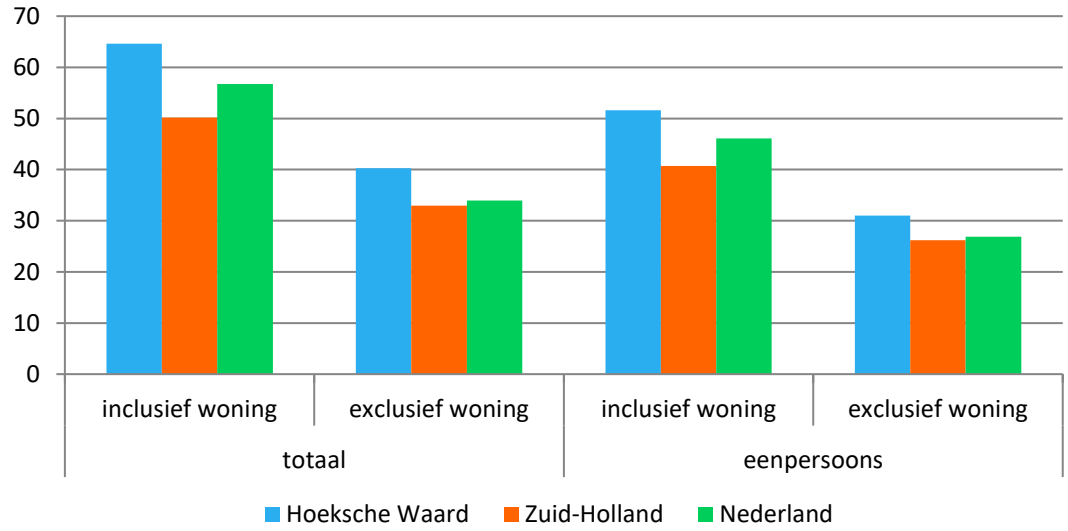

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Voor 65-plus-huishoudens is pensioen de belangrijkste inkomstenbron. In 2016 is dat in de regio ruim 89%. Het aantal 65-plus-huishoudens dat nog inkomen heeft uit loon of onderneming ligt in de regio in 2016 op ruim 8%. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat eveneens circa 8%. Ten opzichte van 2011 is het aantal 65-plus-huishoudens met inkomen uit loon of onderneming in de regio met bijna 1% gestegen.

65-plus-huishoudens in de Hoeksche Waard hebben verhoudingsgewijs vaker een vermogen van meer dan € 50.000 dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Eenpersoonshuishoudens hebben relatief minder vaak een vermogen van € 50.000 dan meerpersoonshuishoudens, zeker als de woning buiten beschouwing wordt gelaten (figuur 4.21).

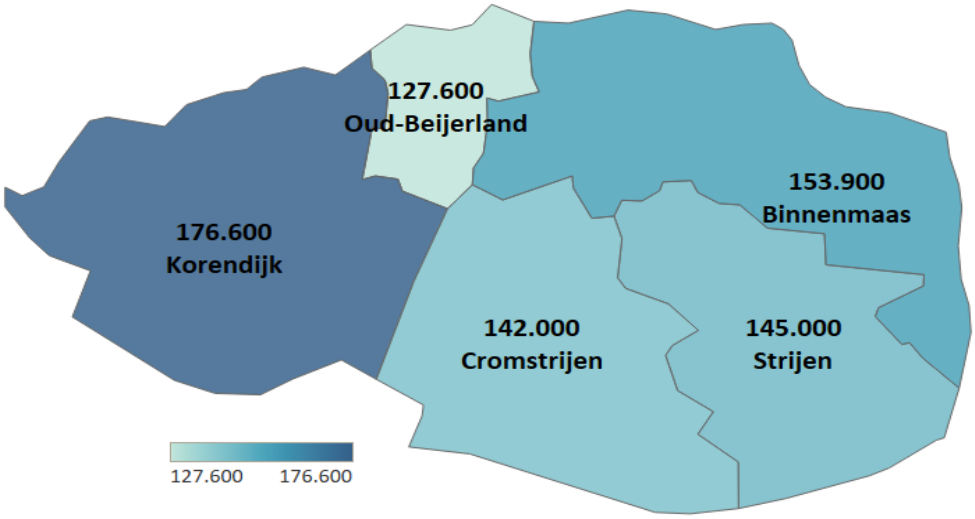
Figuur 4.21 65-plus-huishoudens met een vermogen van >€ 50.000, 2016, percentage

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het mediane vermogen van huishoudens inclusief de woning varieert van € 127.600 in Oud-Beijerland tot € 176.600 in Korendijk (figuur 4.22).

Figuur 4.22 Vermogen 65-plus-huishoudens inclusief woning, 2016, mediaan

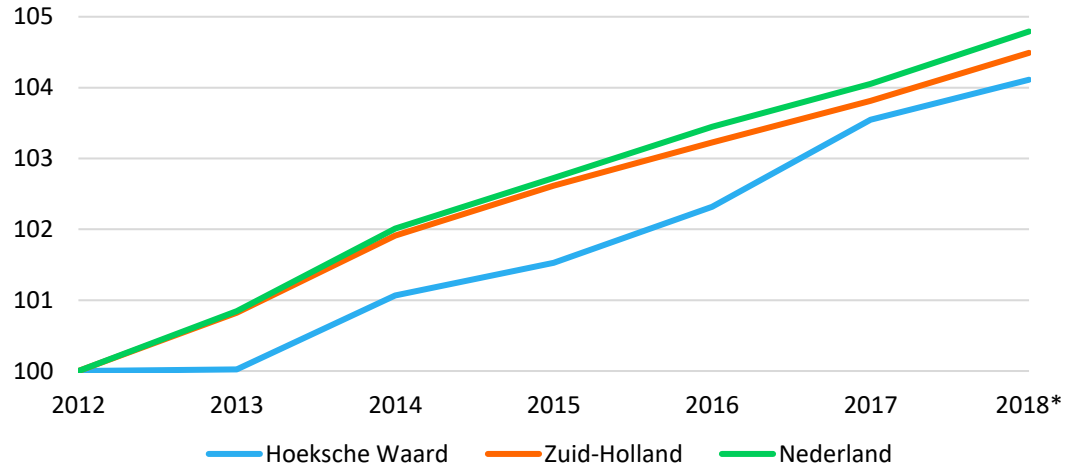
bron: CBS Statline

5 Wonen

5.1 Ontwikkeling en samenstelling van de totale woning-voorraad

In 2012 zijn er in regio Hoeksche Waard circa 35.700 woningen, in 2018 zijn dit er bijna 37.200. Dit is een stijging van ruim 4%. Het aantal woningen is in de periode 2012-2018 minder sterk gegroeid dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 5.1).

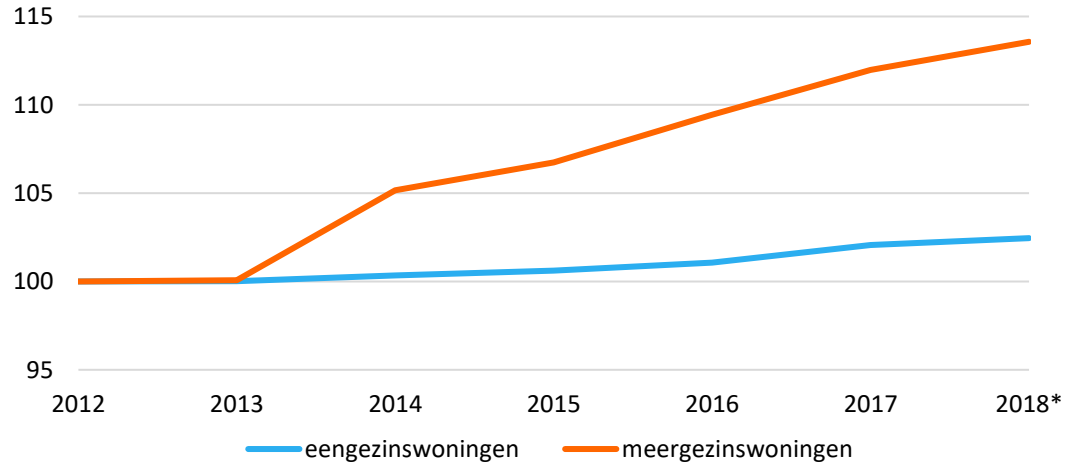
Figuur 5.1 Ontwikkeling van de woningvoorraad, 2012-2018, index

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In de periode 2012-2018 is groeit het aantal meergezinswoningen sterker dan het aantal eengezinswoningen (figuur 5.2). In 2018 is het aandeel eengezinswoningen in de woning-voorraad bijna 84%. Dit is ruim 1% lager dan in 2012. In Zuid-Holland en Nederland is in 2018 het aandeel eengezinswoningen respectievelijk bijna 49 en ruim 64%.

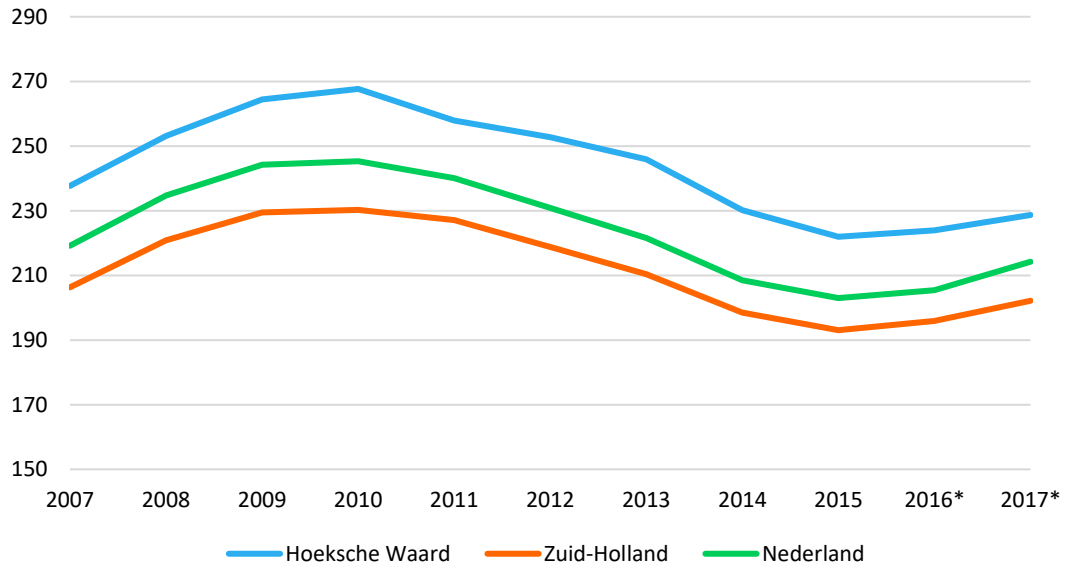
Figuur 5.2 Ontwikkeling van het aantal een- en meergezinswoningen in de Hoeksche Waard, 2012-2018, index

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

De gemiddelde WOZ-waarde ligt in de Hoeksche Waard hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Tot 2010 neemt de gemiddelde WOZ-waarde toe. Vanaf 2011 daalt de gemiddelde WOZ-waarde als gevolg van de economische crisis en de stagnatie op de woningmarkt. Vanaf 2015 stijgt de WOZ-waarde weer. Deze ontwikkelingen doen zich ook in Zuid-Holland en Nederland voor (figuur 5.3).

Figuur 5.3 Ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde, 2007-2017, euro's (x 1.000)

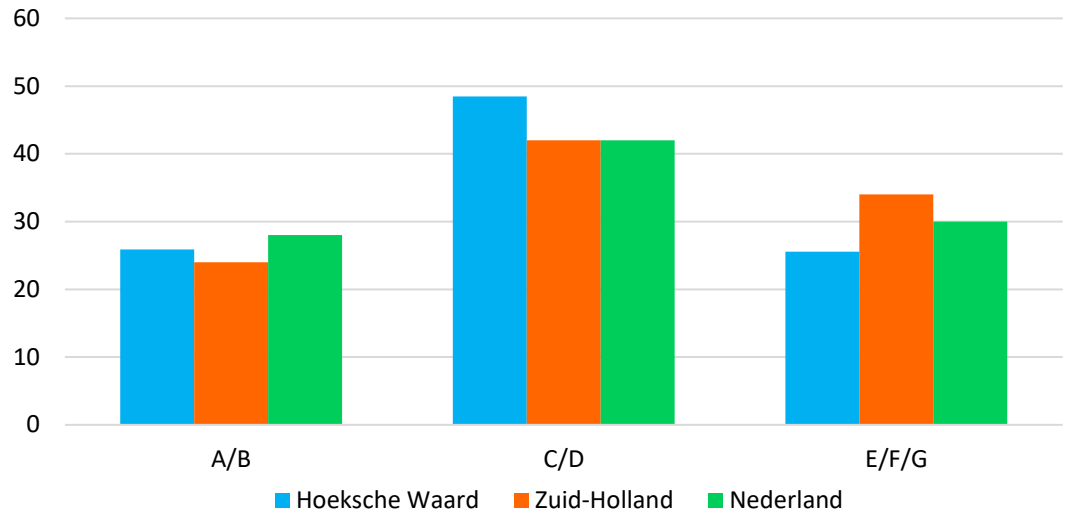

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Het energielabel van een woning biedt informatie over de hoeveelheid energie die bij gestandaardiseerd gebruik van de betreffende woning nodig is. Het betreft woninggebonden energiegebruik voor verwarming, warmwatervoorziening, verlichting, ventilatie en koeling. Welk energielabel een woning heeft hangt af van woningtype, afmeting van de woning, bouwjaarklasse, wijze van verwarming van de woning, ventilatiesysteem en de eventuele aanwezigheid van voorzieningen voor duurzame energie. In het algemeen zijn woningen die gebouwd zijn tussen 1945 en 1980 minder energiezuinig, dan woningen die voor 1945 of na 1980 zijn gebouwd (CBS).

Verhoudingsgewijs zijn er op Voorne-Putten meer energiezuinige woningen (energielabels A en B) dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar minder dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast zijn er verhoudingsgewijs minder woningen met een hoog energieverbruik (labels E, F en G) dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 5.4).

Figuur 5.4 Aantal woningen naar energielabel, 2018, percentage

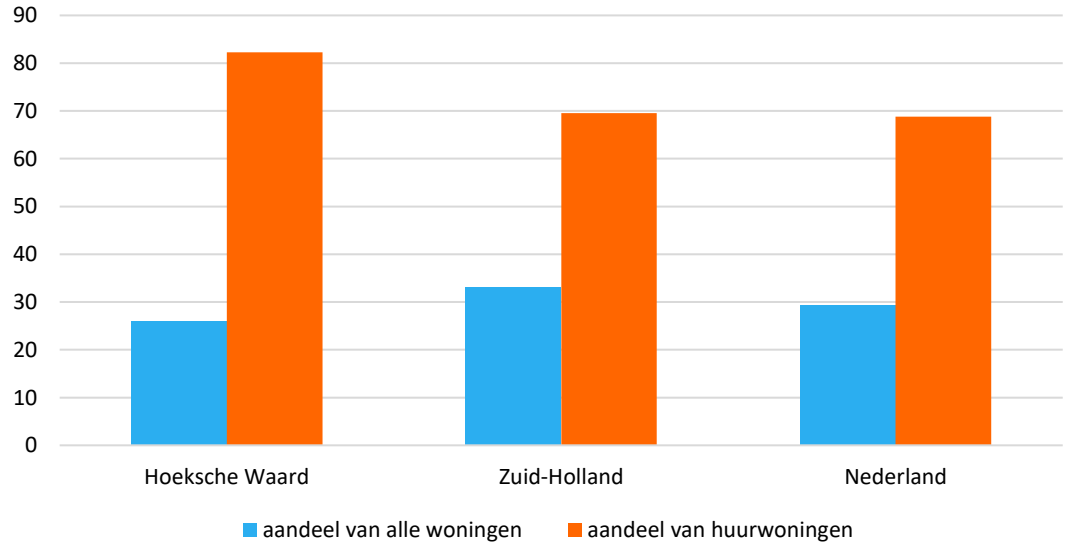
bron: Telos, waarstaatjegemeente

5.2 Woningvoorraad corporatiewoningen

In de Hoeksche Waard zijn er in 2017 ruim 9.200 corporatiewoningen. Dit is een lichte toename van bijna 1% ten opzichte van 2017. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is het aantal corporatiewoningen in de periode 2012-2017 gedaald als gevolg van sloop en verkoop van woningen.

Het aandeel corporatiewoningen binnen de totale woningvoorraad is in de regio verhoudingsgewijs lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Van de totale voorraad huurwoningen is ruim 82% in het bezit van woningcorporaties. Daarmee is verhoudingsgewijs een kleiner aandeel van de huurwoningen in het bezit van particuliere verhuurders dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 5.5).

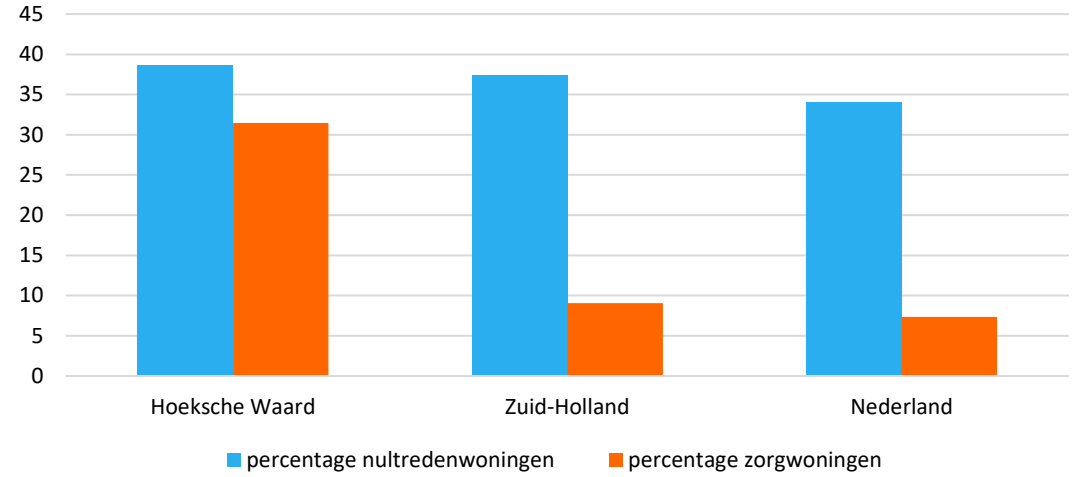
Figuur 5.5 Aantal corporatiewoningen, 2017, percentage

bron: CBS Statline

Voor langer zelfstandig wonen van ouderen en mensen met een beperking zijn geschikte woningen nodig. Van alle corporatiewoningen in de Hoeksche Waard is bijna 39% een nultredenwoning[26], wat meer is dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Ruim 31%van de corporatiewoningen is bestemd voor zorgdoelgroepen[27]. Dat is aanzienlijk meer dan gemiddeld in Zuid-Holland, waar ruim 9% een zorgwoning is.

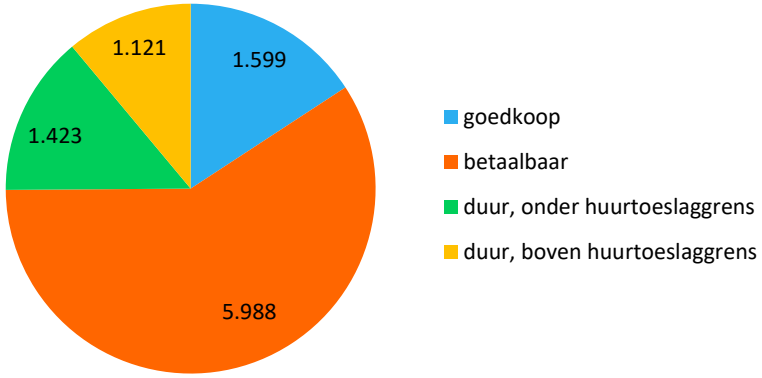
Figuur 5.6 Aantal nultreden- en zorgwoningen, 2017, percentage

bron: CorpoData dVi

75% van de corporatiewoningen in de regio valt binnen de categorieën ‘goedkoop’ of ‘betaalbaar’. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 80 en 81%.

Figuur 5.7 Aantal woningen naar huursegment*, 2017, absoluut

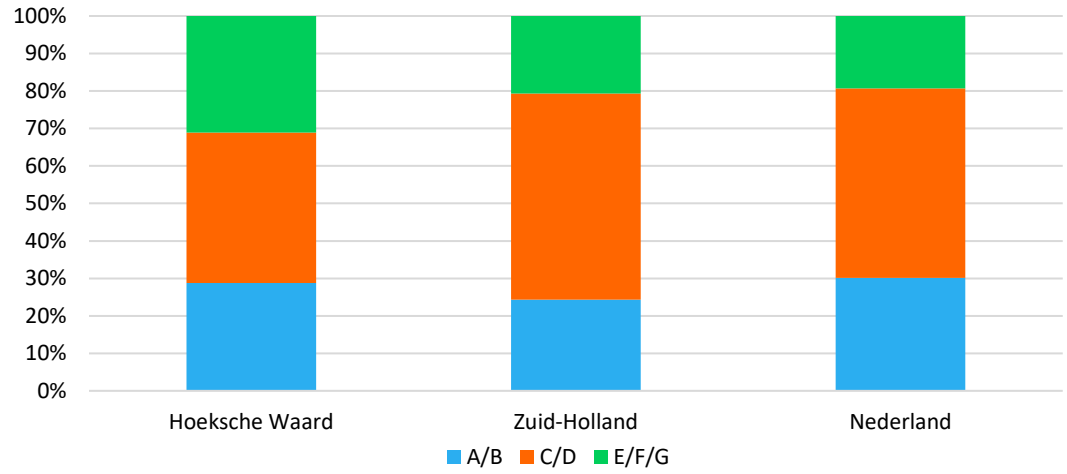
*De indeling is als volgt: ‘goedkoop’: tot en met € 409,92; ‘betaalbaar’: boven € 409,92 tot en met € 628,76; ‘duur tot huurtoeslaggrens’: boven € 628,76 tot en met hoogste grens € 710,68; ‘Duur boven huurtoeslaggrens’: boven € 710,68.
bron: CorpoData dVi

[26] Een nultredenwoning is een zelfstandige huurwoning die zowel intern als extern toegankelijk is. Een woning is intern toegankelijk als de belangrijkste vertrekken (woonkamer, keuken, toilet, badkamer en minstens één slaapkamer) bereikbaar zijn zonder gebruik te hoeven maken van een trap (d.w.z. gelegen op één verdieping of op meerdere verdiepingen die zonder trap - maar bijvoorbeeld met traplift - bereikbaar zijn). Een zelfstandige huurwoning is extern toegankelijk als de belangrijkste vertrekken van buiten te bereiken zijn zonder trappen te hoeven lopen.

[27] Dit betreft woningen voor ouderen en mensen met een lichamelijke of een verstandelijke beperking, zoals woningen in woonzorgcomplexen, aanleunwoningen en woningen in complexen voor beschermd-wonen. Zorgwoningen kunnen nultredenwoningen zijn en daarom kunnen in figuur 6.6 woningen dubbel geteld zijn.

Binnen de voorraad corporatiewoningen zijn er in de Hoeksche Waard verhoudingsgewijs meer energiezuinige woningen dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar minder dan gemiddeld in Nederland. In de Hoeksche Waard is 29% van de woningen energiezuinig, in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk circa 24 en 30%. Tegelijkertijd zijn er in de Hoeksche Waard verhoudingsgewijs meer corporatiewoningen met een hoog energieverbruik (energielabels E, F en G; figuur 5.8).

Figuur 5.8 Aantal corporatiewoningen naar energielabel, 2017, percentage

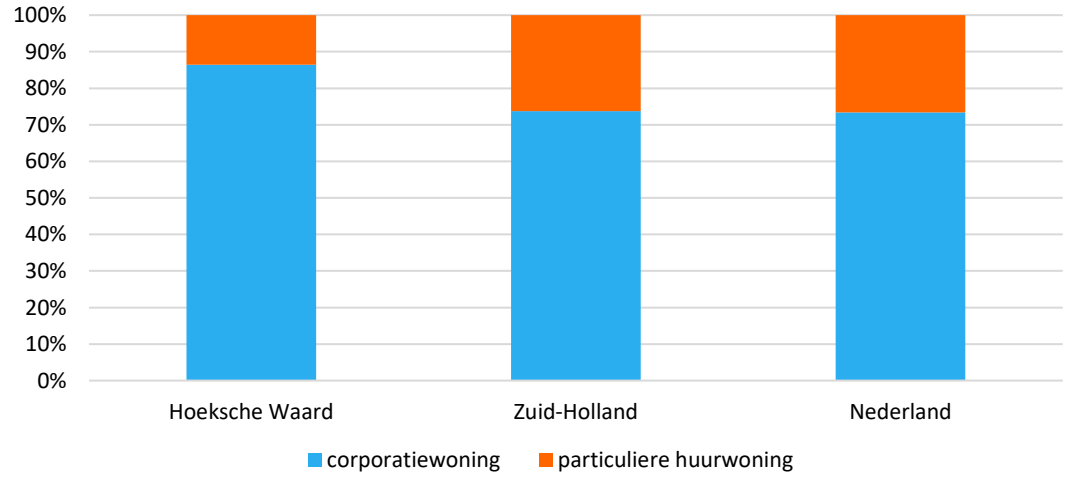
bron: CorpoData dVi

5.3 Woonsituatie van huishoudens

De Hoeksche Waard telt in 2016 ruim 35.600 huishoudens. Hiervan woont bijna 29% in een huurwoning. Dat is vergelijkbaar minder dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. In Zuid-Holland woont gemiddeld ruim 43% van alle huishoudens in een huurwoning, in Nederland bijna 38%.

Van de circa 10.300 huishoudens in de regio die in een huurwoning wonen, woont 86% in een woning van een woningcorporatie. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat bijna 74 en ruim 73% (figuur 5.9).

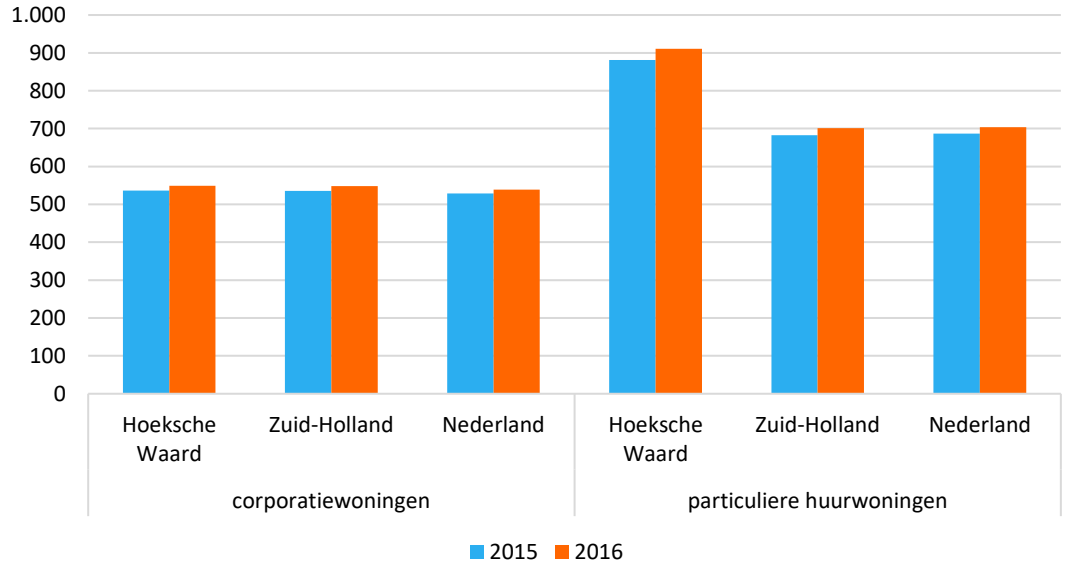
Figuur 5.9 Aantal huishoudens naar type huurwoning, 2016, percentage

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

In Hoeksche Waard ligt de gemiddelde de bruto huurprijs (kale huur + servicekosten) voor particuliere huurwoningen circa € 362 hoger dan voor corporatiewoningen. De gemiddelde bruto huurprijs is voor corporatiewoningen vergelijkbaar met de gemiddelde bruto-huurprijs voor corporatiewoningen in Zuid-Holland en iets hoger dan in Nederland. De bruto huurprijs voor een corporatiewoning bedraagt in 2016 € 549 en voor een particuliere huurwoning € 911. Dit is ten opzichte van 2015 voor corporatiewoningen een stijging van ruim 2% en voor particuliere huurwoningen een stijging van ruim 3%. Dit stijgingspercentage is voor corporatiewoningen vergelijkbaar met de gemiddelde stijging in Zuid-Holland en Nederland. De bruto huurprijs voor particuliere huurwoningen stijgt gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland met circa 2,5% iets minder sterk.

Figuur 5.10 Gemiddelde bruto huurprijs per maand naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's

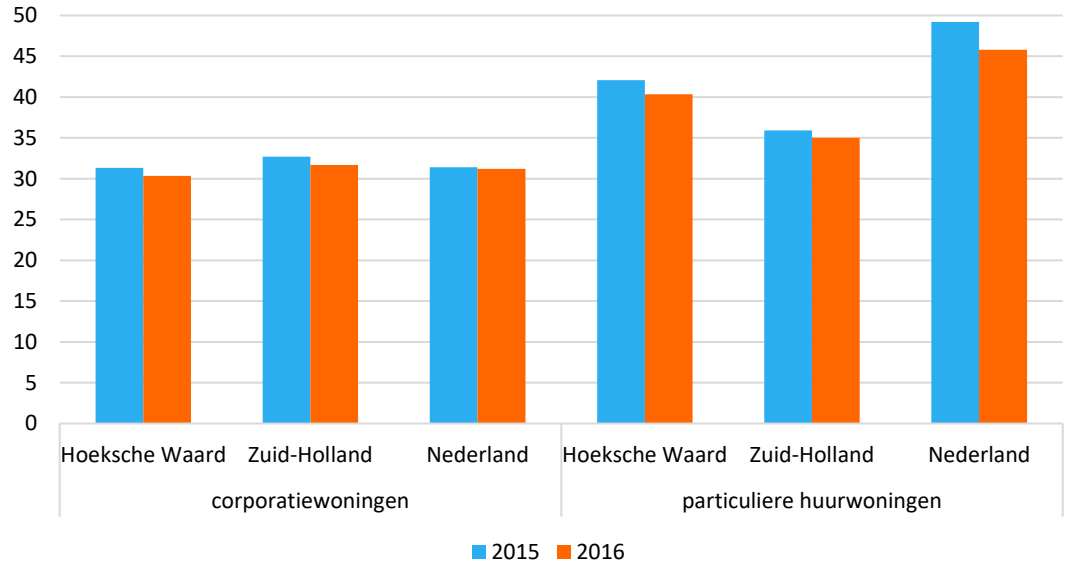

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Ondanks het stijgen van de huurprijzen, daalt de netto woonquote (figuur 5.11). De netto woonquote geeft aan welk deel van het netto besteedbaar inkomen een huishouden uitgeeft aan de netto woonlasten (netto huur[28], kosten voor energie- en waterverbruik en heffingen van openbare lichamen). De woonquote daalt als de huurtoeslag sterker toeneemt dan de huur en/of als de energiekosten sterker dalen dan de huur stijgt, bijvoorbeeld doordat corporaties/huiseigenaren investeren in het energiezuinig maken van woningen ('nul op de meter').

[28] Kale huurprijs, inclusief subsidiabele servicekosten, verminderd met eventuele huurtoeslag.

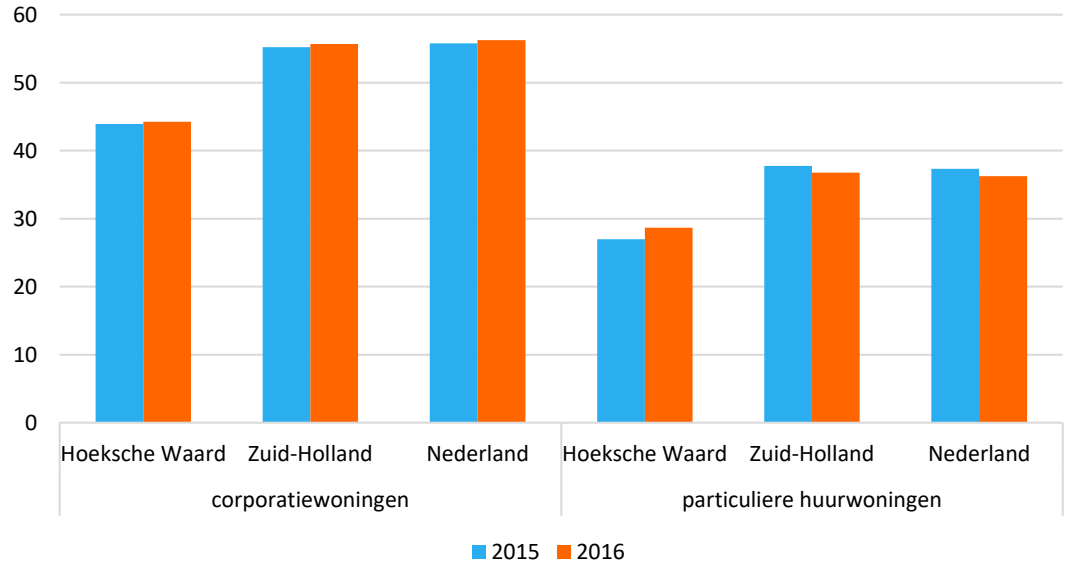
Figuur 5.11 Gemiddelde netto woonquote naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Via huurtoeslag wordt de betaalbaarheid van het wonen bevorderd. Gezien het inkomen heeft in 2016 ruim 44% van de huurders in corporatiewoningen in de Hoeksche Waard recht op huurtoeslag, wat circa 12% minder is dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Ten opzichte van 2015 is het percentage huurtoeslaggerechtigde huishoudens in een corporatiewoning en in een particuliere huurwoning iets toegenomen. Dit laatste is tegen de trend in Zuid-Holland en Nederland in (figuur 5.12).

Figuur 5.12 Aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens (op basis van inkomen) naar type huurwoning, 2015 en 2016, percentage

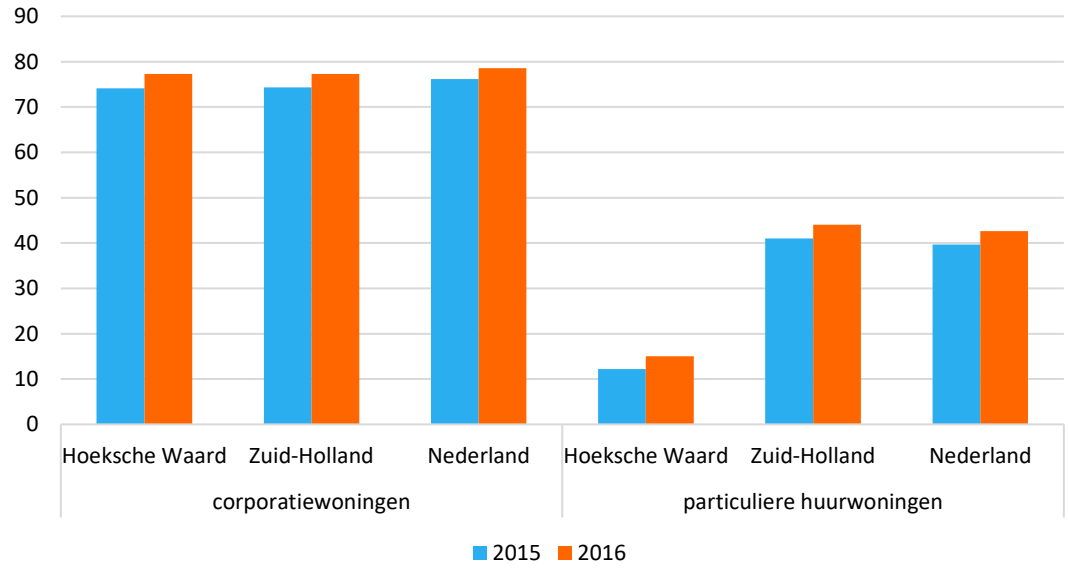

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Uit figuur 5.13 blijkt dat niet alle huurtoeslaggerechtigde huishoudens deze ook daadwerkelijk ontvangen. In 2016 is in de Hoeksche Waard het percentage huishoudens met huurtoeslag onder zowel huishoudens in een corporatiewoning als onder huishoudens in een particuliere huurwoning hoger dan in 2015. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland.

Dat het aantal huishoudens met huurtoeslag lager ligt dan het aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens komt mede doordat huishoudens soms niet weten dat ze recht hebben op huurtoeslag. Een andere belangrijke oorzaak is dat huishoudens wonen in een te dure woning, dat wil zeggen een woning met een huur boven de huurtoeslaggrens. Daarmee vervalt het recht op huurtoeslag. Te duur wonen geldt in sterkere mate voor huishoudens in particuliere huurwoningen dan voor huishoudens in corporatiewoningen. De gemiddelde huurprijs ligt voor particuliere huurwoningen immers hoger dan voor corporatiewoningen, wat de kans op duur 'scheefwonen' vergroot.

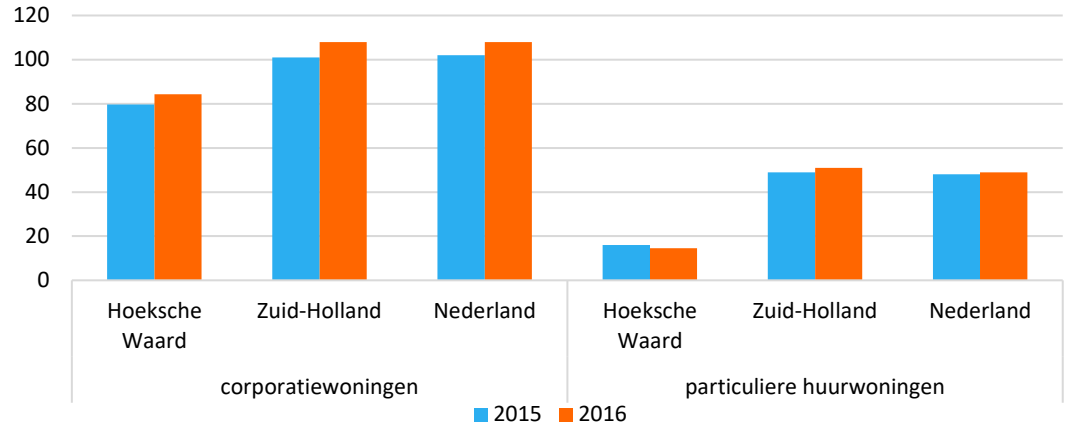
Figuur 5.13 Aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens dat huurtoeslag ontvangt naar type huurwoning, 2015 en 2016, percentage

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Niet alleen het aantal huishoudens met huurtoeslag neemt toe, ook het gemiddelde bedrag aan ontvangen huurtoeslag neemt toe. In 2015 ontvangen huishoudens in een corporatiewoning met huurtoeslag in de Hoeksche Waard gemiddeld € 79,60 aan huurtoeslag per maand, in 2016 is dat opgelopen tot circa € 84,40. Dit is een toename van bijna 6%. Dit stijgingspercentage is vergelijkbaar met de gemiddelde stijging in Nederland. Gemiddeld in Zuid-Holland stijgt de huurtoeslag per huurtoeslaggerechtigde huishoudens in corporatiewoningen bijna 7%. In tegenstelling tot in Zuid-Holland en Nederland neemt de omvang van de huurtoeslag onder huishoudens in een particuliere huurwoning af (figuur 5.14).

Figuur 5.14 Gemiddelde huurtoeslag per maand naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's

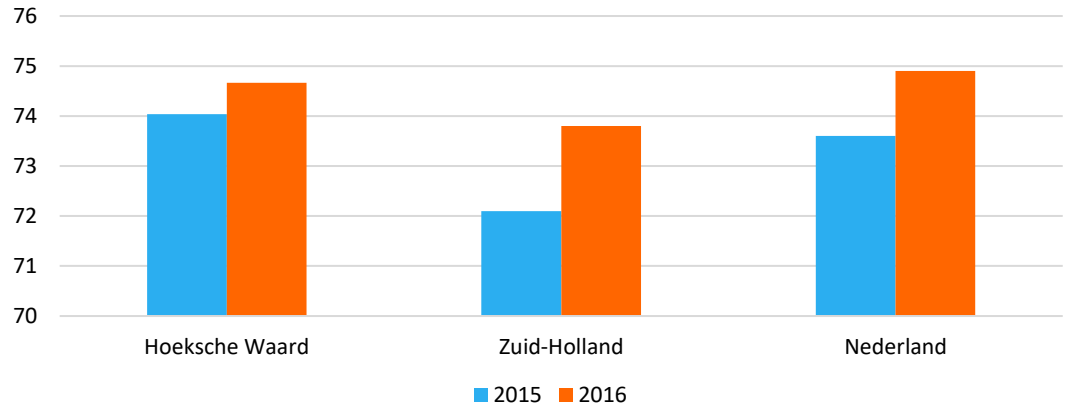

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Passend gehuisvest wil zeggen dat een huishouden een huur betaalt die past bij de hoogte van het huishoudinkomen. Indien de huur niet past bij het huishoudinkomen is sprake van scheefwonen.[29] In de Hoeksche Waard ligt het percentage passend gehuisveste huishoudens in corporatiewoningen lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Het aantal passend gehuisveste huishoudens neemt in 2016 met bijna 1% toe ten opzichte van 2015 tot bijna 74%. Dit is minder dan de gemiddelde stijging van bijna 2% in Zuid-Holland en vergelijkbaar met de stijging in Nederland (figuur 5.15).

Vanaf 2016 moeten woningcorporaties huurtoeslaggerechtigde woningzoekenden zo veel mogelijk huisvesten in goedkope en betaalbare huurwoningen, dat wil zeggen (financieel) passende huurwoningen. Daardoor zal het percentage passend gehuisveste huishoudens in corporatiewoningen naar verwachting verder toenemen.

Figuur 5.15 Aantal passend gehuisveste huishoudens in een corporatiewoning, 2015 en 2016, percentage

bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

[29] Er is sprake van goedkope scheefheid indien het belastbaar huishoudinkomen hoger dan of gelijk aan € 39.874 (bedrag geldend voor 2016) is en het huishouden gehuisvest is in een woning met een huurprijs lager dan of gelijk aan de liberalisatiegrens. Een huishouden woont duur scheef indien het tot de doelgroep huurtoeslag behoort en in een woning woont met een huurprijs boven de zogenaamde aftoppingsgrens.

6 Zorg

6.1 Jeugdhulp

In het kader van de transities in het sociale domein is in 2015 de Wet op de jeugdzorg vervangen door de Jeugdwet. Daarbij zijn alle taken op het gebied van jeugdzorg overgeheveld naar gemeenten. In de Jeugdwet is de leeftijdsgrens van 18 jaar het uitgangspunt voor jeugdhulp. Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23e levensjaar, voor zover deze hulp niet onder een andere wet valt.

De hulp aan jeugdigen op basis van de Jeugdwet bestaat uit hulp waarbij de jeugdigen niet thuis wonen (jeugdhulp met verblijf) en uit hulp zonder verblijf waarbij de jeugdigen naar een voorziening toegaan (bijvoorbeeld een ggz-instelling) of ambulante hulp in de leefomgeving krijgen. De laatste vorm van hulp is laagdrempelige hulp via een buurt- of wijkteam waar jeugdigen of ouders zelf om kunnen vragen of specialistische hulp die alleen toegankelijk is via een verwijzing.

In deze paragraaf worden de gegevens vanaf 2015 gepresenteerd, omdat vanaf dat moment de Jeugdwet is ingegaan[30].

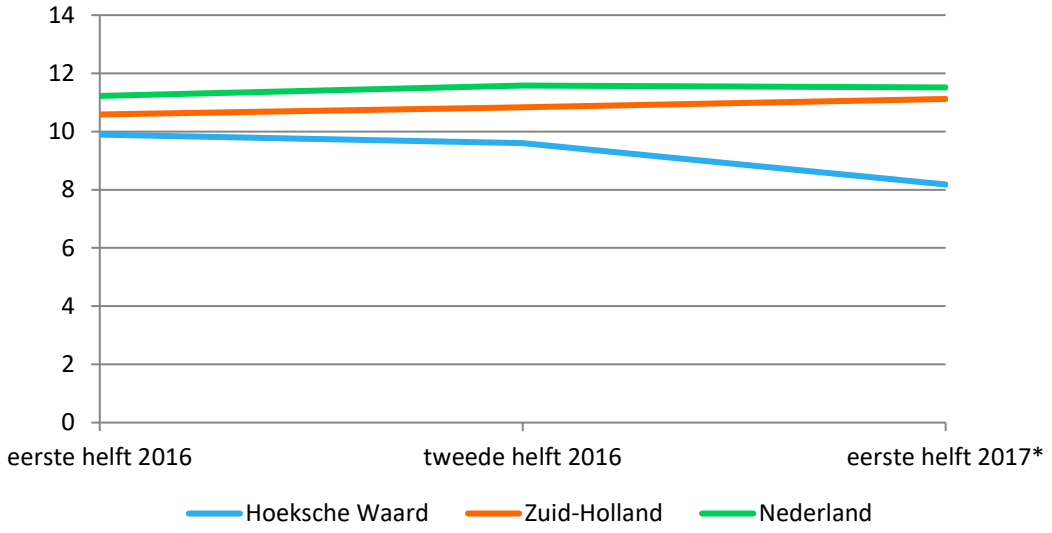
6.1.1 Jeugdhulp met verblijf

Er zijn verhoudingsgewijs in de regio Hoeksche Waard minder jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf dan in Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.1 en 6.2)[31].

[30] Gegevens over het aantal jeugdhulptrajecten zijn beschikbaar op peildatum en over een verslagperiode. Gegevens over het aantal jeugdigen met jeugdhulp zijn alleen beschikbaar over een verslagperiode. Vanwege de administratieve veranderingen door de komst van de Jeugdwet vertekenen de cijfers over de verslagperiode voor 2015. Daarom worden deze gegevens vanaf 2016 gepresenteerd. De gegevens op peildatum worden vanaf 30 juni 2015 gepresenteerd. De gegevens hebben betrekking op jeugdigen in de leeftijd 0-17 jaar. Er zijn ook jeugdigen in de leeftijd van 18-22 jaar met jeugdhulp, maar dit betreft een klein aantal.

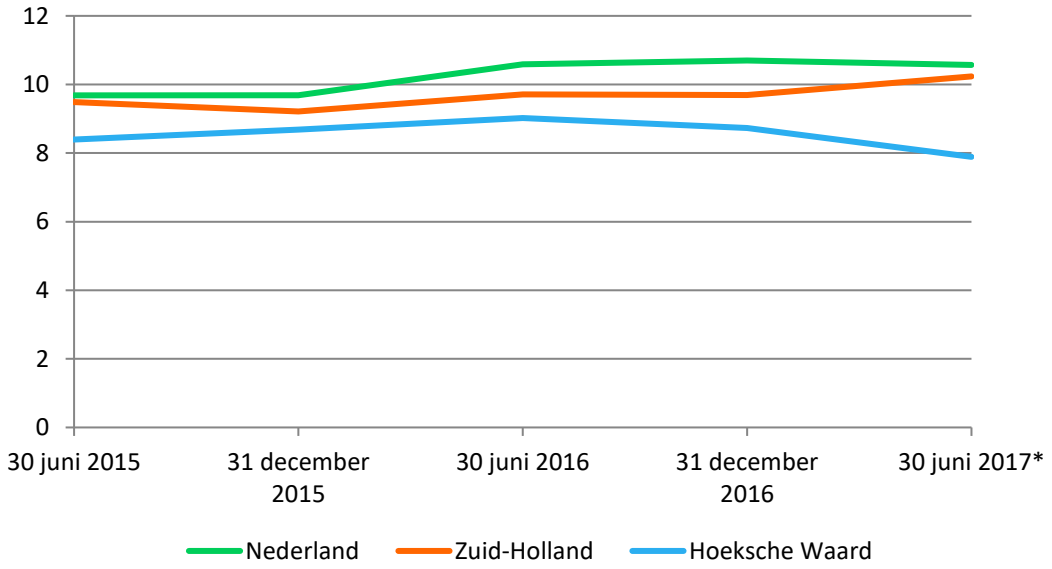
[31] Uitgangspunt is het woonplaatsbeginsel: als woonplaats geldt de woonplaats van de jeugdige, tenzij er sprake is van voogdij door een gecertificeerde instelling of de jeugdige in een pleeggezin verblijft (VNG, Factsheet woonplaatsbeginsel 2016).

Figuur 6.1 Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017*

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

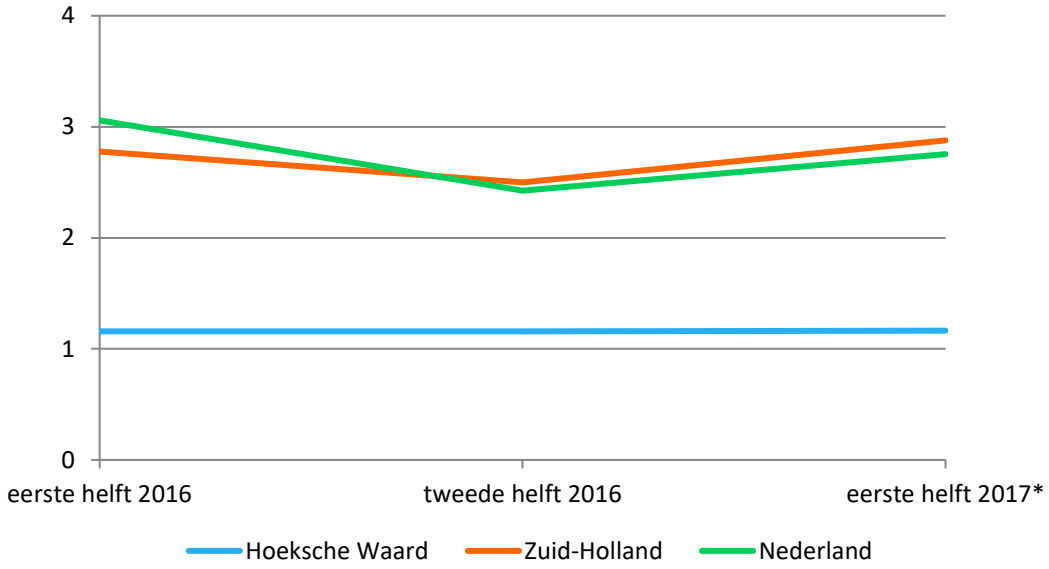
Figuur 6.2 Aantal trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen op peildatum, 2015-2017

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 jeugdigen in de Hoeksche Waard blijft gedurende 2016 en in de eerste helft van 2017 stabiel. Verhoudingsgewijs zijn er in de Hoeksche Waard minder nieuwe trajecten dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.3).

Figuur 6.3 Aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017

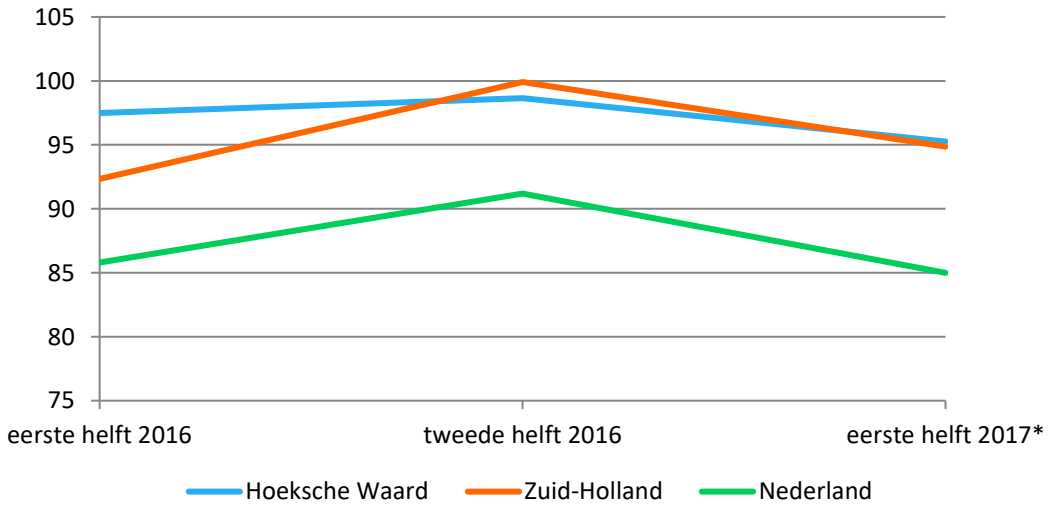

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

6.1.2 Jeugdhulp zonder verblijf

In de Hoeksche Waard is het aantal cliënten zorg zonder verblijf per 1.000 jeugdigen vanaf de tweede helft van 2016 vergelijkbaar met het aantal in Zuid-Holland, maar zijn er verhoudingsgewijs meer cliënten dan in Nederland (figuur 6.4).

Figuur 6.4 Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017

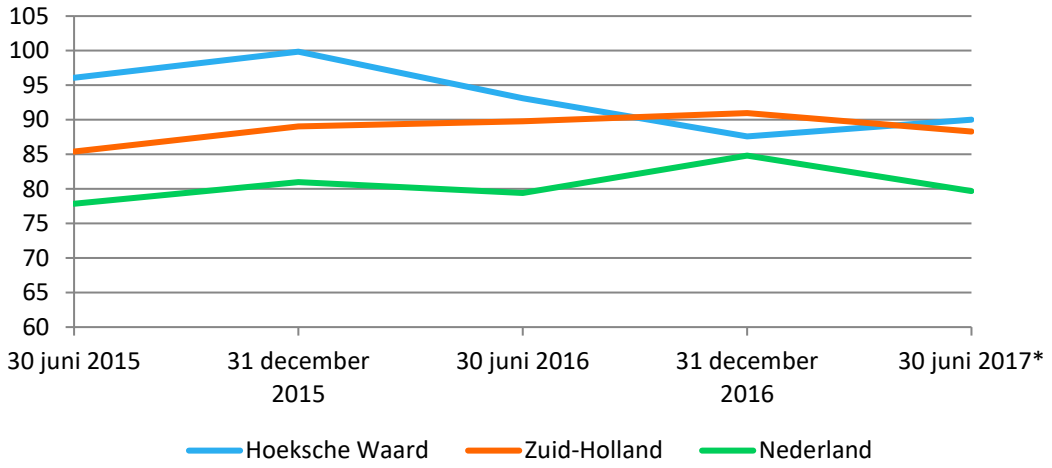

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In de tweede helft van 2015 ligt het aantal trajecten jeugdhulp in de Hoeksche Waard per 1.000 jeugdigen ruim boven het aantal in Zuid-Holland en Nederland. In 2016 is een daling

te zien, terwijl het aantal trajecten in het eerste halfjaar van 2017 weer toeneemt (figuur 6.5).

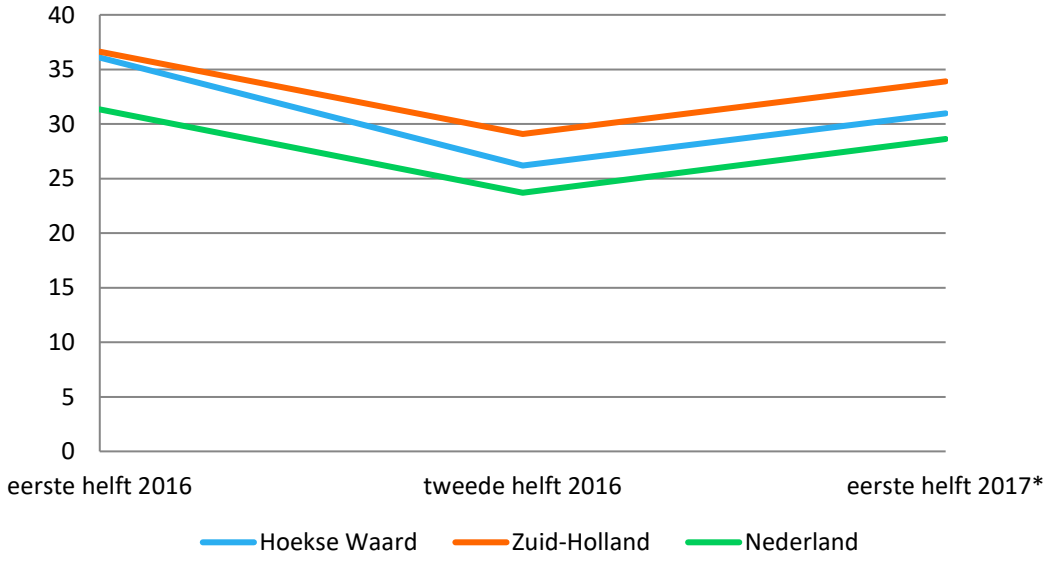
Figuur 6.5 Aantal trajecten jeugdhulp zonder verblijf op peildatum per 1.000 0-17-jarigen, 2015 – 2017

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf per 1.000 ligt hoger dan gemiddeld in Nederland, maar lager dan in Zuid-Holland. In de eerste helft van 2017 zien we een lichte stijging. Dit is conform de trend in Zuid-Holland en landelijk (figuur 6.6).

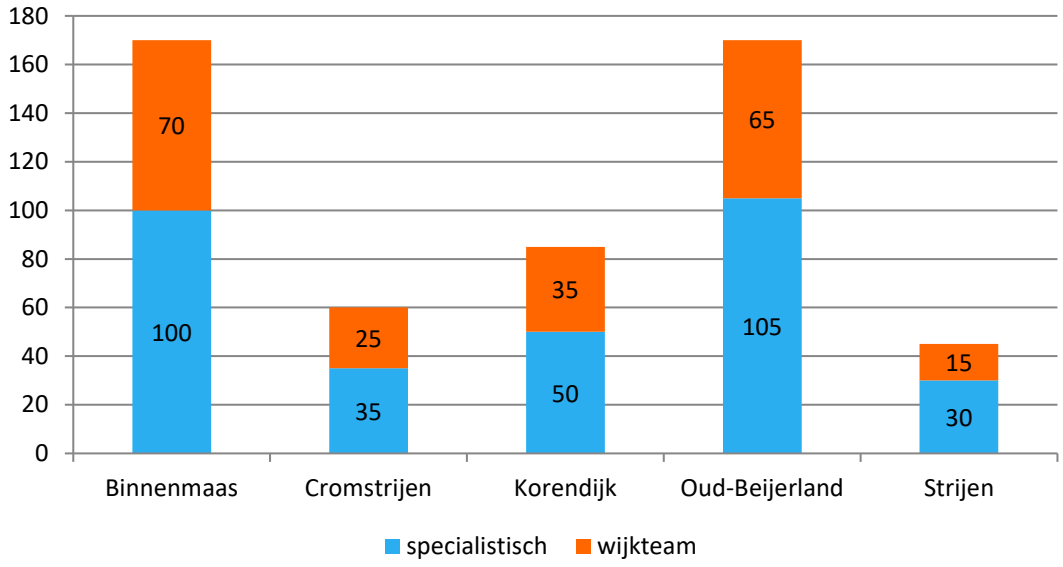
Figuur 6.6 Aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf (specialistisch en wijk - en buurtteam) per 1.000 0-17-jarigen, 2016 – 2017

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

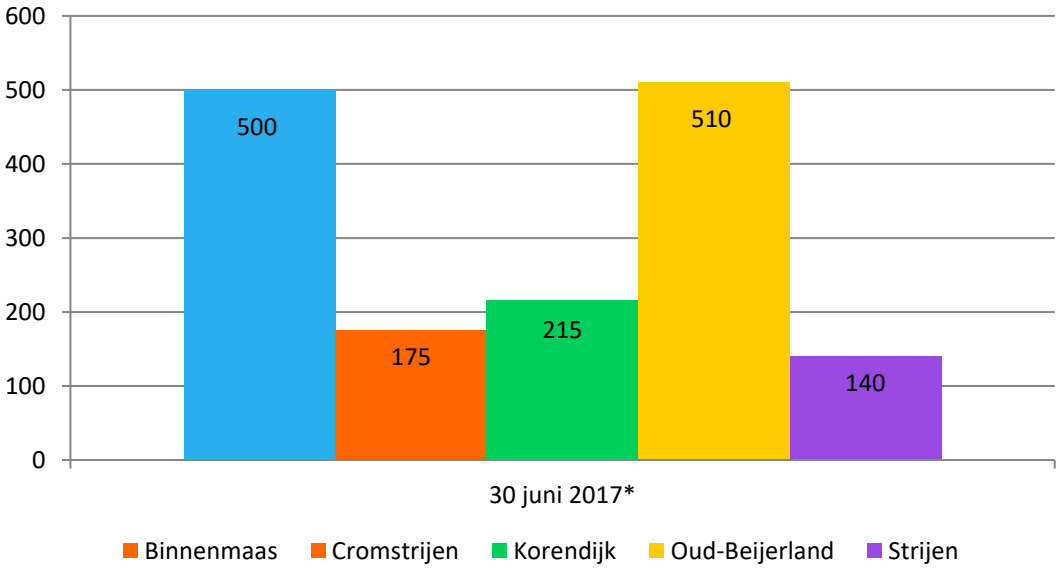
Strijen heeft met 33% het kleinste aandeel nieuwe trajecten jeugdhulp vanuit een wijk-team. Het aandeel ligt in de overige gemeenten van Hoeksche Waard tussen de 38 en 42%. (figuur 6.7).

Figuur 6.7 Aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf per gemeente, eerste helft 2017*

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Figuur 6.8 Aantal trajecten jeugdhulp zonder verblijf op peildatum

*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

6.2 Zorg 18+

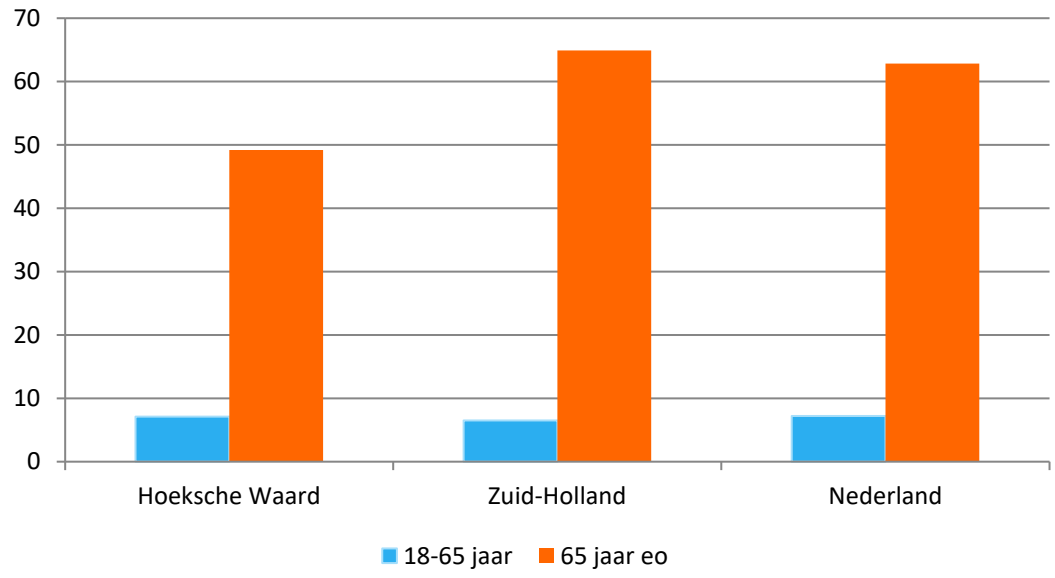
Er hebben de afgelopen jaren verschillende veranderingen in de zorg plaatsgevonden. Vanaf 2013 is het scheiden van wonen en zorg ingevoerd, waardoor personen met behoefte aan lagere zorgzwaartepakketten niet meer in aanmerking komen voor verblijf in een instelling. Daarnaast is in 2015 de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) vervangen door de Wet langdurige zorg. Daarbij zijn delen van de zorg zonder verblijf overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo en de Zorgverzekeringswet. Vanwege deze veranderingen worden in deze paragraaf de gegevens vanaf 2015 gepresenteerd.

6.2.1 Zorg met verblijf 18+

Zorg met verblijf betreft voornamelijk verblijf in verpleeghuizen en in instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking. In mindere mate gaat het om verblijf in (kleinschalige) instellingen voor mensen met een lichamelijke beperking of om revalidatiezorg. Het gaat hierbij om zorg in het kader van de Wet langdurige zorg, die per 1 januari 2015 in de plaats is gekomen van de AWBZ. De meest recente gegevens hebben betrekking op 2015.

In 2015 maken bijna 1.200 personen in Hoeksche Waard personen gebruik van zorg met verblijf. Per 1.000 inwoners is het gebruik van zorg met verblijf voor de leeftijdscategorie 65-plus lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.9).

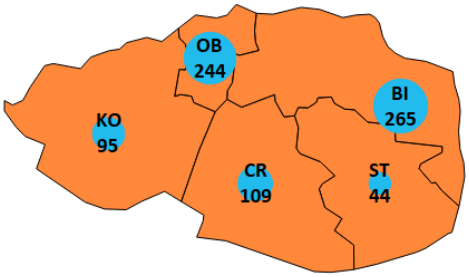
Figuur 6.9 Aantal personen met zorg met verblijf per 1.000 inwoners in de betreffende leeftijdscategorie, 2014 - 2015

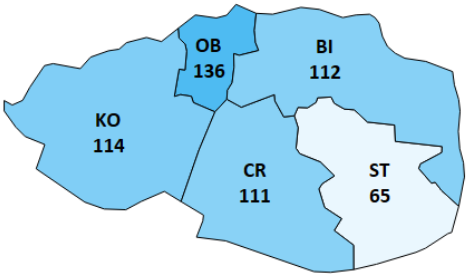
bron: Vektis, waarstaatjegemeente

In de regio is in 2015 van alle personen met zorg met verblijf circa 64% 75-plus. Dit is hoger dan gemiddeld in Nederland (63%) en vergelijkbaar met Zuid-Holland (64%). Van de zorgvragers van 65 jaar en ouder is in 2015 90% 75-plus. In Binnenmaas wonen de meeste 75-plussers met zorg met verblijf. Relatief maken 75-plussers in Oud-Beijerland het meest gebruik van zorg met verblijf (figuur 6.10).

Figuur 6.10a Aantal 75-plussers met zorg met verblijf, 2015, absoluut

Figuur 6.10b Aantal 75-plussers met zorg met verblijf per 1.000 75-plussers, 2015

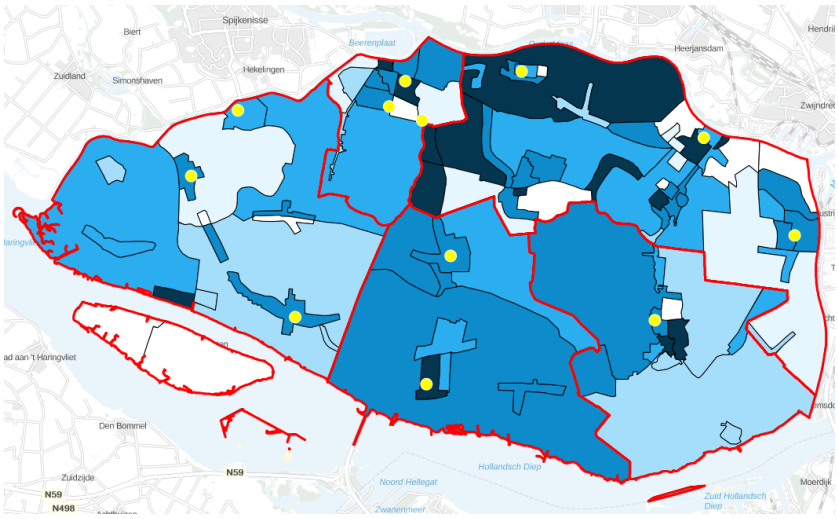

OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen, KO = Korendijk

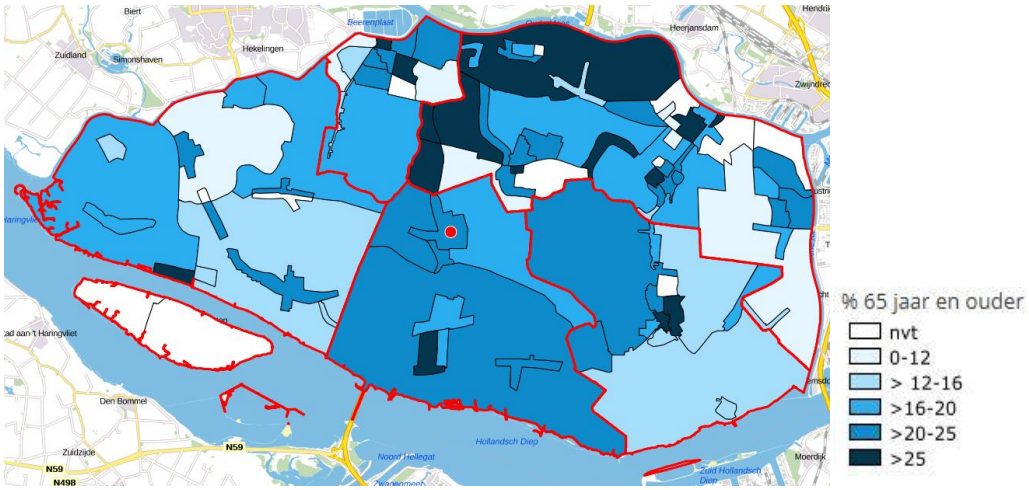
bron: Vektis, waarstaatjegemeente

De figuren 6.11a en 6.11b geven de ligging van verzorgings- en verpleeghuizen weer ten opzichte van het percentage 65-plussers. Ook worden nevenvestigingen van ziekenhuizen weergegeven. In elke gemeente is een verzorgings- of verpleeghuis aanwezig. In Cromstrijen is een buitenkliniek van het Ikazia Ziekenhuis Rotterdam te vinden.

Figuur 6.11a Verzorgings- en verpleeghuizen

Figuur 6.11b Ziekenhuizen

bron: Data-adviesbureau Tympaan

De verzorgings- en verpleeghuizen en de ziekenhuizen in de regio zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Bereikbaarheid verzorgings- en verpleeghuizen en ziekenhuizen met het OV

6.2.2 Zorg zonder verblijf 18+

Wmo-maatwerkvoorzieningen

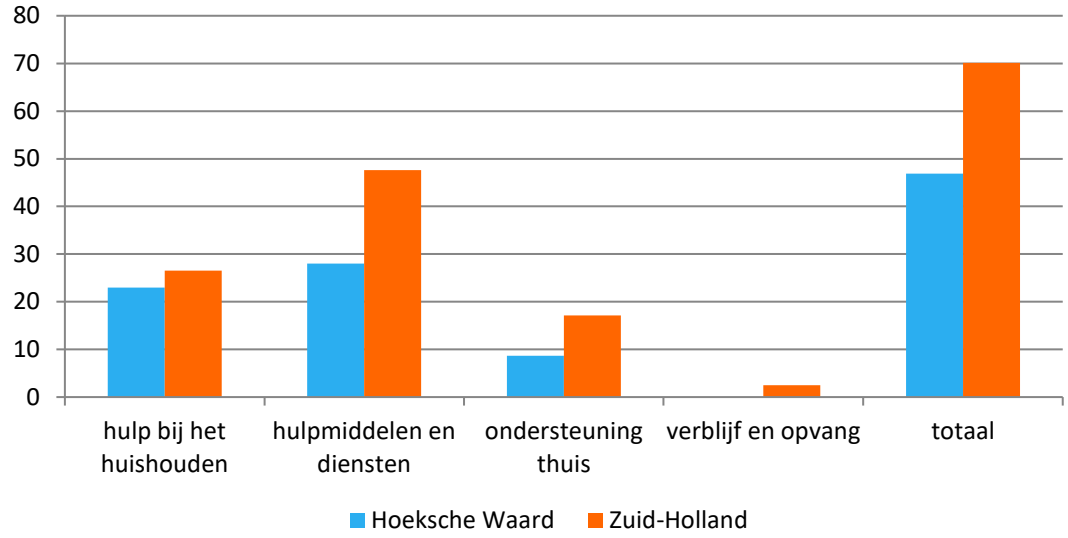
Voor de periode 2015-2017 kunnen alleen de gegevens over het gebruik in het eerste half-jaar van 2017 worden gepresenteerd[32]. Voor 2015 en 2016 ontbreken namelijk de gegevens van enkele gemeenten in de regio.

In de eerste helft van 2017 maken ruim 3.200 personen van 18 jaar en ouder in de regio gebruik van een Wmo-maatwerkvoorziening. Per 1.000 inwoners ligt het gebruik in de regio iets lager dan gemiddeld in Zuid-Holland (figuur 6.12). [33] Het meest wordt gebruik gemaakt van de voorziening ‘hulpmiddelen en diensten’.

[32] De gegevens die worden gepresenteerd hebben betrekking op het gebruik van voorzieningen in het verslagjaar en zowel zorg in natura als zorg die is ingekocht met een persoonsgebonden budget. Het is niet uitgesloten dat ook personen jonger dan 18 jaar gebruik maken van Wmo. Aangenomen wordt dat dit aantal verwaarloosbaar klein is. Er kan op grond van de beschikbare gegevens voor Wmo geen onderscheid worden gemaakt naar de leeftijdscategorieën 18-64 jaar en 65+. Daarom is ervoor gekozen om de gegevens te presenteren voor de leeftijdscategorieën 18-74 jaar en 75+. Omdat het CBS alleen de afgeronde getallen voor het gebruik van Wmo-voorzieningen gebruikt en voor de berekening van het gebruik per 1.000 inwoners de niet-afgeronde getallen, kunnen de relatieve cijfers die in deze paragraaf worden weergegeven afwijken van de relatieve cijfers van het CBS.

[33] Gemeenten leveren zelf gegevens aan over het gebruik van Wmo-voorzieningen bij het CBS. Niet alle gemeenten hebben dat gedaan. Zo zijn in Zuid-Holland van 10 gemeenten geen gegevens bekend. Dit betreft de gemeenten Alblasserdam, Giessenlanden, Gouda, Hendrik-Ido-Ambacht, Kaag en Braassem, Midden-Delfland, Nieuwkoop, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht. Om de vergelijking met de regio te kunnen maken, zijn deze 10 gemeenten niet in de berekening voor Zuid-Holland meegenomen. De vergelijking met heel Nederland blijft buiten beschouwing, vanwege het ontbreken van gegevens van te veel gemeenten.

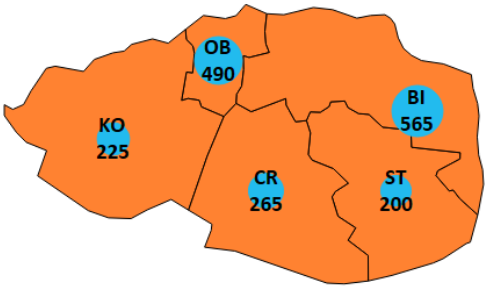
Figuur 6.12 Gebruik van Wmo-maatwerkvoorzieningen uitgesplitst naar type per 1.000 inwoners, eerste helft 2017

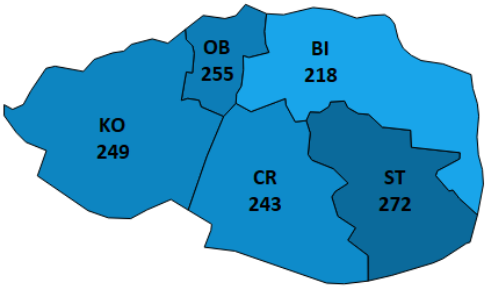
bron: CBS Statline

Bijna 1.750 personen met een maatwerkvoorziening zijn 75-plus. Dat is ruim 54% van het totaal aantal personen dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening, in Zuid-Holland is dat 48%.

Figuur 6.13a Aantal 75-plussers met een Wmo-voorziening, 2017

Figuur 6.13b Aantal 75-plussers met een Wmo-voorziening per 1.000 75-plussers, 2017

OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen, KO = Korendijk

bron: CBS Statline

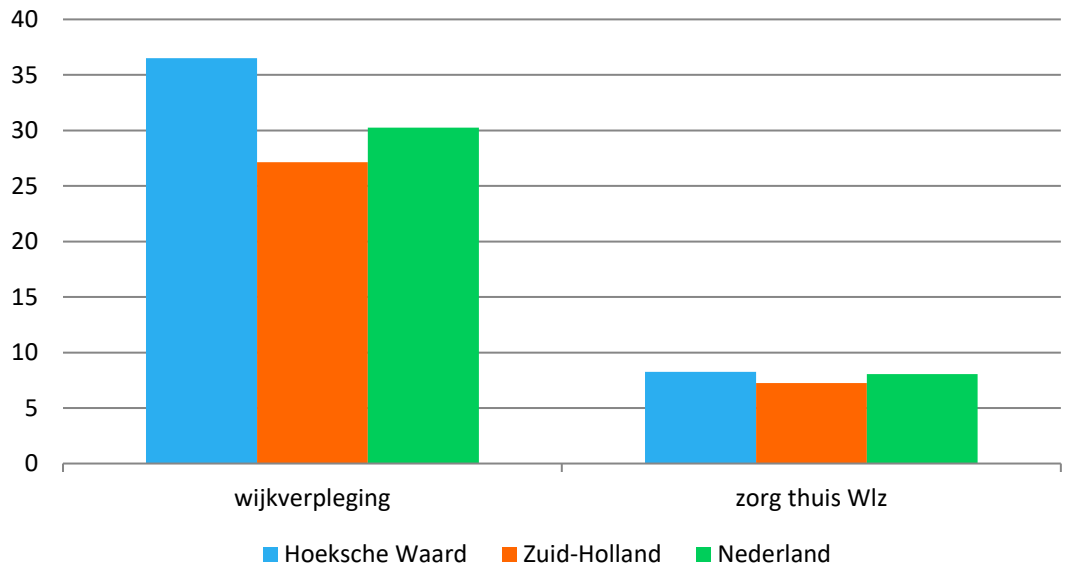
Wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg

Gegevens over het gebruik van wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg zijn beschikbaar voor het jaar 2015. Andere jaren zijn vooralsnog niet beschikbaar. [34]

[34] Het betreft zorg geleverd aan alle leeftijdsgroepen (vanaf 0 jaar) en zowel zorg in natura als zorg die wordt ingekocht met een persoonsgebonden budget. Bij Wlz-zorg gaat het om personen die behoefte hebben aan intensieve zorg. Personen met een intensieve zorgvraag komen in aanmerking voor verblijf in een instelling, maar kiezen ervoor om deze zorg in de

In 2015 maken in Hoeksche Waard ongeveer 2.450 personen (18+) gebruik van wijkverpleging en 550 personen van zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz). Gerelateerd aan het aantal inwoners ligt het gebruik van wijkverpleging hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Het gebruik van zorg thuis in het kader van de Wlz is hoger dan Zuid-Holland en vergelijkbaar met Nederland (figuur 6.14).

Figuur 6.14 Gebruik van wijkverpleging en zorg thuis Wlz per 1.000 inwoners, 2015

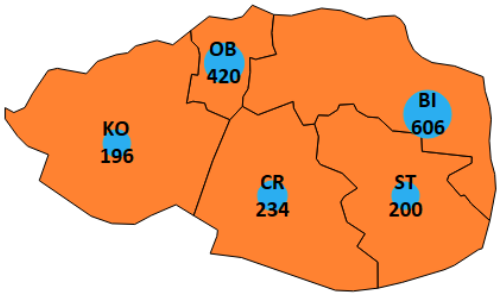
bron: Vektis, waarstaatjegemeente

Het betreft met name 65-plussers die van deze voorzieningen gebruik maken. Van de personen die gebruik maken van wijkverpleging is ruim 87% 65-plus. Van de personen met Wlz-zorg thuis is 63% 65-plus.

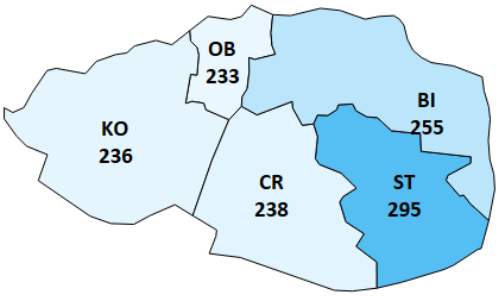
Het gemiddelde aantal 75-plussers met wijkverpleging is in de regio 248 per 1.000 75-plussers. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 236 en 255 per 1.000. In Strijen zijn er relatief veel 75-plussers die gebruik maken van wijkverpleging (figuur 6.15).

thuissituatie te ontvangen. In de leeftijdscategorie 0-18 jaar wordt niet of nauwelijks gebruik gemaakt van wijkverpleging en Wlz-zorg thuis. Daarom blijven deze gegevens hier buiten beschouwing.

Figuur 6.15a Aantal 75-plussers met wijkverpleging, 2015, absoluut

Figuur 6.15b Aantal 75-plussers met wijkverpleging per 1.000 75-plussers, 2015

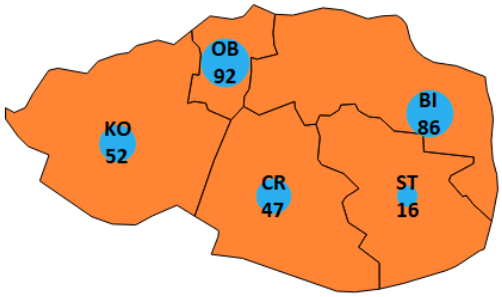

OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen, KO = Korendijk

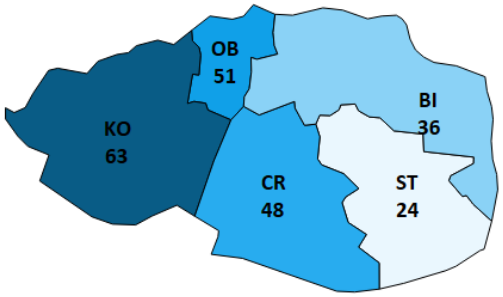
bron: Vektis, waarstaatjegemeente

Gemiddeld maken in de regio 44 per 1.000 75-plussers gebruik van Wlz-zorg thuis, in heel Zuid-Holland en Nederland is dat 56 per 1.000 75-plussers. In de gemeente Korendijk ligt het gebruik van Wlz-zorg thuis onder 75-plussers relatief hoog (figuur 6.16).

Figuur 6.16a Aantal 75-plussers met Wlz-zorg thuis, 2015, absoluut

Figuur 6.16b Aantal 75-plussers met Wlz-zorg thuis per 1.000 75-plussers, 2015

OB = Oud-Beijerland, BI = Binnenmaas, ST = Strijen, CR = Cromstrijen, KO = Korendijk

bron: Vektis, waarstaatjegemeente

6.3 Ambulancezorg

6.3.1 Aanrijtijden

De Tijdelijke wet ambulancezorg[35] schrijft een bereikbaarheidsnorm voor ten aanzien van het A1-spoedvervoer van 15 minuten. Deze tijd bestaat uit 2 of 3 minuten voor het meld- en uitrukproces en respectievelijk 13 of 12 minuten rijtijd. A1 spoedvervoer geldt als een patiënt dringend hulp nodig heeft. Hierbij rijdt de ambulance met zwaailicht en sirene.

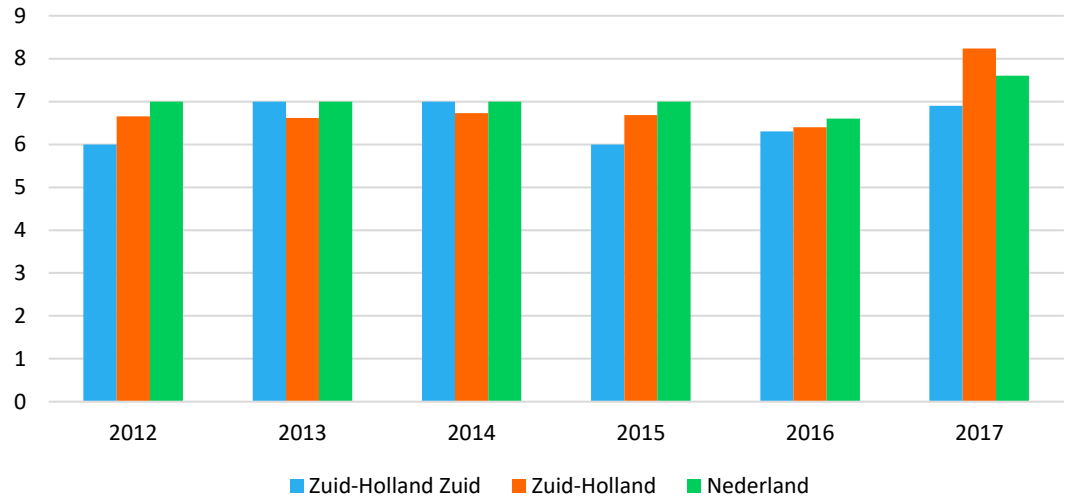
Cijfers over aanrijtijden zijn alleen beschikbaar op niveau van GGD-regio's. De regio Hoeksche Waard maakt deel uit van de GGD-regio Zuid-Holland-Zuid. Tot de regio Zuid-Holland Zuid horen de volgende gemeenten: Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht,

[35] Beleidsregels van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 20 september 2011, nr. CZ-3082275, ter uitvoering van artikel 6, derde lid, van de Tijdelijke wet ambulancezorg. Geldend van 01-01-2013 t/m heden. (http://wetten.overheid.nl/BWBR0030478/2013-01-01)

Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht.

In 2017 waren er in de regio Zuid-Holland Zuid bijna 15.000 inzetten van A1-spoedvervoer. Bijna 7% was buiten 15 minuten ter plaatse, 1% meer vergeleken met 2012 (figuur 6.17).

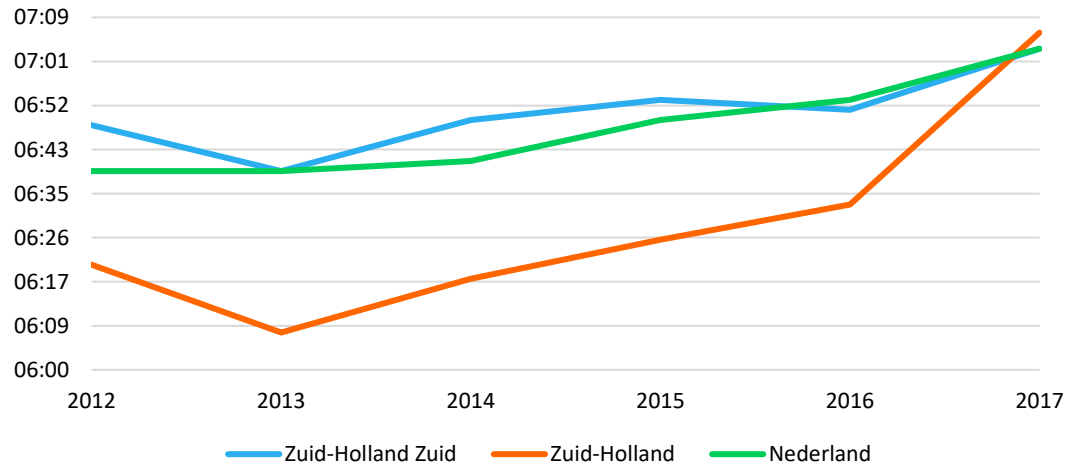
Figuur 6.17 Aandeel inzetten ambulance A1-spoedvervoer buiten 15 minuten, Zuid-Holland Zuid, 2012-2017, percentage

bron: Ambulancezorg Nederland (AZN)

De gemiddelde aanrijtijd voor A1-spoedvervoer is in 2017 ten opzichte van 2012 in regio Zuid-Holland Zuid gestegen met bijna 4% van 06:48 naar 07:03. In Zuid-Holland en Nederland is eveneens sprake van een stijging (respectievelijk ruim 10 en 6%). De gemiddelde aanrijtijd van Zuid-Holland Zuid ligt tot en met 2016 boven het gemiddelde van Zuid-Holland. In 2017 is de gemiddelde aanrijtijd van Zuid-Holland Zuid vergelijkbaar met Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.18).

Figuur 6.18 Ontwikkeling gemiddelde aanrijtijd ambulance A1-spoedvervoer, Zuid-Holland Zuid, 2012-2017, minuten: seconden

bron: Ambulancezorg Nederland (AZN)

6.3.2 Bereikbaarheid van gebieden binnen de responstijd

De ambulancedienst in de regio Hoeksche Waard valt onder RAV Zuid-Holland Zuid en heeft een post in Klaaswaal. Figuur 6.19 laat zien welke gebieden niet binnen 15 minuten bereikbaar zijn buiten en/of binnen de spits.

In de gemeente Cromstrijen zijn de meeste gebieden die aan het Hollandsch Diep liggen niet op tijd bereikbaar buiten de spits. In de gemeente Korendijk is het eiland Tiengemeten, het westelijke gedeelte en het gebied aan het Hollandsch Diep niet tijdig bereikbaar buiten te spits. Ook in de gemeente Strijen het gebied aan het Hollandsch Diep niet op tijd bereikbaar buiten de spits evenals het zuidoostelijke gedeelte. Voor de gemeente Binnenmaas geldt dit voor het gebied ten zuidoosten van Puttershoek.

Binnen de spits is in de gemeente Oud-Beijerland het noordelijke gedeelte dat aan het Spui en aan de Oude Maas ligt niet meer tijdig bereikbaar. Hiernaast zijn er nog een enkele gebieden in de gemeenten Korendijk en Strijen niet meer op tijd bereikbaar binnen de spits. Ten westen en zuiden van Puttershoek liggen eveneens gebieden die niet meer binnen 15 minuten bereikbaar zijn in de spits.

Figuur 6.19 Gebieden die buiten de spits niet binnen 15 minuten zijn te bereiken, Hoeksche Waard, 2017

bron: Geodienst Rijksuniversiteit Groningen

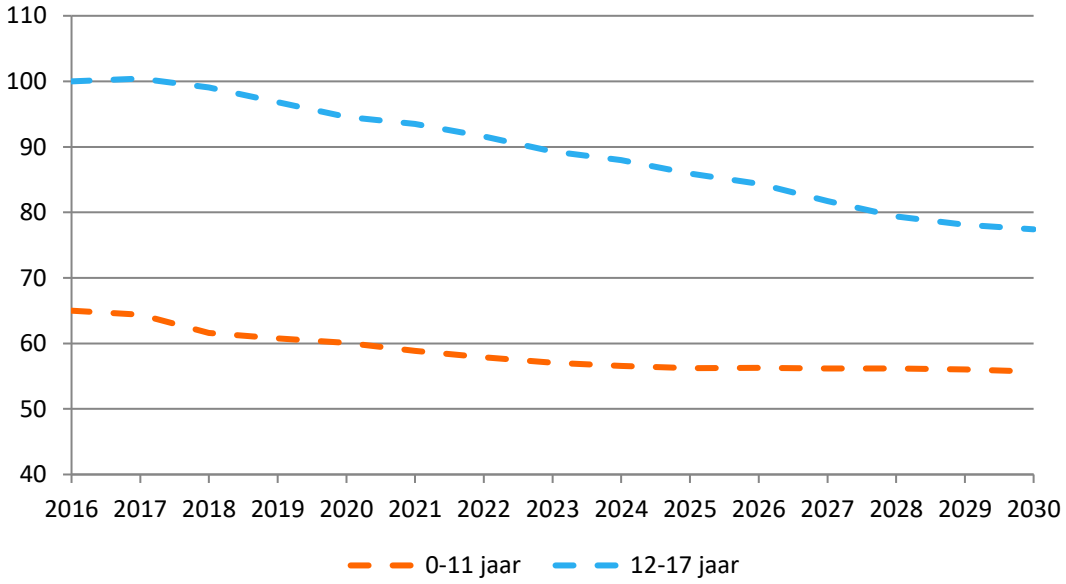
6.4 Prognose zorggebruik

Op basis van demografische ontwikkelingen wordt hieronder het verwachte zorggebruik tot 2030 in de regio Hoeksche Waard geschetst[36]. Er wordt dus geen rekening gehouden met andere (beleidsmatige of maatschappelijke) ontwikkelingen. De prognoses hebben betrekking op jeugdhulp, zorg met verblijf, Wmo, wijkverpleging en Wlz-zorg thuis. Er wordt een uitsplitsing gemaakt naar relevante leeftijdscategorieën.

6.4.1 Jeugdhulp

Het aantal jeugdigen met jeugdhulp met verblijf daalt naar verwachting onder zowel de 0-11-jarigen als de 12-17-jarigen (figuur 6.20).

Figuur 6.20 Ontwikkeling aantal jeugdigen in de Hoeksche Waard met jeugdhulp met verblijf naar leeftijdscategorie, 2016-2030, absoluut

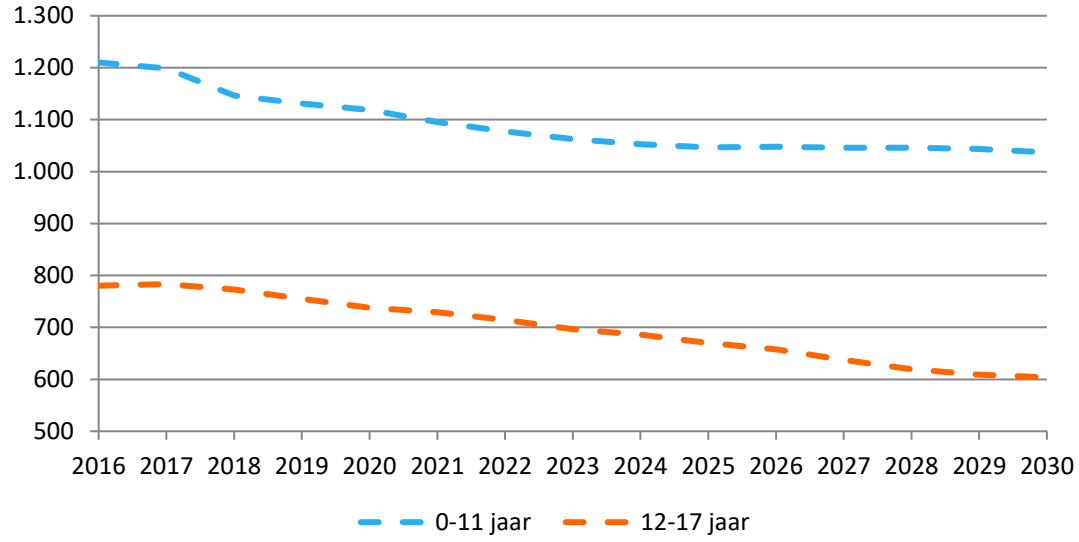

bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

Het aantal jeugdigen met een vorm van jeugdhulp zonder verblijf loopt onder 0-11-jarigen af van 1.210 in 2016 naar 1.037 in 2030, een daling van ruim 14%. Bij 12-18-jarigen is eveneens een daling te zien van circa 22,5% van 780 in 2016 tot ongeveer 604 in 2030 (figuur 6.21).

[36] In deze paragraaf gaat het om het verwachte zorggebruik. Vanwege de leesbaarheid wordt in deze paragraaf gesproken over (de toe- of afname van) het zorggebruik en niet over (de toe of afname van) het *verwachte* zorggebruik.

Figuur 6.21 Ontwikkeling aantal jeugdigen in de Hoeksche Waard met jeugdhulp zonder verblijf naar leeftijdscategorie, 2016-2030, absoluut

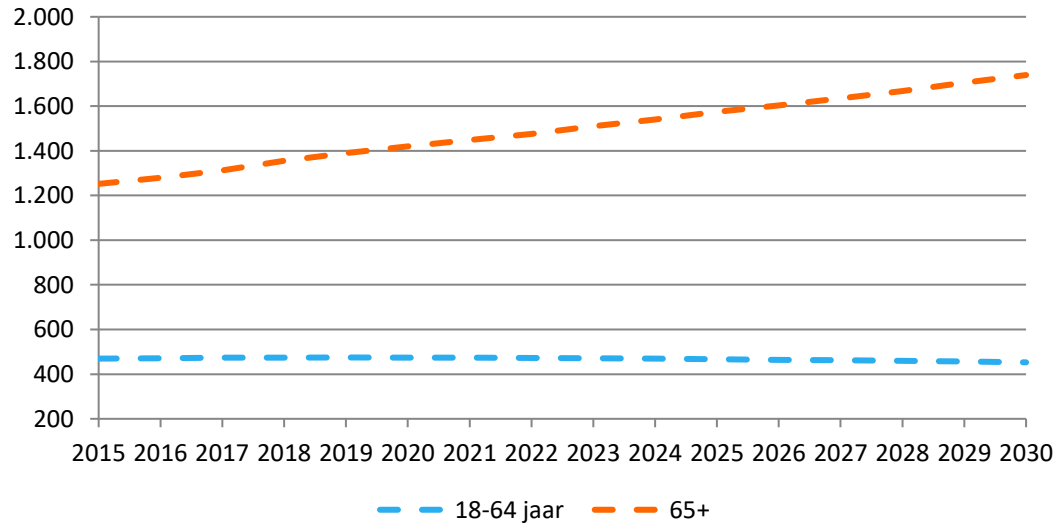

bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

6.4.2 Zorg met en zonder verblijf 18+

Het gebruik van zorg met verblijf onder personen van 18 jaar en ouder neemt toe tot circa 1.550 in 2030, een stijging van 30% ten opzichte van 2015. Onder 65-plussers stijgt het zorggebruik met circa 47% tot bijna 1.240 personen in 2030, terwijl onder 18-64-jarigen het zorggebruik daalt met 11% (figuur 6.22).

Figuur 6.22 Ontwikkeling zorg met verblijf naar leeftijdscategorie in de Hoeksche Waard, 2015-2030, absoluut

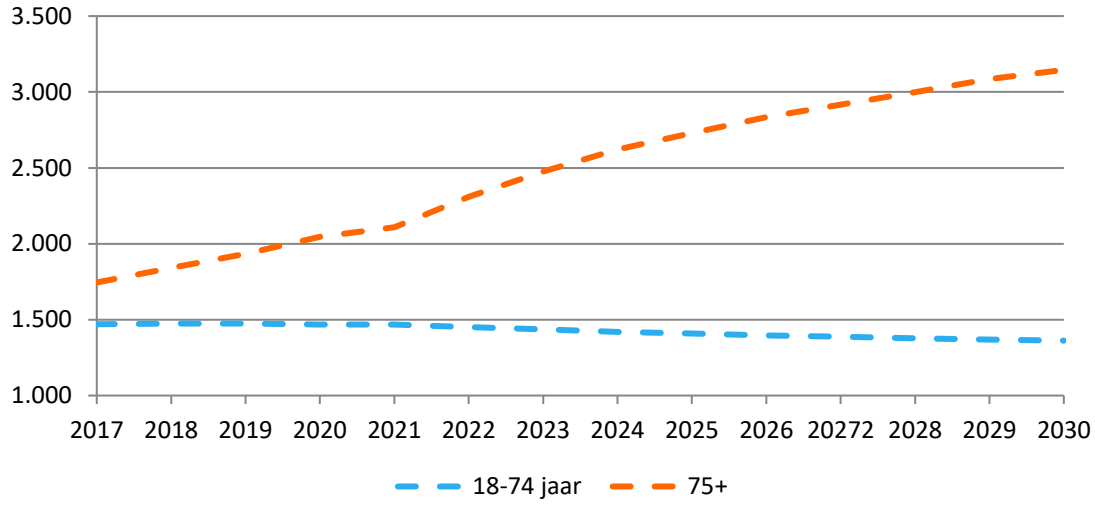

bron: Vektis, waarstaatjegemeente, provincie Zuid-Holland

Het aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement neemt naar verwachting ten opzichte van 2017 met 40% toe tot circa 4.500 personen in 2030. Dit is het gevolg van de

toename van de zorgbehoefte onder 75-plussers, waar het aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement oploopt tot bijna 3.150 (figuur 6.23).

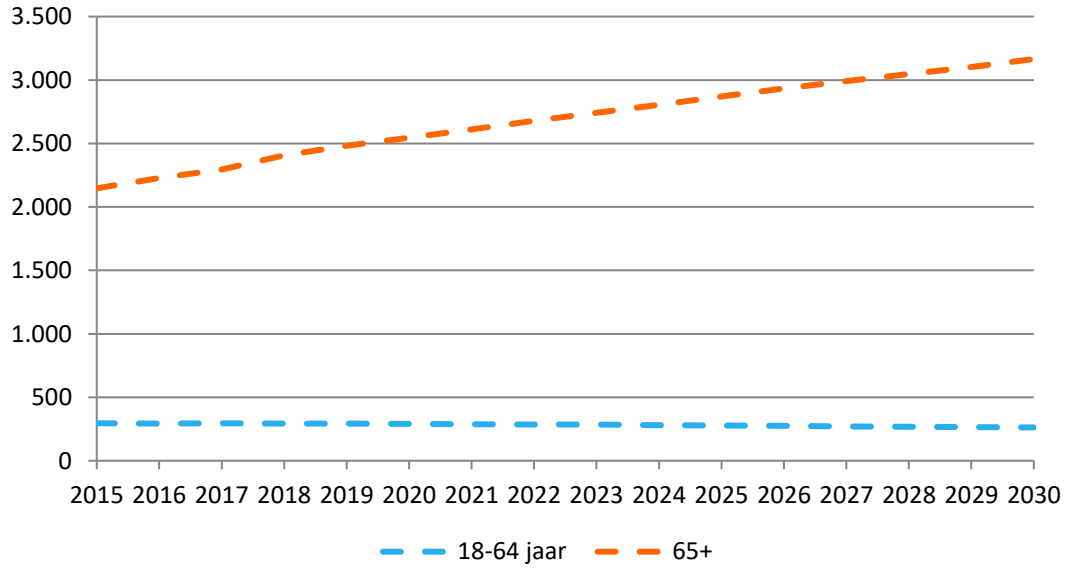
Figuur 6.23 Ontwikkeling aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement, 2017-2030 in de Hoeksche Waard naar leeftijdscategorie, absoluut

bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

Het gebruik van wijkverpleging onder personen van 18 jaar en ouder neemt ten opzichte van 2015 toe met 40% tot circa 3.425 personen in 2030. Onder personen van 18-64 jaar daalt het aantal zorgvragers met 11%. Onder 65-plussers stijgt het aantal zorgvragers met 47,5% tot circa 3.150 in 2030 (figuur 6.24).

Figuur 6.24 Ontwikkeling aantal personen met wijkverpleging naar leeftijdscategorie in de Hoeksche Waard, 2017-2030, absoluut

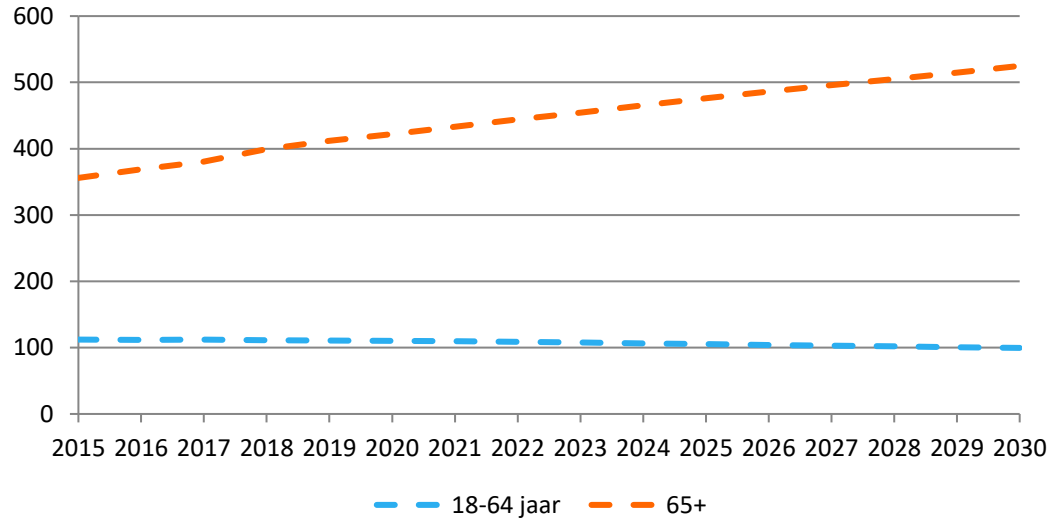

bron: Vektis, waarstaatjegemeente, Provincie Zuid-Holland

Het gebruik van Wlz-zorg thuis onder personen van 18 jaar en ouder neemt toe tot circa 624 zorgvragers, een stijging van circa 33,5% ten opzichte van 2015. Onder personen van

18-64 jaar daalt het zorggebruik licht, onder 65-plussers neemt het aantal zorggebruikers toe tot circa 525 (figuur 6.25).

Figuur 6.25 Ontwikkeling aantal personen met Wlz-zorg thuis naar leeftijdscategorie in de Hoeksche Waard, 2017-2030, absoluut

bron: Vektis, waarstaatjegemeente, provincie Zuid-Holland

7 Bibliotheken

7.1 Aanwezigheid van bibliotheken

De regio Hoeksche Waard kent 13 bibliotheekvestigingen (2016). Deze bibliotheken zijn verdeeld behoren allemaal tot de Bibliotheek Hoeksche Waard. Er zijn geen bibliotheken die in gemeenten buiten de regio vallen. De gemiddelde afstand tot een bibliotheek loopt uiteen van 1,1 kilometer in Cromstrijen tot 8,0 kilometer in Korendijk.

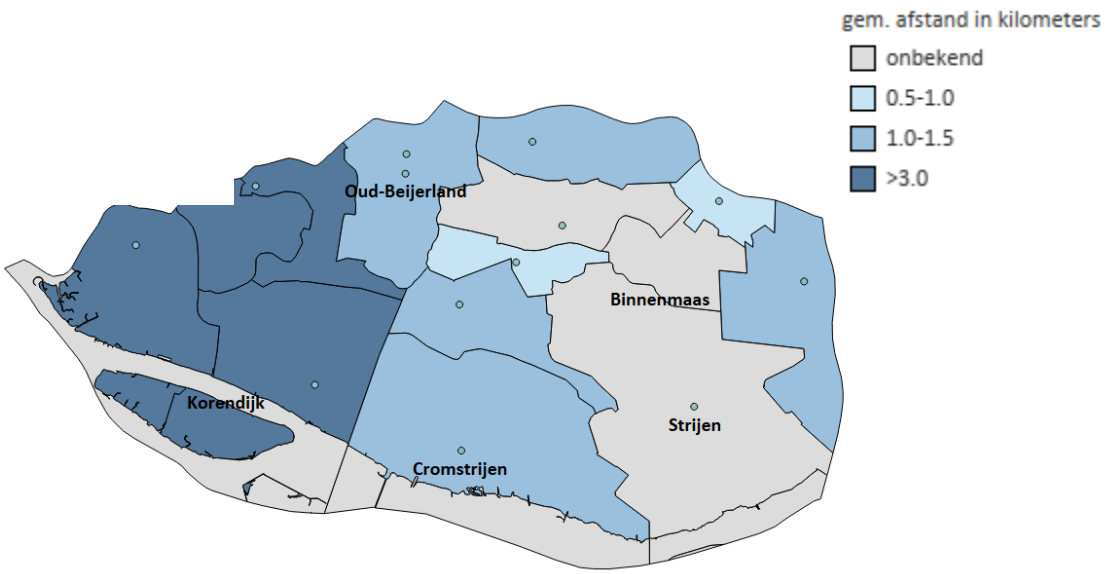
Omdat bibliotheken laagdrempelige publieke ruimten zijn, zouden ze zowel op het gebied van de bestrijding van eenzaamheid[37] en het versterken van de leefbaarheid[38] een functie kunnen hebben.[39] De bibliotheek kan bijdragen aan het bestrijden van eenzaamheid door het organiseren van activiteiten waarbij ontmoeting centraal staat. Met name in de wijken met een hoog percentage eenzaamheid en een korte afstand tot de bibliotheek ligt het voor de hand om activiteiten te organiseren die meehelpen om eenzaamheid te bestrijden, bijvoorbeeld in Puttershoek, gemeente Binnenmaas. Voor deze inwoners ligt de bibliotheek vaak op loopafstand (<1 kilometer) wat van belang is omdat juist mensen die minder mobiel zijn, vaak kampen met eenzaamheid (figuren 7.1 en 7.2).

[37] RIGO Research en Advies. Themapublicatie eenzaamheid Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk, maart 2018

[38] RIGO Research en Advies. Themapublicatie leefbaarheid Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk, maart 2018

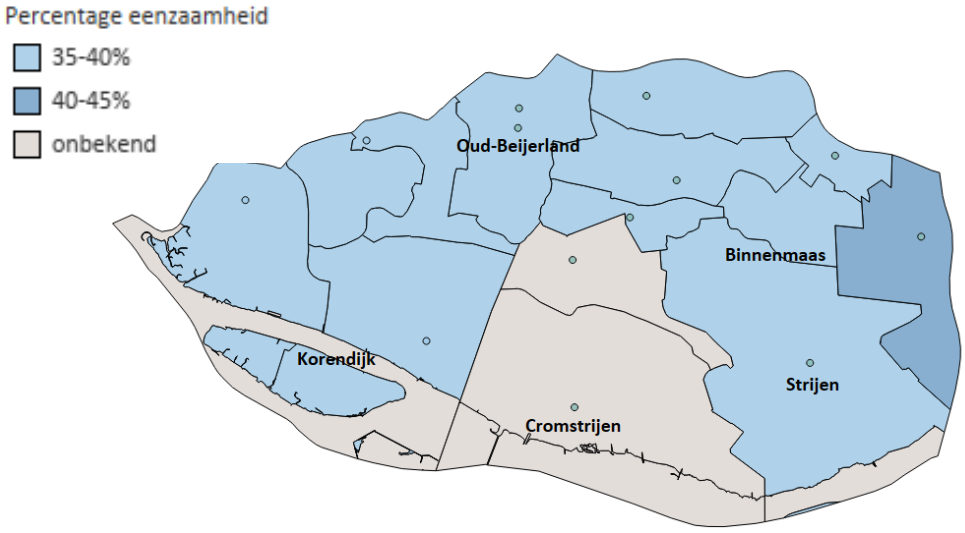
[39] In de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen zijn de functies van bibliotheken omschreven, te weten:
- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

Figuur 7.1 Gemiddelde afstand tot bibliotheekvestigingen per wijk in de regio Hoeksche Waard, 2016

bron: RIGO Research en Advies[40]

Figuur 7.2 Bibliotheekvestigingen en eenzaamheid per wijk, 2012, percentage

bron: RIGO Research en Advies[41]

[40] Op basis van de Modelschatting RIVM eenzaamheid per wijk, zoals gebruikt voor de publicatie Cozijnsen E en Bakker W,]. Themapublicatie eenzaamheid. Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk. Amsterdam: Rigo Research en Advies, 2018.

[41] Leefbaarheidscores uit de Leefbaarometer 2014, zoals gebruikt voor de publicatie Cozijnsen E en Bakker W,]. Themapublicatie leefbaarheid. Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk. Amsterdam: Rigo Research en Advies, 2018.

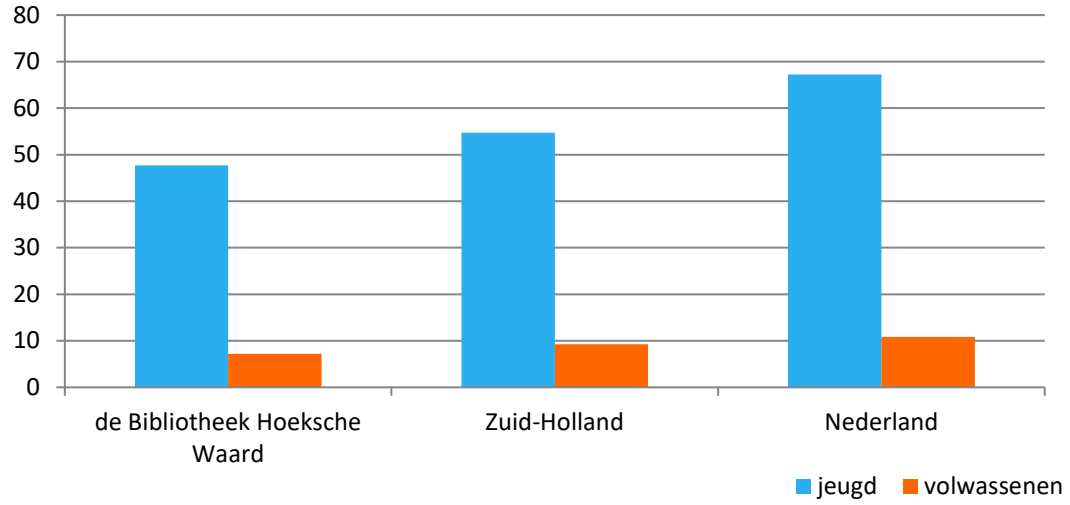
7.2 Gebruik bibliotheek

7.2.1 Leden

Kinderen en jongeren zijn veel vaker lid van de bibliotheek dan volwassenen. Dit komt waarschijnlijk doordat het lidmaatschap voor kinderen en jongeren gratis is. De Bibliotheek Hoeksche Waard biedt gratis lidmaatschap aan tot en met 17 jaar.

De bibliotheek in Hoeksche Waard heeft relatief minder jeugd- en volwassen leden dan in Zuid-Holland en Nederland (figuur 7.3).

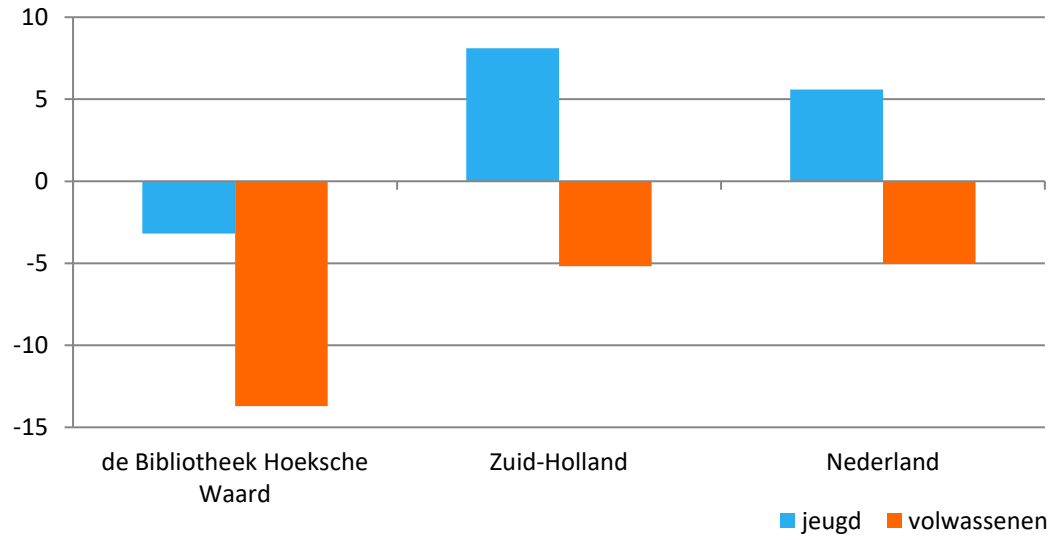
Figuur 7.3 Aantal inwoners lid van een bibliotheek, 2016, percentage

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Het aandeel leden onder volwassenen neemt in 2016 relatief veel sterker af dan in Zuid-Holland en Nederland. Ook is er in de Bibliotheek Hoeksche Waard sprake van een afname van jeugdleden. Dit gaat tegen de trend in Zuid-Holland en Nederland in (figuur 7.4).

Figuur 7.4 Saldo van in- en uitschrijvingen van leden, 2016, percentage

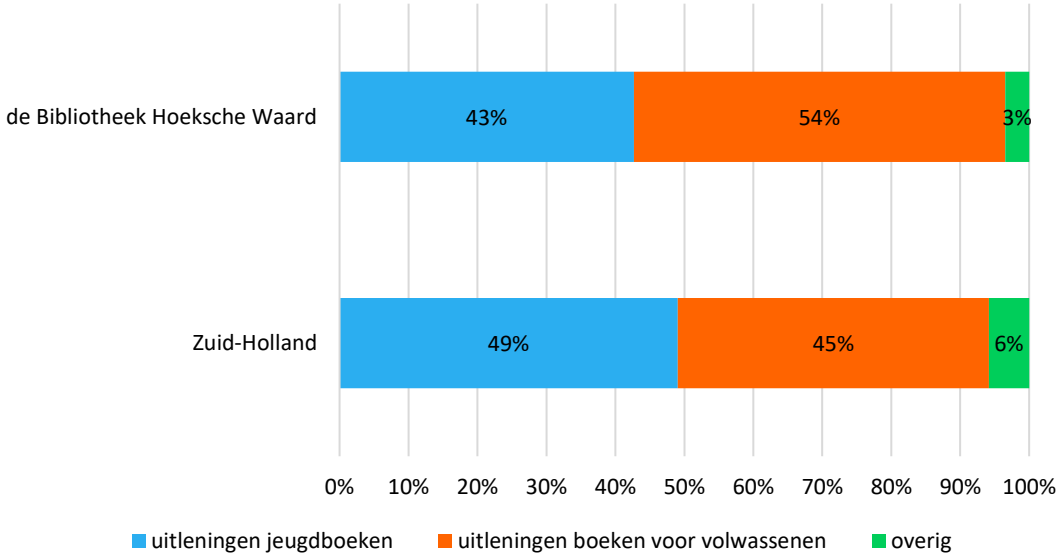

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

7.2.2 Materialen

Boeken zijn de belangrijkste zaken die mensen lenen bij een bibliotheek. In vergelijking met Zuid-Holland worden er in de Bibliotheek Hoeksche Waard weinig andere materialen geleend (figuur 7.5).

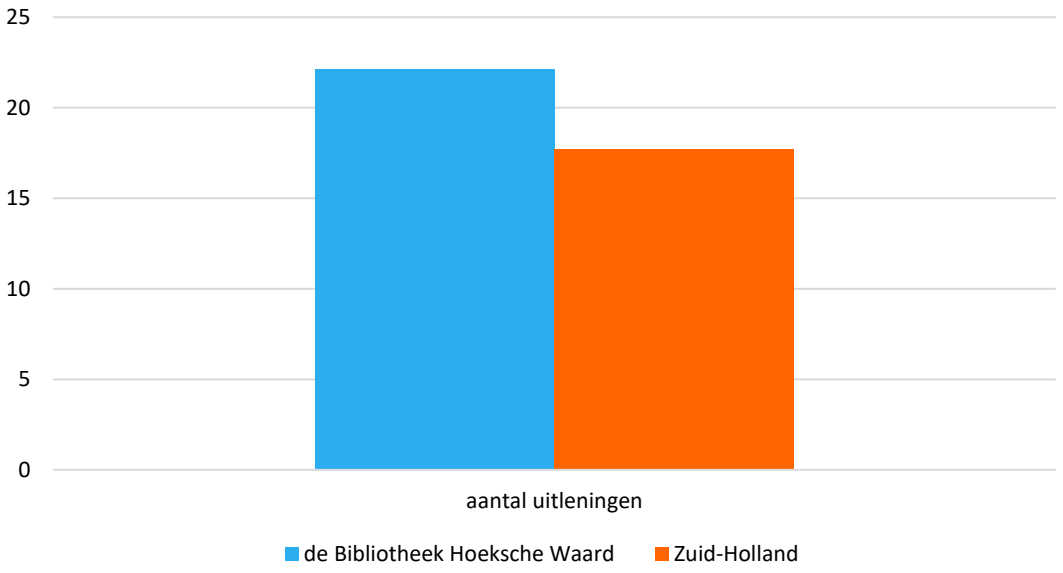
Figuur 7.5 Uitleningen bibliotheek naar materiaalsoort, 2016, percentage

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

In de bibliotheek van de regio Hoeksche Waard lenen leden meer materialen dan gemiddeld in Zuid-Holland (figuur 7.6).

Figuur 7.6 Gemiddeld aantal geleende materialen per lid, 2016, absoluut

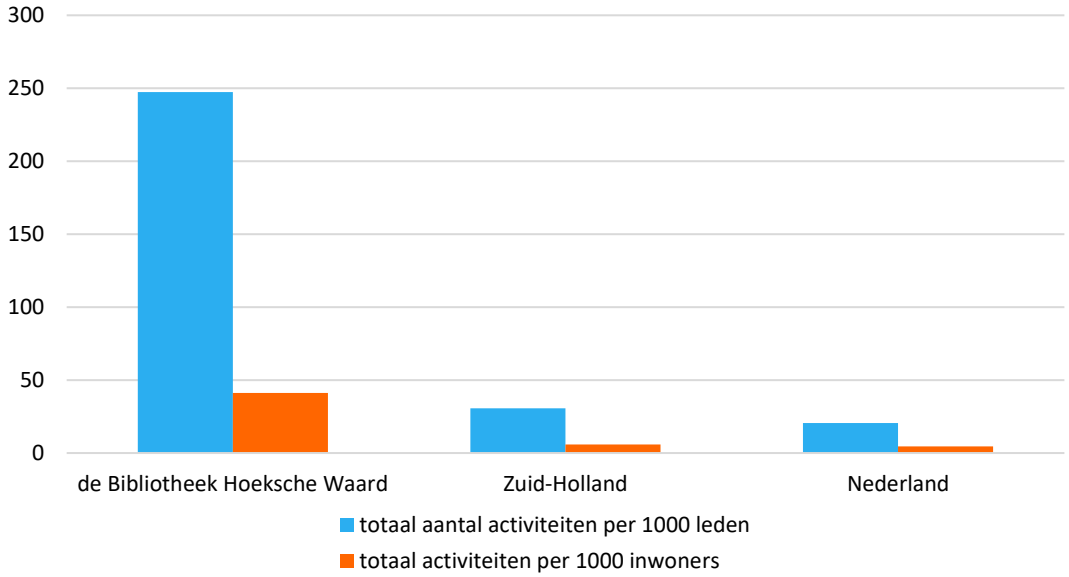
bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

7.2.3 Activiteiten

In totaal zijn de bibliotheekvestigingen in Hoeksche Waard in 2016 circa 238 duizend keer bezocht. Dit komt neer op gemiddeld ruim 320 bezoeken per 100 inwoners.

De bibliotheek in Hoeksche Waard verzorgt aanzienlijk meer activiteiten per 1.000 leden en inwoners dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 7.7).

Figuur 7.7 Aantal activiteiten, 2016, absoluut

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Naast het organiseren van activiteiten huisvesten veel bibliotheken informatiepunten. Dit zijn soms informatiepunten die direct gerelateerd zijn aan boeken lezen. Dit betreft bijvoorbeeld het Makkelijk Lezen Plein voor kinderen met dyslexie of een Anders Lezen Plein voor mensen met functionele of visuele beperkingen. Daarnaast zijn er informatiepunten voor meer maatschappelijke ondersteuning, zoals een mantelzorgpunt, een juridisch informatiepunt of een jeugdpunt. Ook zijn er veel bibliotheken informatiepunten rond erfgoed, kunst en cultuur. De Bibliotheek Hoeksche Waard heeft gemiddeld minder informatiepunten voor inwoners per gemeente dan Zuid-Holland en Nederland (tabel 7.1).

Tabel 7.1 Informatiepunten in bibliotheken

	juridisch	gezondheid	historisch	jeugd	anders	gemiddeld aantal informatie-punten per gemeente in ver-zorgingsgebied
de Bibliotheek Hoeksche Waard	0	0	2	0	0	0,5
Zuid-Holland	15	13	22	11	84	2,4
Nederland	24	34	93	43	312	1,3

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Bijlage Werkwijze

Data verzamelen, controleren, bewerken en opslaan

De door de provincie aangeleverde gegevenslijst vormde de basis voor de dataverzameling. De gegevens zijn zo veel mogelijk op gemeente- en regioniveau verzameld voor de jaren 2007 tot en met 2017. Een deel van de gevraagde gegevens was beschikbaar via Statline van het CBS. Behalve van CBS-gegevens hebben we ook gegevens gebruikt uit andere bronnen zoals DUO en het Bedrijvenregister Zuid-Holland.

Alle verzamelde gegevens hebben we gecontroleerd op interne consistentie. Waar we afwijkingen hebben aangetroffen hebben we navraag gedaan bij de betreffende dataleverancier. Om vergelijkingen door de tijd heen mogelijk te maken, hebben we de data waar nodig geconverteerd naar de huidige gemeentelijke indeling. Dit proces is een vrijwel geheel geautomatiseerd proces.

Met betrekking tot de locaties van voorzieningen zijn wij in onze dataverzameling uitgegaan van het meest recente peiljaar. We hebben ons zo veel gericht op vestigingsniveau en niet op het niveau van de hoofdlocatie. Waar de bron extra informatie (bijvoorbeeld aantal leerlingen) bevat, hebben wij deze als attributen in de shapefiles opgenomen. Alle locaties zijn via de geocodeerservice van PDOK voorzien van coördinaten in het rd new-stelsel (EPSG 28992).

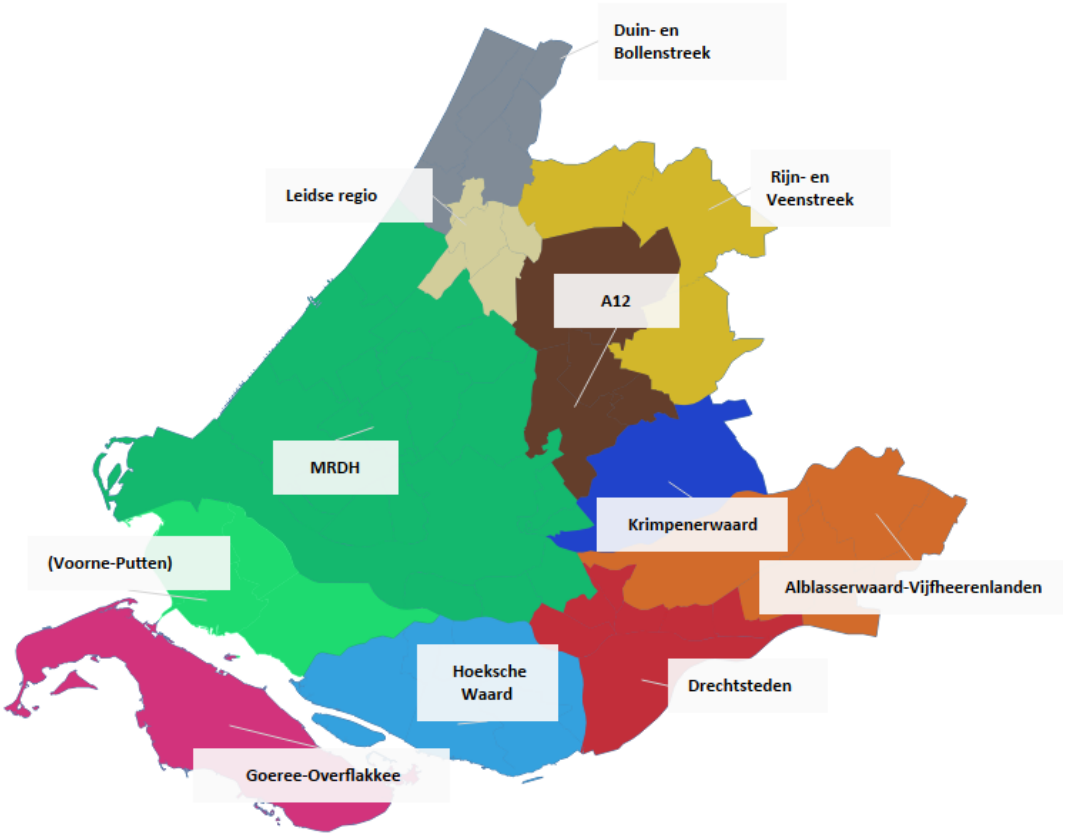
De data zijn in CSV-formaat en in shapefiles aan de provincie beschikbaar gesteld. Ook zijn de verzamelde data bij Tympaan opgeslagen. Hiermee zijn de data geborgd en kunnen als basis dienen voor toekomstige updates.

Regio-indeling

We hebben voor onderstaande elf Zuid-Hollandse regio's een maatschappelijk profiel opgesteld:

Leidse Regio, Duin- en Bollenstreek, Rijn- en Veenstreek, A12 Gouwe, Krimpenerwaard, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), Voorne-Putten, Drechtsteden, Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee.

Figuur 1 Regio-indeling voor maatschappelijke gebiedsprofielen

Opstellen van een maatschappelijk gebiedsprofiel

Een maatschappelijk gebiedsprofiel biedt aan de hand van indicatoren op het terrein van onder meer demografie, onderwijs, economie en arbeidsmarkt, inkomen en vermogen en zorg inzicht in hoe een gebied ervoor staat in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland. Dit geeft de provincie de kennis over sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen die nodig is om tot een integrale gebiedsgerichte aanpak te komen. Wij hebben op twee manieren per gegeven/indicator vastgesteld hoe een gebied zich verhoudt tot Zuid-Holland en Nederland:

- **op basis van de data van het laatst beschikbare jaar**. Aan de hand van de gegevensverdeling is bepaald of de vergelijking door middel van de mediaan of het gemiddelde wordt gemaakt.
- **op basis van de ontwikkeling in de tijd.** Met behulp van een index is weergegeven hoe de indicator zich heeft ontwikkeld (stijging/daling) in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland. Indien mogelijk/beschikbaar is er ook een index van de prognose weergegeven, eventueel op basis van extrapolatie.

Om op een juiste manier te vergelijken zijn (naast absolute) relatieve gegevens in de profielen opgenomen. Relatieve gegevens zijn berekend door de absolute gegevens af te zetten tegen de doelpopulatie. Dit kan de gehele bevolking betreffen, maar ook een gedeelte hiervan. Zo zijn bijvoorbeeld voortijdige schoolverlaters gekoppeld aan het totaal aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs en mbo.